

Ms 128318

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่
จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

นายกวัด พัฒนนิภากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่
จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

ผู้วิจัย : นายภวัต พัฒนนิภากร

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน คอกไชสง)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร)

กรรมการ

- ชื่อเรื่อง** : รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง
- ผู้วิจัย** : นายภวัต พัฒนนิภากร
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อาจารย์ที่ปรึกษา** : รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
- ปีการศึกษา** : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) สังเคราะห์กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง (2) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง (3) ศึกษาพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง (4) ตรวจสอบความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (5) ยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ระยะที่ 2 การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น พลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง และตรวจสอบความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ ระยะที่ 3 การวิจัยเพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นฯ กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำนวน 400 คน กำหนดขนาดด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้านการเมืองชุมชนระดับท้องถิ่น จำนวน 12 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามเชิงปริมาณ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามยืนยันความเหมาะสมฯ

ผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (2) รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (3) รูปแบบกิจกรรมชุมชน และ (4) รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ ผลการวิจัยระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และกิจกรรมชุมชน และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ การติดต่อเป็นการเฉพาะ ผลการวิจัยพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) โดยโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ดี ($\chi^2 = 49.973$, $df = 37$, $p = 0.075$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.998$, $RMSEA = 0.016$, $SRMR = 0.016$) ผลการวิจัยเพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย และมีค่าความสอดคล้องระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.5 ทุกปัจจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การเมือง, ท้องถิ่น, กลุ่มชาติพันธุ์, พลวัตการเปลี่ยนแปลง

Title : Local Politic Behavior Pattern of the Ethnic Group in Lower Northern Province Area 1,
In Subjection of Political Dynamic

Author : Mr. Phawat Phattananiphakorn

Degree : Doctor of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisors : Associate Professor Dr. Sanya Kenaphoom
Associate Professor Dr. Saowaluk Kosolkittiamporn

Year : 2019

ABSTRACT

This research was a mixed method research which aimed to (1) Synthesis the local politic behavior pattern of the ethnic group in lower Northern Province Area 1, in subjection of political dynamic conceptual framework. (2) Study the local politic behavior level. (3) Study political dynamic affecting the local politic behavior. (4) Study the contingencies of the local politic behavior pattern of the ethnic group in lower Northern Province Area 1 semi structural equation model and empirical data and (5) confirm the local politic behavior pattern of the ethnic group in lower Northern Province Area 1 model. Research method was divided in to 3 stages which were 1st stage to synthesis the local politic behavior pattern conceptual framework. 2nd stage to study local politic behavior level, the political dynamic affecting the local politic behavior and investigate the fitness of the local politic behavior pattern semi structural equation model. 3rd stage to confirm the local politic behavior pattern of the ethnic group in lower Northern Province Area 1 model. Samples and informants were divided in to 3 groups which were; informants, 15 subjects, ethnic group, 400 samples, sized by Taro Yamane's formulation, Experts and Eminent Persons in community politics, 12 subjects, obtained by purposive sampling. Instruments used were semi-structured interview form, rating scale questionnaire with reliability value of 0.98 and rating scale confirmation questionnaire.

The research results were as follows ; The local politic behavior pattern conceptual framework was consisted of 4 c patterns which were (1) Voting (2) Campaign activity (3) Community activity and (4) Particularized contacts. The local politic behavior level, in overall, was found in medium level. Consider in aspects found that was in high level in 1 aspect, voting aspect, found in medium level in 2 aspects, campaign activity and community activity and found in low level 1 aspect,

particularized contacts aspect. The political dynamic affecting the local politic behavior found that factors with statistically positive direct effect at .01 level were Social and cultural factor, Local politician's image factor and Local government factor which the model and empirical data had contingencies in good level ($\chi^2 = 49.973$, $df = 37$, $p = 0.075$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.998$, $RMSEA = 0.016$, $SRMR = 0.016$). The model confirmation results were in very high level with interquartile range value less than 1.5 in every factor which shows that the model had correction decency in very high level.

Keywords : Behavior, Political, Local, Ethnic Groups, Dynamics

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง ประธาน สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยซาบซึ้ง ในพระคุณเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ คณบดี วิทยาลัยการจัดการและพัฒนา ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ รัฐประศาสน ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนา ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนพันธ์ เขตต์กัน ประธานหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ศรีสมบัติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา เจียงพงษ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหาที่เปรียบมิได้ในชีวิตของผู้วิจัย คือ บุพการีผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดู สั่งสอนอบรมให้ประพฤติปฏิบัติแต่คุณความดี คอยเป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุน ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการศึกษา คอยให้กำลังใจและสนับสนุนทุกประการด้วยดี ตลอด

คุณค่า และประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบุพการี ครู อาจารย์ ตลอดจน ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษ อบรมสั่งสอน ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในการศึกษา ในการดำเนินชีวิต และก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

นายภวัต พัฒนนิภากร

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย	6
1.5 ขอบเขตการวิจัย	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	11
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	16
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	17
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ และอิทธิพล	17
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ และการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์	39
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม	47
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	55
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	76
2.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ	90
2.8 บริบททั่วไปของเขตพื้นที่ของกลุ่มเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1	95
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	101
2.10 การสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัย	109
2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย	112

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	115
ระยะที่ 1 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)	116
ระยะที่ 2 (การวิจัยเชิงปริมาณ)	117
ระยะที่ 3 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)	126
3.4 สรุประเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	131
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	133
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	133
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	137
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 1	138
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 2	145
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3	163
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	167
5.1 สรุปผล	168
5.2 อภิปรายผล	172
5.3 ข้อเสนอแนะ	175
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	189
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ	191
ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	195
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่า IOC	215
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	233
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์	237
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการทำวิจัย	245
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	249
ประวัติผู้วิจัย	251

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การเปรียบเทียบแนวคิดระหว่างสำนักชนชั้นนำนิยมและสำนักพหุนิยม	32
2.2	การสังเคราะห์ตัวแปรอิสระในการวิจัย	109
2.3	สรุปตัวแปรอิสระในการวิจัย	110
2.4	การสังเคราะห์ตัวแปรตามในการวิจัย	111
3.1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จากการแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วนตามเขตพื้นที่จังหวัด	119
3.2	เกณฑ์การแปลความหมายของระดับพฤติกรรมการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	123
3.3	สถิติและเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์	125
3.4	แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าในการยืนยันความเหมาะสมรูปแบบพฤติกรรมฯ	127
3.5	การสรุประเบียบวิธีวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	131
4.1	ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	146
4.2	ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	147
4.3	ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยจำแนกเป็นรายข้อ	148
4.4	ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยจำแนกเป็นรายข้อ	149

ตารางที่	หน้า
4.5 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านกิจกรรมชุมชน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	150
4.6 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	152
4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้าง พลวัตการเปลี่ยนแปลง ทหารเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองฯ ก่อนการปรับโมเดล	154
4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลโมเดลสมการโครงสร้างพลวัต การเปลี่ยนแปลงทหารเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล	156
4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้าง พลวัตการเปลี่ยนแปลง ทหารเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังการปรับโมเดล	159
4.10 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลโมเดลสมการโครงสร้างพลวัต การเปลี่ยนแปลงทหารเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังการปรับ โมเดล	161
4.11 คำมัชฐานและพิสัยควอไทล์ความเหมาะสมของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ปัจจัยที่เป็นประเด็น องค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัต การเปลี่ยนแปลงทหารเมือง	163
ง.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	235

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	การสรุปถึงองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมมนุษย์	54
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	113
4.1	การสรุปกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1	145
4.2	โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล	158
4.3	โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังการปรับ โมเดล	162
4.4	รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลพลวัตทางการเมือง	165
5.1	การสรุปกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1	169
5.2	โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ ตอนล่าง 1	171
ฉ.1	ผู้วิจัย ลงสัมภาษณ์กับชาวบ้านที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เกี่ยวกับพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิด	247
ฉ.2	ผู้วิจัย ลงเก็บข้อมูลกับชาวบ้านที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยการแจกแบบสอบถาม	247
ฉ.3	ผู้วิจัย ได้ทำการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญ ข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ และประชากรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มาร่วมความคิดเห็น (Brainstorming) เพื่อยืนยันรูปแบบ โครงสร้างพลวัตทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 1	248

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นกลไกหลักสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการงานสาธารณะรวมถึงการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ และทำให้สังคมภาคประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าใจถึงการปกครองท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยจากระดับล่างจนไปถึงระดับชาติได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้มีเจตจำนงให้มีการกระจายอำนาจทั้งมิติทางการเมือง การปกครอง และการบริหารจากภาครัฐไปสู่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนและประชาธิปไตยทางตรง โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดมิให้ข้าราชการของรัฐเข้าไปดำรงตำแหน่งทั้งฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่น โดยผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเท่านั้น และให้ประชาชนมีอำนาจโดยตรงสำหรับการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดกฎหมายให้มีการกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องทำให้องค์การบริหารปกครองท้องถิ่นมีอิสระในด้านการจัดระบบการบริการสาธารณะ ด้านการปกครอง ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการเงินการคลัง เป็นต้น (ตระกูล มีชัย, 2550, น. 845 - 846)

อนึ่งผลจากการกระจายอำนาจและการเพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กล่าวได้ว่า เป็นการเปิดพื้นที่หรือโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนขององค์กรโครงสร้างทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กล่าวคือ มีการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับชุมชนทั่วประเทศ ดังนี้้องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง, เทศบาลนคร 30 แห่ง, เทศบาลเมือง 178 แห่ง, เทศบาลตำบล 2,233 แห่ง และเป็นองค์การบริหารตำบล 5,334 แห่ง และได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับท้องถิ่นเกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยมีนักการเมืองระดับชาติจำนวนมากผันตัวเองลงมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่นทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

และเทศบาลนครเทศบาลนคร ส่วนผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่างก็ลาออกจากตำแหน่งเพื่อมาลงสมัครเป็นนายกและสมาชิกสภาของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของชุมชนเมือง และชุมชนชนบทได้เป็นอย่างดี (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

ทั้งนี้ การกระจายอำนาจสู่รัฐท้องถิ่นนอกจากจะมีผลต่อสังคมโดยรวมแล้วในส่วนของวงวิชาการ ก็ได้มีการตื่นตัวเป็นอย่างมากทั้งการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น มีการตีพิมพ์เผยแพร่หนังสืองานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านการปกครองท้องถิ่น รวมถึงการเปิดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางด้านการปกครองท้องถิ่นทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ในหลาย ๆ สถาบันขึ้น โดยมีความคาดหวังว่าขอบเขตทางการศึกษาดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาระบบประชาธิปไตยในอนาคต (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2554, น. 91)

ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปกครองประเทศ อันมาจากหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีลักษณะพิเศษเนื่องจากการปกครองระดับล่างที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีความใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยหากมีแนวทางที่ชัดเจนก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่ย่อมทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว (ปิ่นนคร เขียวชัยพุกภัย, 2561, น. 184)

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2561 การปกครองท้องถิ่นไทย ก็ยังคงมีการพัฒนาที่ล่าช้าและประสบปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นที่สะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมให้พบเห็นในสังคมเสมอมา เช่น ระบบตัวแทนในท้องถิ่นที่ไม่มีคุณภาพ ปัญหาองค์การปกครองท้องถิ่น หรือผู้บริหารที่มีความขัดแย้งกับประชาชน หรือชุมชน ซึ่งกระบวนการการเลือกตั้งกลายเป็นเพียงกระบวนการที่ไม่มีความหมายในแง่ของการได้ตัวแทนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงหรือเป็นการมีส่วนร่วมเฉพาะกิจเท่านั้น และยังขาดการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ปัญหาการคอร์ปชั่นในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาระบบธุรกิจการเมืองแบบแฝง ปัญหาการผูกขาดอำนาจทางการเมือง ตลอดจนความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับชาติ หรือระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการประจำ ตลอดจนโครงสร้างอำนาจชุมชนของสังคมไทยมีลักษณะเป็นแบบผูกขาด หรือแบบพีรามิด (Elitist Model or Monolithic Structure) เป็นต้น (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2555)

ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นรูปแบบการปกครองที่ไทยรับมาจากประเทศตะวันตก และแม้ว่าการปกครองแบบนี้จะเป็นที่นิยม และได้รับการยอมรับจากสังคมไทยอย่างกว้างขวาง แต่การปกครองระบอบดังกล่าว ก็ยังไม่สามารถประสานเข้ากับวิถีชีวิตคนไทยได้อย่างสนิทแนบแน่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความจิตวิญญาณประชาธิปไตย หรือวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย โดยปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ พลวัตทางการเมืองของไทยแบบเดิมที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์มายาวนานทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองไทยก่อนไปทางอำนาจนิยมและประเพณีนิยม ซึ่งลักษณะพฤติกรรมและวัฒนธรรมแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก จึงไม่อาจจะหวังให้ระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งและทำงานได้ดีโดยอาศัยการเมืองรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ดี หรือการมุ่งเน้นพัฒนาระบบโครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองในระบบรัฐสภาที่เป็นทางการแต่เพียงอย่างเดียว (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557, น. 64 - 66)

ทั้งนี้ จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าการศึกษากการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการศึกษาเพียงสองด้านเท่านั้น คือ 1) การศึกษาในมิติของการปกครอง (Local Government) ที่เน้นศึกษาการแสวงหารูปแบบ โครงสร้างและอำนาจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสม และ 2) การศึกษาในมิติของการบริหารจัดการท้องถิ่น (Local Governance) ที่เน้นการศึกษาการบริหารจัดการองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงแก้ไขระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ให้เอื้อประโยชน์ในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พินสุดา วงอนันต์, 2554)

ในขณะที่การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เศรษฐศาสตร์การเมือง โครงสร้างอำนาจและชนชั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งจากการที่กล่าวมาแล้วนั้นจะพบว่า การศึกษากการปกครองท้องถิ่นจะเป็นการศึกษาเฉพาะด้านหลักเท่านั้นและไม่สามารถสะท้อนปัญหาเชิงลึกของปัญหาที่แท้จริงและนำไปสู่การแก้ปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คลุมเครือ หรือบางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็กลายเป็นฉนวนของปัญหาความแตกแยกในชุมชนการศึกษา การปกครองท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (Local Politics) ภายใต้อิทธิพลของชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของชุมชนและปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรง หรือโดยอ้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Keys, 1970 and Neher, 1974)

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นพื้นที่หนึ่งในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย อีกทั้งในอดีตที่ผ่านมา กลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เจริญ และร่ำรวย มาจากการกระทำผิดทางกฎหมายและการใช้กำลังในการจัดการทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงอำนาจในการจัดการผลประโยชน์ เมื่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยในบริบทรัฐธรรมนูญใหม่ที่เน้นความสำคัญของการกระจายอำนาจเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นเป็นอย่างมาก กลุ่มอิทธิพลทางการเมืองในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จึงได้มีการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น โดยกลุ่มอิทธิพลได้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในการสังกัดพรรคการเมือง ผ่านการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มอิทธิพลดังกล่าวยังช่วงชิงอำนาจในระดับการเมืองท้องถิ่นเพื่อรักษาไว้ซึ่งฐานเสียงทางการเมืองและระบบหัวคะแนน ซึ่งพบว่า การเลือกตั้งในอดีตของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างนั้น มักมีการคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิ์ขายเสียงสูง แต่ประชาชนก็เริ่มมีจิตสำนึกทางการเมืองและการต่อรองที่เป็นธรรมเข้าใจหลักการประชาธิปไตยมากขึ้น รวมทั้งกฎหมายที่รัดกุมและจากการตรวจสอบภาคประชาชนที่ตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการเมืองในระดับชาติที่ส่งผลต่อจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองต่อประชาชนอย่างมาก อีกทั้งแนวคิดการพัฒนาแบบรัฐชาติแบบสมัยใหม่ที่มีระบอบประชาธิปไตยเสรีและการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายมหาศาล ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม (กัมลาศ เขาวะนิจ, 2558 และ ชัยพงษ์ สำเนียง, 2557)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ยังคงพบว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีจำนวนมาก ยังคงขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และนิยมมีพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะที่รุนแรง เช่น การตั้งกลุ่มทางการเมือง และการชุมนุมประท้วงเป็นประจำ อันนำความไม่พอใจมาสู่ชุมชนและก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนไทยในท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ ซึ่งอาจส่งผลต่อความรู้สึกผูกพันกับความเป็นคนไทยและความภักดีต่อประเทศไทยของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ และนำไปสู่ความแตกแยกทางสังคมในท้ายที่สุด (สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์ และจักรี โปธิมณี, 2560)

ทั้งนี้ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นนั้น สามารถจำแนกได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และรูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, น. 14 - 18) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากอิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแปรแฝงด้านการเมือง และการปกครองท้องถิ่น 2) ตัวแปรแฝงด้านภาพลักษณ์

ของผู้สมัครเลือกตั้ง และ 3) ตัวแปรแฝงด้านสังคมและวัฒนธรรม (กัมลาศ เขาวะนิจ, 2558, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, ชัยพงษ์ สำเนียง, 2557, อัครวีศิริ ลาปี้อี, 2556 และ พินสุดา วงอนันต์, 2554)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้วิจัย จึงเป็นการสำคัญที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง เพื่อพิจารณาถึงมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไปในทิศทางใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เพียงใด ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีแนวโน้มไปในทิศทางใดในการอธิบายถึงความเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ ภายใต้บริบทรัฐไทยที่พัฒนาแบบประชาธิปไตยและเน้นการกระจายอำนาจ และเพื่อพยายามมองหาปัญหาและแนวทางแก้ไข อันจะนำมาสู่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อันจะเป็นกรอบสู่ความเข้าใจการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย ได้นำมาสู่การกำหนดคำถามการวิจัย ดังนี้

1.2.1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง เป็นอย่างไร

1.2.2 พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง อยู่ในระดับใด

1.2.3 พลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ได้แก่ อะไรบ้าง

1.2.4 สมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลประจักษ์หรือไม่

1.2.5 รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง มีลักษณะอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

จากคำถามการวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ได้นำมาสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.3.1 เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

1.3.2 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

1.3.3 เพื่อศึกษาพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

1.3.4 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของสมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.3.5 เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

1.4 สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ดังนี้

1.4.1 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ (ตัวแปรแฝงภายใน) ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

1.4.2 ระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงภายนอก

ด้านการปกครองท้องถิ่น ตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง และตัวแปรแฝงภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.4.3 ตัวแปรแฝงภายนอก ด้านการปกครองท้องถิ่น เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน และด้านระบบเศรษฐกิจ

1.4.4 ตัวแปรแฝงภายนอก ด้านภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ และนโยบาย ด้านภาวะผู้นำ ด้านผลงาน ด้านประสบการณ์ และด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.4.5 ตัวแปรแฝงภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม ด้านจิตสาธารณะ ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น และด้านการมองโลกในแง่ดี

1.4.6 สมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.4.7 รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง มีความเหมาะสมในระดับมาก

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัย แบ่งระยะของการวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

การวิจัยระยะที่ 1 นี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในการผลการวิจัยมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาในระยะนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดไว้จาก 2 แหล่ง ดังนี้

1.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่

1.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ จะเป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง รวมจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 21 คน ได้แก่

1.1.2.1 เจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ จำนวน 7 คน

1.1.2.2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 7 คน

1.1.2.3 ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำนวน 7 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ เป็นการค้นหาค้นหาองค์ประกอบข้อสรุปเชิงทฤษฎีของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ได้แก่ กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 1 นี้ จะใช้ระยะเวลาในการวิจัยระหว่าง เดือนมกราคม - มีนาคม 2562
 ระยะที่ 2 (การวิจัยเชิงปริมาณ)

การวิจัยระยะที่ 2 นี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง และตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ มีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวนทั้งสิ้น 182,194 คน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2561)

1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดขนาดด้วยสูตรของ (Yamane, 1973) โดยผู้วิจัยออกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 - Stage Sampling โดยทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) เพื่อกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมพื้นที่วิจัยในแต่ละจังหวัด และหลังจากนั้นจึงทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัย ได้นำเนื้อหาจากข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย และสร้างเป็นเครื่องมือของการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาที่ศึกษาในระยะที่ 2 ดังนี้

2.1 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

2.2 อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

2.3 ตรวจสอบความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ได้แก่ จังหวัดในพื้นที่เขตกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 2 นี้ จะใช้ระยะเวลาในการวิจัยระหว่างเดือนเมษายน - กันยายน 2562
ระยะที่ 3 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

การวิจัยระยะที่ 3 นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมุ่งยืนยันรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยการใช้เทคนิคสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือ Connoisseur - Ship (Eisner, 1976, pp. 135 - 150) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structure In - Depth Interview) และมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยระยะที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้านการเมืองชุมชนระดับท้องถิ่น โดยการสังเคราะห์ผลการวิจัย วิเคราะห์เอกสาร และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบบการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังต้องคัดเลือกเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิที่ยินดีเสียสละเวลาได้ สามารถตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการ และสามารถติดต่อได้สะดวก จำนวนทั้งสิ้น 20 คน (Eisner, 1976, pp. 135 - 150) ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

- 1.1 ตัวแทนเจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ จำนวน 5 คน
- 1.2 ตัวแทนนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน
- 1.3 ตัวแทนประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำนวน 5 คน
- 1.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่น จำนวน 5 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยระยะที่ 3 นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อยืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยการนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง เป็นสมการ โครงสร้าง

เชิงทฤษฎี โดยอาศัยหลักการเหตุผลสัมพันธ์ลำดับการเกิดก่อนหลัง (Birth Order) ของปัจจัยลักษณะที่มีอิทธิพลโดยตรง และโดยอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเมือง แล้วนำไปศึกษาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย และยืนยันสมการ โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันความถูกต้อง เชื่อถือได้

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยระยะที่ 3 นี้ ได้แก่ จังหวัดในพื้นที่เขตกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 3 นี้ จะใช้ระยะเวลาในการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2562

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัย ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย เรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ไว้ดังนี้

“รูปแบบ” หมายถึง ลักษณะของโครงสร้างซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบต่าง ๆ โดยในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

“กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1” หมายถึง จังหวัดในพื้นที่เขตกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 ของประเทศไทย จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นเขตกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง กระเหรี่ยง ไทยทรงดำ ลาวพวน ลาวเวียง ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของประเทศไทย

“ตัวแปรแฝงภายนอก” หมายถึง ตัวแปรอิสระซึ่งที่มีตัวบ่งชี้จำนวนหลายตัว และไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่สามารถวัดได้จากตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบรายด้าน หรือตัวบ่งชี้ที่ได้มาจากตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวแปรเชิงประจักษ์

“ตัวแปรแฝงภายใน” หมายถึง ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นเหตุที่เกิดจากการผันแปรของตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรแฝงภายนอก และไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่สามารถวัดได้จากตัวแปรภายในที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบรายด้าน หรือตัวบ่งชี้ที่ได้มาจากการวัดตัวแปรภายในที่สังเกตได้

“ตัวแปรแฝงภายในพฤติกรรมทางการเมือง” หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นการแสดงออกทางการเมืองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ภายในจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) รูปแบบการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และรูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) โดยมีรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมทางการเมืองแต่ละรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีความสนใจในการออกไปเสียงประชามติ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการออกเสียงเลือกตั้ง / ประชามติ การแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงการเลือกตั้ง และประชามติตลอดจนมีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นอยู่เสมอ รวมถึงการรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และการไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ

2. รูปแบบการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่นตนเองมีการพูดคุย วิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่นตนเอง มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง การให้ช่วยเหลือนักการเมืองท้องถิ่นในการหาเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอ รวมถึงมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักการเมืองในท้องถิ่น โดยให้ความสนใจกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่น ตลอดจนมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง ในท้องถิ่นของตนเอง

3. รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มประชาสังคม หรือบวรการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรม / โครงการสาธารณะต่าง ๆ การเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน มีการรวมตัวเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมในชุมชน / ท้องถิ่น ตลอดจน มีการร่วมมือกับสมาชิกอื่น เพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน / ท้องถิ่น

4. รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น โดยมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น มีการเข้าพบปะ เยี่ยมเยียน มอบของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นตนเอง การให้ความช่วยเหลือแก่นักการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นท่านในฐระต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น รวมถึงการติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น

“พลวัตทางการเมือง” หมายถึง ตัวแปร หรือองค์ประกอบ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่น 2) ตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง และ 3) ตัวแปรแฝงภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรแฝงแต่ละด้าน ดังนี้

1. ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่น หมายถึง ตัวแปรอิสระด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตัวบ่งชี้จำนวนหลายตัว และสามารถวัดได้จากตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน และด้านระบบเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรสังเกตได้แต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการและการทำงานต่อสาธารณะชนอย่างชัดเจน ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนมีความเข้าใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างชัดเจน รวมถึงชุมชนมีการรับรู้ถึงโครงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการที่นักการเมือง และผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการเข้ามาพบปะพูดคุยกับกลุ่มชาติพันธุ์ถึงปัญหาในท้องถิ่น และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น

1.2 ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าใจกระบวนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจงถึงขั้นตอนการทำงานในเรื่องต่าง ๆ มีการชี้แจงถึงผลการดำเนินงาน โดยสามารถชี้แจง / ให้คำตอบแก่กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชนในเรื่องที่สงสัย ตลอดจน อปท. ในพื้นที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน

1.3 ด้านระบบเศรษฐกิจ หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการจัดสวัสดิการ / แนวทางในการสร้างงาน / อาชีพให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ช่วยให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

“ตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายถึง ตัวแปรอิสระ ด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งและผู้บริหารท้องถิ่น ที่มีตัวบ่งชี้จำนวนหลายตัว และสามารถวัดได้จากตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย ด้านภาวะผู้นำ ด้านผลงาน ด้านประสบการณ์ และด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมีรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรสังเกตได้แต่ละด้าน ดังนี้

“ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย” หมายถึง ผู้บริหารท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเข้าใจ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นช่วยตอบสนองประโยชน์ให้กับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์

“ด้านภาวะผู้นำ” หมายถึง การที่ผู้บริหารท้องถิ่นและข้าราชการในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในการมีส่วนร่วม ความเอื้อเฟื้อ การทำงานเป็นทีมแก่ครอบครัว ชุมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

“ด้านผลงาน” หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัว และชุมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเห็นว่าผู้บริหารท้องถิ่นและข้าราชการในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์

“ด้านประสบการณ์” หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัว และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเห็นว่าผู้บริหารท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีประสบการณ์ ในการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ และมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

“ด้านคุณธรรม จริยธรรม” หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัว ชุมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเห็นว่าผู้บริหารท้องถิ่น / ข้าราชการในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น รวมถึงการที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความไว้วางใจในผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

“ตัวแปรแฝงภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม” หมายถึง ตัวแปรอิสระด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีตัวบ่งชี้จำนวนมากหลายตัว และสามารถวัดได้จากตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม ด้านจิตสาธารณะ ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น และด้านการมองโลกในแง่ดี โดยมีรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรสังเกตได้แต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง มีการพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์ สนใจในการควบคุมตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความเคารพกฎหมาย และกฎกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้า และลับหลังอย่างเคร่งครัด และพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น

3. ด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงมีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

4. ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความอดทน อดกลั้น มีการยอมรับในความแตกต่างของคน มีการยอมรับการขัดแย้งกันแต่ก็ต้องรู้จักอดทนอดกลั้น ตลอดจนการไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์

5. ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเข้าใจต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีการใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ตลอดจนการที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น

6. ด้านการมองโลกในแง่ดี หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุวมชน และสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน มีความต้องการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของตนเอง

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่ได้รับในเชิงวิชาการ

1.7.1.1 ทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับพลวัตทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

1.7.1.2 ทำให้ได้รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง

1.7.1.3 ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปสู่การศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

1.7.2 ประโยชน์ที่ได้รับในเชิงนโยบาย

1.7.2.1 ช่วยให้เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ตลอดจนการนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปใช้เพื่อเป็นฐานคติในการวิจัยครั้งต่อไป

1.7.2.2 สามารถนำรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ไปใช้ในการพัฒนารูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อื่น ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน

1.7.3 ประโยชน์ที่ได้รับในเชิงพื้นที่

สามารถพัฒนารูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่อื่น ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมืองในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในเขตกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ และอิทธิพล
2. แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ และการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์
4. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น
7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ
8. บริบททั่วไปของเขตพื้นที่ของกลุ่มเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. การสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัย
11. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ และอิทธิพล

การศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในเขตกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อเท็จจริง

2.1.1 ความหมายของอำนาจและอิทธิพล

ระดม วงษ์น้อย (2527, น. 19 - 21) กล่าวว่าอำนาจ คือ สภาวะการณ์ที่คน ๆ หนึ่งสามารถแสดงเจตนาธรรมณ์ของตนเองออกมาได้ ถึงแม้ว่าจะมีการต่อต้านขัดขวางก็กระทำได้ และอำนาจมีลักษณะของการบังคับให้เป็นไปตามเจตนาธรรมณ์และเป้าหมายของผู้มีอำนาจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ คน ๆ หนึ่งจะถือได้ว่ามีอำนาจก็ต่อเมื่อสามารถกระทำให้เป็นไปตามที่ตนปรารถนาได้ ทั้งในขณะที่มีการต่อต้านคัดค้าน แต่ผู้คัดค้านก็ต้องยอมเพราะคน ๆ นั้นมีมาตรการบังคับและลงโทษ เพื่อให้เป้าหมายของตนเอง

บรรลุลผล ส่วนอิทธิพล คือ ศักยภาพแห่งความสามารถเฉพาะตัวบุคคลในการที่จะสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงทัศนคติรวมถึงความคิดและพฤติกรรม ทั้งนี้โดยปราศจากการขู่เข็ญบังคับ การใช้กำลัง หรืออาจกล่าวได้ว่าอิทธิพลเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบุคคลที่มีความสามารถในการโน้มน้าวคนอื่น ๆ ให้เห็นคล้อยตามตนเองโดยสมัครใจโดยไม่มีการบังคับ

โยชิฟูมิ ทามาตะ (2537, น. 316 - 319) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างและอิทธิพลไว้ว่า อำนาจ หมายถึง อำนาจที่เป็นทางการ ส่วนอิทธิพล หมายถึง อำนาจที่ไม่เป็นทางการ เพราะเขาเชื่อว่าสำหรับคนไทยแล้วผู้มีอำนาจ (Power) คือ ผู้มีอำนาจอธิปไตย (Authority) ซึ่งได้แก่ฝ่ายข้าราชการประจำ (ทหาร, ตำรวจ และพลเรือน) นักการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยถ้าผู้มีอำนาจอธิปไตยใช้อำนาจนอกเหนือจากอำนาจอธิปไตยที่ตนมี หรือเป็นอำนาจที่ผู้ไม่มีตำแหน่งทางราชการใช้นั้น จะถูกเรียกว่า ผู้มีอิทธิพลมากกว่าอำนาจ และสำหรับผู้มีอิทธิพลจะพยายามมีอิทธิพลเหนือผู้อำนาจเพื่อทำให้ผลประโยชน์ของตนเองดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเรียกว่า “การเมืองเชิงอิทธิพล” และนักธุรกิจมีอิทธิพลมาจากอำนาจทางเศรษฐกิจและยังสามารถใช้อิทธิพลเหนือข้าราชการในเกือบทุกระดับ

Dahl (1961) มองอำนาจในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม โดยผู้อำนาจสามารถใช้อิทธิพล หรืออำนาจครอบงำบุคคลที่ไม่มีอำนาจให้ปฏิบัติตามเป้าหมายของตนได้คือ ถ้า A มีอำนาจมากกว่า B หมายความว่า A สามารถทำให้ B ทำในสิ่งที่ A ต้องการได้โดย B ไม่สามารถขัดขืนได้ แม้ว่าจะไม่ต้องการทำก็ตาม

Lasswell (1963) กล่าวถึง อำนาจไว้ว่าการเมือง คือ การศึกษาเรื่องอำนาจและผู้มีอิทธิพล โดยผู้มีอำนาจ หรือผู้มีอิทธิพล คือ ผู้ที่ครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ในสังคมและในทุกสังคม ก็จะมีเพียงคนกลุ่มน้อยเท่านั้นที่สามารถครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าไว้มากมายที่สุด คนกลุ่มน้อยกลุ่มนี้จึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุด และผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุด ก็คือ ผู้ปกครอง และผู้ปกครองก็ใช้อิทธิพลที่มีอยู่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการเข้าไปมีบทบาทกำหนดคติการกระจายสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมและส่วนที่เหลือ ก็คือ มวลชน

Prethus (1960) แสดงทัศนะเกี่ยวกับอำนาจในลักษณะเป็นมิติทางสังคม (Social Dimension) คือ มนุษย์จะมีอำนาจก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นอำนาจจึงมีความสัมพันธ์ทางสังคมปัจเจกบุคคลจะมีอำนาจไม่ได้ หากไม่อยู่ในสังคมและอำนาจจะต้องเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะกลุ่ม หรือกลุ่มบุคคลในโครงสร้าง หรือสถาบัน จึงจะทำให้อำนาจมีพลังในการบังคับบัญชาผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม

ซึ่ง Lasswell (1970) ได้แบ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมออกเป็นสองประเภท คือ สิ่งที่มีคุณค่าเกี่ยวกับสถานภาพและเกียรติยศของปัจเจกบุคคล ได้แก่ อำนาจ ความศรัทธา นับถือ ความยุติธรรม ความนิยมชมชอบ และสิ่งที่มีคุณค่าเกี่ยวกับสวัสดิการความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความอยู่ดี

กินดี ความมั่งคั่ง ความรู้และทักษะ และบุคคลที่ไม่สามารถครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าประเภทอื่นได้ง่ายขึ้น เช่น การมีอำนาจ ย่อมมีส่วนช่วยในการแสวงหาความมั่งคั่ง

นอกจากนี้แล้ว Dahl ยังมีความเห็นตรงกันข้ามกับ Lasswell ในสองประเด็นสำคัญ ประเด็นแรกคือ คือ ผู้ปกครอง โดย Dahl ไม่เชื่อว่าอำนาจและอิทธิพลนั้นถูกจำกัดอยู่ในมือของชนชั้นนำทางการเมืองเท่านั้น แต่อำนาจและอิทธิพลจะถูกจัดสรรปันส่วนให้กระจายกระจายอยู่ในมือของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลากหลายในสังคม และถึงแม้ว่าอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ จะมิได้อยู่ไม่เท่าเทียมกัน แต่ลักษณะความหลากหลายเช่นนี้จะทำให้ไม่มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอิทธิพลมากที่สุดจนถึงกับสามารถควบคุมกลุ่มอื่น ๆ ได้ทั้งหมด และกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายนี้ ก็จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดคตินิยมและวิถีชีวิตของสังคม ประเด็นที่สอง คือ การกระจายทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม ซึ่ง Lasswell เชื่อว่าผู้มีอิทธิพลครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าไว้มากกว่าก็จะมีต้นทุนที่สูงกว่าในการแสวงหาครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าอื่นเพื่อเพิ่มพูนอิทธิพลของตนได้ง่ายขึ้น และการกระจายสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมเช่นนี้ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคแบบก้าวหน้ามาสู่การสร้างสรรค์ความเสมอภาค หรือการกระจายความไม่เสมอภาคเพื่อความเสมอภาค อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้น ฉะนั้นกลุ่มผลประโยชน์ ก็คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ เพราะคนกลุ่มนี้ไม่ได้ครอบครองสิ่งที่มีคุณค่าไว้มากที่สุดจึงจำเป็นต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เพื่อเรียกร้องต่อรองให้มีการกระจายสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ มาสู่กลุ่มของตนเองมากขึ้น

ดังนั้นจากการพิจารณาความหมายของอำนาจและอิทธิพล ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า อำนาจและอิทธิพลเป็นสภาวะ หรือสภาพที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม โดยบุคคลฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โน้มน้าวจิตใจของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งให้เป็นไปตามที่ตนต้องการทั้งโดยการสมัครใจ การข่มขู่ หรือใช้กำลังบังคับ สำหรับบุคคลใดจะมีอำนาจมากกว่ากัน ในชุมชนนั้น จะต้องพิจารณาจากความแตกต่างในด้านความสามารถ ความมั่งคั่ง และประสบการณ์ อันจะนำไปสู่ความแตกต่างของทรัพยากรทางอำนาจ หรือทรัพยากรทางการเมืองในการเข้าสู่ระบบการเมืองและยังนำไปสู่ความแตกต่างการมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองอีกด้วย

2.1.2 ทรัพยากรทางอำนาจ

อำนาจเป็นสิ่งที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่างต้องการแสวงหาแต่ด้วยอำนาจเป็นสิ่งที่มิได้อยู่อย่างจำกัดจึงทำให้มีบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพียงจำนวนน้อยที่มีทรัพยากรทางการเมืองมากเท่านั้นที่จะสามารถมีอำนาจได้ แต่กระนั้นบางครั้งบุคคลที่มีฐานทรัพยากรมากก็ไม่ต้องการมีอำนาจ ฉะนั้นบุคคลเหล่านี้จึงเป็นเพียงผู้มีศักยภาพแห่งอำนาจมิใช่ผู้มีอำนาจที่แท้จริง โดยฐานทรัพยากรทางอำนาจ (Power Base)

หรือแหล่งที่มาของอำนาจ (Source of Power) ทำให้บุคคลมีอำนาจต่างกันนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2552, น. 21 - 24) อธิบายว่าแหล่งที่มาของอำนาจ ก็คือ ที่มาของอำนาจทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

1. ตำแหน่งในโครงสร้างของสังคมที่สังกัดอยู่ โดยเฉพาะตำแหน่งที่สำคัญ จะทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจสูงตามไปด้วย
2. บุคลิกภาพเป็นทรัพยากรทางอำนาจที่สำคัญอย่างหนึ่ง ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะทำให้มีอำนาจมาก ซึ่งหมายถึง รูปร่างหน้าตา นิสัยใจคอ อายุ ความขยัน สติปัญญาเชี่ยวชาญ พริบไหว ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ อดทนอดกลั้น และประสบการณ์
3. ประวัติความเป็นมาทำให้เกิดความสำคัญหลายอย่าง เช่น เกิดความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ เกิดความภูมิใจ
4. ความเป็นเจ้าของ คือ เป็นเจ้าของทรัพย์สิน เจ้าขององค์การ เจ้าของข่าวสาร เจ้าของสิ่งที่มีค่าอื่น ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ หากใครมีสิ่งเหล่านี้มากก็จะช่วยให้มีอำนาจมาก และถ้าหากสิ่งที่เป็นเจ้าของนั้นมีคุณภาพสูงก็ยิ่งทำให้มีอำนาจมากขึ้น
5. ความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเป็นช่องทางให้เกิดความช่วยเหลือทำให้มีพลังการสนับสนุนมาก ซึ่งจะทำให้มีอำนาจมากความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน และศิลปะการพูดโน้มน้าวจิตผู้อื่น ดังนั้นผู้ใดมีความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย พูดให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตามได้มากย่อมช่วยให้มีอำนาจมาก
6. สมัครพรรคพวก ไม่ว่าในระบอบการปกครองใด สมัครพรรคพวกมีความสำคัญอย่างมาก โดยพวกมากย่อมช่วยให้มีอำนาจมาก
7. สถานการณ์ โดยสถานการณ์บางอย่างต้องการคนบางประเภทขึ้นมาเป็นผู้นำ กล่าวคือ เป็นลักษณะที่สถานการณ์สร้างผู้นำ

Dahl (1975, p.28) ได้อธิบายสาเหตุที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีอำนาจเหนือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่เท่ากันมีสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลนั้นมีทรัพยากรทางการเมือง (Political Resources) อยู่ในความครอบครองมากกว่าบุคคลอื่น ๆ
2. แม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองในความครอบครองเท่ากันแต่บุคคลบางบุคคลอาจจะใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้มากกว่าคนอื่นทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจทางการเมืองเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ

3. แม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองในความครอบครองเท่ากันแต่บุคคลบางคนสามารถใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้ชำนาญ หรือมีประสิทธิภาพมากกว่าคนอื่น ๆ

จากการศึกษาทรัพยากรทางการเมืองหรือที่มาของอำนาจ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการเมืองประกอบด้วย สิทธิอำนาจ หรืออำนาจที่มีความชอบธรรม คือ สิ่งที่ได้จากกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมและมีสถาบันทางสังคมรองรับ ทรัพยากรทางวัตถุ คือ สิ่งที่เป็นวัตถุและสามารถจับต้องได้ เช่น การมีตำแหน่ง ชาติกำเนิด บุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการบริหาร และการรับรู้ข่าวสาร เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น ทั้งนี้ทรัพยากรทางการเมืองในแต่ละสังคม และในแต่ละช่วงเวลา อาจมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปได้โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ก็คือ ทรัพยากรทางการเมืองอันเป็นที่มาของชนชั้นนำที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน หรือหมายความว่าทรัพยากรทางการเมืองเป็นสิ่งที่ผลักดันบุคคล หรือตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปสู่การมีอำนาจทางการเมืองหรือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างอำนาจ เพื่อมีอำนาจต่อรองในกระบวนการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

ทั้งนี้ จากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพล สามารถสรุปและนำมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ คือ อำนาจ และอิทธิพล เป็นสิ่งที่เกิดจากการที่บุคคลสามารถครอบครองทรัพยากรที่มีคุณค่าทางสังคมมากกว่า บุคคลเหล่านี้จึงเปรียบได้กับ โครงสร้างส่วนบนของชุมชนและทำให้บุคคลเหล่านี้ สามารถเข้าไปสู่การมีอำนาจทางการเมือง หรือเป็นผู้ปกครองได้มากกว่า และอำนาจที่เกิดจากการมีตำแหน่งทางการเมือง จึงทำให้ชนชั้นนำเหล่านี้สามารถใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ของชุมชนได้ผ่านอำนาจหน้าที่ของดัง เช่น ในกรณีพื้นที่ที่ศึกษาบุคคลที่มีความสามารถและครอบครองทรัพยากรที่มากกว่าก็จะมีโอกาสได้รับการยอมรับจากประชาชนผ่านการเลือกตั้งเข้าสู่การมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองในฐานะผู้ปกครอง เช่น ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และใช้อำนาจและอิทธิพลดังกล่าวในการจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณค่าทางสังคม ทั้งอาจจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ส่วนร่วม หรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม หรือใช้อำนาจเพื่อรักษาสถานภาพทางการเมืองของตน ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพล จึงมีความเชื่อมโยงกับการศึกษาครั้งนี้ เพราะจะทำให้ทราบว่า โครงสร้างอำนาจชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร และชนชั้นนำทางการเมืองในฐานะ โครงสร้างส่วนบนของโครงสร้างอำนาจชุมชนใช้ฐานทรัพยากรทางการเมืองอย่างไร ในการเข้าไปสู่การมีอำนาจในสถาบันการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนจนอำนาจและอิทธิพลจากสถาบันอย่างไร ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้กับชุมชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ และการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะพิจารณาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในกลุ่มชนชั้นนำ และระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนเป็นด้านหลักเพื่อสะท้อนรูปแบบโครงสร้างอำนาจชุมชนในห้วงเวลาดังกล่าวว่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างไร เพราะฉะนั้นนอกจากความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องอำนาจและอิทธิพลที่ส่งผลให้ชนชั้นนำได้รับจากประชาชนแล้ว และในลำดับต่อไปยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดชนชั้นนำเพิ่มเติมก่อนที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจชุมชน เนื่องจากชนชั้นนำ คือ กลุ่มบุคคลที่อยู่บนจุดสูงสุดของโครงสร้างอำนาจชุมชนและมวลชน คือ กลุ่มคนจำนวนมากที่อยู่ส่วนล่างของโครงสร้างอำนาจชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำเริ่มแพร่อย่างมากในปลายศตวรรษที่ 19 โดยแนวคิดชนชั้นนำมีรากฐานทางความคิดมาจากแนวคิดการจัดลำดับชั้นทางสังคม (Social Stratification) ซึ่งมีฐานคติในการมองสังคมว่า สังคมไม่มีความเสมอภาค (Social Inequality) ในลักษณะต่าง ๆ ปรากฏอยู่ กล่าวคือ สังคมมีการกระจายทรัพย์สิน อำนาจ ฐานะ ตำแหน่ง ที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้แก่สมาชิกในสังคมอย่างไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้เกิดการแบ่งชั้นทางสังคม หรือการจัดลำดับชั้นทางสังคมปรากฏอยู่ อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า การแบ่งชั้นทางสังคมเป็นสิ่งที่ปรากฏในทุกสังคมและทุกยุคสมัย และไม่ว่าสังคมนั้น ๆ จะมีการแบ่งชั้นทางสังคมออกเป็นกี่ชั้นชั้น ก็จะสามารถแบ่งกลุ่มคนออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มเพียงจำนวนน้อยที่มีอำนาจและอิทธิพลมากในสังคม เรียกคนกลุ่มนี้ว่า (Elite) อันหมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสูงในสังคม หรืออยู่บนยอดของปิรามิด (Pyramid) ของโครงสร้างทางสังคมนั้น ๆ เช่น ผู้ปกครองระดับประเทศ ระดับชุมชน หรือสำหรับคนที่ไม่มีอำนาจ และไม่มีอิทธิพล หรืออาจมีเพียงจำนวนน้อย รวมถึงไม่ได้มีบทบาทในการตัดสินใจทางสังคมโดยตรงเรียกคนกลุ่มนี้ว่า ผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง (Non - Elite) หรือมวลชน (Mass)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดชนชั้นนำจะมีพื้นฐานการศึกษาจากแนวคิดการจัดลำดับชั้นทางสังคม แต่แนวคิดเรื่องชนชั้นนำ (Elite) ก็มีความแตกต่างจากแนวคิดเรื่องชนชั้น (Class) กล่าวคือ แนววิเคราะห์ชนชั้นมักจะใช้ความแตกต่างระหว่างความมีเกียรติยศและความร่ำรวยเป็นฐานในการจัดลำดับชั้นทางสังคม ส่วนแนวคิดชนชั้นนำเป็นแนวคิดชนชั้นนำเป็นแนววิเคราะห์ (Approach) ทางการเมืองที่มุ่งสนใจศึกษาอำนาจทางการเมืองและลักษณะแห่งโครงสร้างอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการจัดลำดับชนชั้นนำในสังคม (สนม อุไรรักษ์, 2531, น. 33)

2.2.1 ความหมายของชนชั้นนำ

สำหรับความหมายของคำว่า “ชนชั้นนำ” ได้มีแนวความคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

ระดม วงษ์น้อย (2527, น. 10) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ชนชั้นนำ หมายถึง คนกลุ่มน้อยที่อยู่บนสุดยอดพีระมิดของการแบ่งชั้นทางสังคม เป็นคนกลุ่มน้อยที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุด ครอบครองทรัพย์สินและความร่ำรวยมากที่สุด หรือมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม หรือชุมชนและคนกลุ่มน้อยนี้ได้อาศัยความได้เปรียบดังกล่าวเข้าถึง หรือควบคุมการตัดสินใจของสังคมและชุมชนเอาไว้ ซึ่งในปัจจุบันการควบคุมอำนาจการตัดสินใจดังกล่าว ก็คือ อำนาจการปกครองนั่นเอง

สมจิต ปัญญาศักดิ์ (2528, น. 6) กล่าวว่า ชนชั้นนำ หมายถึง กลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งครอบครองสมบัติ ตำแหน่ง เกียรติยศ และมีชื่อเสียงในปริมาณที่มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจและผูกขาดอำนาจการตัดสินใจในชุมชน โดยสามารถควบคุมและชี้นำการกระทำ หรือการมีพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนได้

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2539, น. 21) กล่าวว่า บุคคลชั้นนำ หมายถึงบุคคลในกลุ่มชนใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติที่ปรารถนาโดยทั่ว ๆ ไป ในระดับค่อนข้างสูงเป็นพิเศษอยู่ไม่ว่าจะเพียงประการเดียว หรือหลายประการก็ตาม บุคคลชั้นนำอาจจะเป็นผู้มีอำนาจได้รับการยกย่องนับถือ มีทรัพย์สิน หรือความสามารถหลาย ๆ ด้าน คุณสมบัติดังกล่าวนี้ อาจจะมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการรวมกันก็ได้

ลิขิต ธีรเวคิน (2542, น. 83) กล่าวว่า ชนชั้นนำ คือ กลุ่มคนจำนวนน้อยในสังคมที่ครอบครองทรัพย์สินสถานภาพ และอำนาจที่มากกว่ามวลชน และเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสมาชิกของสังคม ซึ่งลิขิตยังได้สังเกตว่า บางครั้งคนที่มีอำนาจอาจจะไม่ได้ร่ำรวย และคนร่ำรวย ก็อาจจะไม่มีอำนาจก็ได้เช่นกัน

Mosca (1939) ได้กล่าวถึงชนชั้นนำว่า ไม่ว่าสังคมโบราณ หรือสังคมสมัยใหม่ ประกอบด้วยคนเพียงสองชนชั้นเสมอ คือ ชนชั้นผู้ปกครอง (Ruled Class) ซึ่งประกอบด้วย คนจำนวนมากแต่ถูกชี้นำ และควบคุมโดยชนชั้นผู้ปกครองเสมอ จากคำนิยามของ Mosca จะพบได้ว่า มีความคล้ายคลึงกับนิยามของ Pareto ซึ่งทั้งสองต่างก็แบ่งคนในสังคมออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มของผู้ถูกปกครอง

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่สอดคล้องกันระหว่าง Pareto และ Mosca คือ การแบ่งระดับของชนชั้นนำออกเป็นอีกสองระดับ ได้แก่ ชนชั้นนำปกครองและชนชั้นนำ รองลงมา ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีส่วนสนับสนุนชนชั้นนำปกครอง และยังเห็นร่วมกันอีกว่าชนชั้นนำปกครองนั้น มักจะประกอบไปด้วยบุคคลที่ครอบครองตำแหน่ง และอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้อิทธิพลทางการเมือง

ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อผู้อื่นและก็จะเป็นผู้ที่สรรหาสมาชิกใหม่จากชนชั้นนำระดับต่ำของสังคม

สำหรับการแบ่งชนชั้นทางสังคม Lasswell มีความเห็นต่างจาก Pareto และ Mosca กล่าวคือ Lasswell ได้แบ่งชนชั้นทางสังคมออกเป็นสามชนชั้น คือ ชนชั้นปกครอง ซึ่งถูกเลือกสรรและแสดงออกถึงอำนาจในผลประโยชน์ของตน ชนชั้นที่สองคือ ชนชั้นพึ่งพิง ซึ่งทำตามความประสงค์ได้โดยกระบวนการของอำนาจแต่ไม่มีส่วนในการปกครองและชนชั้นได้ปกครอง ซึ่งมีส่วนแบ่งในอำนาจ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมน้อย

Dahl (1958) กล่าวว่า ชนชั้นนำ คือ กลุ่มคนที่มีอำนาจและใช้อำนาจต่อกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม สำหรับชนชั้นนำในการปกครอง ก็คือ กลุ่มคนซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าเสียงข้างมากในด้านขนาด และชนชั้นนำไม่ใช่คนเดียว หรือกลุ่มเดียวที่ผูกขาดอำนาจในสังคมอย่างเด็ดขาด แต่จะมีอิทธิพลเฉพาะในบางประเด็น (Issues) ที่ตนเองมีฐานอำนาจอยู่ เช่น อำนาจในการตัดสินใจในประเด็นทางการเมือง (Political Issues) ก็จะถูกตัดสินใจโดยชนชั้นนำทางการเมือง เป็นต้น

Pareto (1964) ให้คำนิยามชนชั้นนำว่าในทุก ๆ กิจกรรมของมนุษย์แต่ละคนสามารถออกมาเป็นระดับได้และคนที่วัดค่าความสามารถออกมาได้สูง ก็คือ ชนชั้นนำ และเขายังได้แบ่งชนชั้นนำทางสังคมออกเป็น 2 ชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นสูง เป็นชนชั้นนำที่อาจจะมีอำนาจ หรือไม่มีอำนาจในการปกครอง และชนชั้นกลางที่ไม่ใช่ชนชั้นนำ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองนั่นเอง นอกจากนี้ Pareto ยังมองว่า ชนชั้นนำหาได้มีเพียงคนเดียวที่ครอบครองอำนาจอย่างเด็ดขาดไม่ แต่เป็นคนจำนวนและมีลักษณะสองประการประปนกันอยู่ คือ ปรากฏการณ์หนึ่ง ซึ่งเปรียบเสมือนสุนัขจิ้งจอกที่เฉลียวฉลาดมีไหวพริบ สติปัญญาเป็นเลิศ และปรากฏการณ์สอง ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งที่มีความสามารถและมีกำลัง กล่าวคือ การเมืองจะต้องมีชนชั้นนำที่มีลักษณะทั้งสองประการ โดยชนชั้นนำกลุ่มที่สองจะต้องเป็นผู้สนับสนุนชนชั้นนำกลุ่มแรก ในฐานะศูนย์กลางแห่งอำนาจ (Inner Core Elite) ให้ดำรงอยู่ต่อไปได้

Mills (1965) ได้กล่าวถึง ชนชั้นนำ ไว้ในหนังสือ “The Power Elite” ว่าในสังคมอุตสาหกรรมมีกลุ่มที่ทรงอำนาจ และครอบงำสังคมสามกลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทหาร และกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ เปรียบกับบุคคลซึ่งอยู่จุดศูนย์กลางของอำนาจ หรืออยู่บนจุดยอดสุดของพีระมิด (Pyramid) โดยเป็นกลุ่มชนชั้นนำทางอำนาจ (Power Elite) ที่มีการเกาะกันเป็นกลุ่มและจะมีคุณลักษณะสำคัญทางสังคมร่วมกัน กล่าวคือ เป็นชนชั้นและมีต้นกำเนิดจากสถานภาพทางสังคมเดียวกัน มีเอกภาพเชิงค่านิยมที่ตกลงร่วมกัน กล่าวคือ เป็นชนชั้นและมีต้นกำเนิดจากสถานภาพทางสังคมเดียวกัน มีเอกภาพเชิงค่านิยมที่ตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มชนชั้นนำด้วยกันเอง และมีปฏิสัมพันธ์ทั้งแบบเป็นทางการ โดยผ่านสมาคม และแบบไม่เป็นทางการด้วยการอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว

Lasswell (1976, p. 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชนชั้นนำ คือ ผู้ที่ครอบครองอำนาจทางการเมือง มีภาวะผู้นำและมีข้อมูลทางสังคม ซึ่งมีความสามารถปรากฏอยู่ในช่วงหนึ่ง โดย Lasswell ก่อนข้างให้ความสำคัญกับอำนาจและอิทธิพล ซึ่งเขากล่าวว่า ชนชั้นนำ เป็นผู้ที่มีอำนาจและครอบครองสิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุด รองลงมา คือ ชนชั้นนำระดับกลาง และผู้มีอำนาจน้อยที่สุด คือ มวลชน และเขายังแสดงความเห็นว่า อิทธิพลมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจ ซึ่งอิทธิพลระหว่างชนชั้นนำและมวลชนจะมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับอำนาจของชนชั้นนำนั่นเอง กล่าวสรุปโดย Lasswell มองว่า การกระจายของอิทธิพลที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคมก่อให้เกิดชนชั้นนำในสังคมและผู้ที่มียุทธิพลมากที่สุด ก็คือ ชนชั้นนำ

Dye (1981) ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับชนชั้นนำ ว่าคือ คนจำนวนน้อยที่มีอำนาจซึ่งมวลชนไม่มีโดยอำนาจนั้นจำเป็นต่อการตัดสินใจว่าจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยการผ่านในรูปแบบของนโยบาย ส่วนมวลชนที่มีจำนวนมากจะถูกควบคุมโดยสถาบันเหตุการณ์ และชนชั้นนำ

ดังนั้น จากคำนิยามข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า “ชนชั้นนำ” หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยของสังคมที่มีคุณสมบัติใด คุณสมบัติหนึ่ง หรือหลายคุณสมบัติประกอบกัน เช่น อำนาจ ทรัพย์สิน ชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่ง ความอาวุโส ความเชี่ยวชาญ และความรู้ในขอบเขต หรือปริมาณที่มากกว่าบุคคลอื่นในสังคมจึงทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เป็นชนชั้นนำของสังคมที่สามารถควบคุมทรัพยากรสำคัญของชุมชนเอาไว้ได้ ส่วนการจะใช้ปัจจัยใดเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดตัวชนชั้นนำก็ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานการณ์ของสังคมนั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ชนชั้นนำเป็นกลุ่มที่อยู่บนสุดของพีระมิด (Pyramid) หรือโครงสร้างอำนาจชุมชนนอกจากนั้นแล้วอำนาจและอิทธิพลของชนชั้นนำเหล่านี้ยังได้แผ่ขยายครอบคลุมไปยังสถาบันหลัก ๆ ของสังคมอีกด้วย โดยเฉพาะสถาบันการปกครอง โดยชนชั้นนำเหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นโดยมีผลประโยชน์ อุดมการณ์ และเป้าหมายร่วมกัน ในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองและใช้อำนาจผ่านสถาบันในการควบคุม หรือชี้นำการตัดสินใจของชุมชน โดยการกำหนดนโยบาย (Horowitz, 1962) จึงทำให้ชนชั้นนำกลายเป็นกลุ่มคนจำนวนน้อยของชุมชนที่ผูกขาดอำนาจ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.2.2 ประเภทของชนชั้นนำ

จากการศึกษาความหมายของชนชั้นนำในข้างต้นชี้ให้เห็นว่าในทุก ๆ สังคมจะประกอบด้วยชนชั้นสองชนชั้นเป็นอย่างน้อย คือ ชนชั้นผู้ปกครอง และชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งประเภทของชนชั้นนำในแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับค่านิยม หรือการประเมินค่าทางสังคมในสังคมนั้น ๆ

Mark (1936) ได้แบ่งชนชั้นทางสังคมออกเป็น 2 ชั้น คือ 1) ชนชั้นผู้ปกครอง (Ruling Class) และ 2) ผู้ใต้ปกครอง (Subject Class) ชนชั้นผู้ปกครองจะเป็นผู้ควบคุมปัจจัยการผลิต (Means of Production) ในทางเศรษฐกิจ เช่น เครื่องจักร โรงงาน ที่ดิน และทุน หรืออาจกล่าวได้ว่า Marx ให้ความสำคัญกับโครงสร้างส่วนบนมากกว่าโครงสร้างส่วนล่าง ละนอกจากนั้นแล้วทฤษฎี Marxism ยังมีมุมมองที่แตกต่างจากแนวคิดชนชั้นนำ กล่าวคือ แนวคิดชนชั้นนำจะให้ความสำคัญกับการหมุนเวียนของชนชั้นนำ (Circulation of Elite) ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองโดยกลุ่มบุคคลในสังคม แต่ในที่สุดกลุ่มบุคคลผู้ทำการปฏิวัตินั้น ก็จะกลายเป็นชนชั้นนำชุดใหม่ไปโดยปริยายแต่ทฤษฎี Marxism เชื่อว่าเมื่อมีการปฏิวัติโดยมวลชนเกิดขึ้น เมื่อนั้นจะเป็นจุดจบของชนชั้นนำและจะนำไปสู่เสรีภาพอันแท้จริงที่ปราศจากผู้ปกครอง

Harowitz (1962, p. 83) ได้แบ่งชนชั้นนำออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ชนชั้นนำทางการเมือง (Political Elite) หมายถึง ผู้ที่กุมอำนาจทางการเมือง
2. ชนชั้นนำทางธุรกิจ (Economic Elite) หมายถึง ผู้บริหารและเจ้าของบริษัทใหญ่ ๆ
3. ชนชั้นนำทางทหาร (Military Elite) หมายถึง ผู้นำทางทหารสูงสุด

Pareto (1964) ได้จัดประเภทของชนชั้นนำโดยยึดถือการมีอำนาจทางการเมืองเป็นหลัก ซึ่งแบ่งเป็นชนชั้นนำทางการเมืองปกครอง (Governing Elite) และชนชั้นนำที่ไม่มีอำนาจปกครอง (Non - Governing Elite)

Bottomore (1964, p. 96) แบ่งประเภทของชนชั้นนำ ออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ชนชั้นนำที่มาจากทายาทราชวงศ์ (Dynamistic Elite)
2. ชนชั้นนำที่เป็นผู้นำทหาร (Military Elite)
3. ชนชั้นนำที่เป็นข้าราชการ (Bureaucratic Elite)
4. ชนชั้นนำที่เป็นผู้นำทางศาสนา (Religious Elite)
5. ชนชั้นนำที่เป็นนักธุรกิจ (Business Elite)
6. ชนชั้นนำที่เป็นปัญญาชน (Intellectual Elite)
7. ชนชั้นนำที่เป็นผู้นำทางการเมือง (Political Elite)

Weber (1968, p. 16) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของชนชั้นที่แตกต่างไปจาก Marx เพราะ Weber มองว่ามุมมองดังกล่าวนี้เป็นลักษณะการอธิบายที่คับแคบเกินไปและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงของสังคมที่สลับซับซ้อน โดย Weber ได้เสนอปัจจัย หรือลักษณะที่บ่งชี้ความแตกต่างระหว่างชนชั้นนำและมวลชนทั่วไป (Mass) ได้แก่

1. ทรัพย์สิน (Economic) คือ พลังทางเศรษฐกิจ หรือความมั่งคั่ง (Wealth) ชนชั้นเดียวกันจะมีชีวิตประวัติในการได้มาซึ่งสิ่ง ๆ ในสังคมคล้ายคลึงกันและมีจำนวนพอ ๆ กัน เช่น โอกาสทางการศึกษามีสุขภาพดี ความเป็นอยู่สุขสบาย เศรษฐกิจดี

2. อำนาจ (Power) ในที่นี้ หมายถึง นิสัยความสามารถ (Capacity) ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนแม้จะขัดขึ้นกับความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่นก็ตาม และสามารถแยกประเภทชนชั้นนำ โดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของอำนาจ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้นำแบบตรรกะ - นิติอำนาจ (Rational - Legal Authority) เป็นอำนาจที่ได้มาจากหลักเหตุผลตามกฎหมายและตามระบบเหตุผลของสังคมนั้น ๆ โดยตราไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่องค์กรต่าง ๆ และนักการเมืองท้องถิ่นย่อมมีอำนาจประเภทนี้

2.2 ผู้นำแบบบารมีอำนาจ (Charisma Authority) เป็นอำนาจที่มีลักษณะพิเศษ นั่นคือ มีลักษณะบุคลิกภาพผิดจากคนธรรมดา มีอำนาจที่เหนือธรรมชาติ ลักษณะของบารมีอำนาจจะเกิดขึ้นได้และคงอยู่ได้ด้วยการยอมรับจากผู้อื่นและมีผู้ตามเป็นจำนวนมาก เช่น ผู้นำศาสนา หมอรักษาโรค ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย วีรบุรุษในสงคราม เป็นต้น

3. สถานภาพ (Power) หมายถึง แบบวิธีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย การบริโภค หรือระดับของความนิยมทางสังคม (Social Esteem) ที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลได้รับซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพลังทางเศรษฐกิจมากแต่ความสัมพันธ์นี้ก็ไม่ถือเป็นหลักสากลเสมอไป โดยขึ้นอยู่กับบริบทของสังคม เพราะฉะนั้นชนชั้นนำไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจจะมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสามประการผสมปนเปกันได้

โดยสรุปจากการศึกษาประเภทของชนชั้นนำในข้างต้นสามารถเสนอการแบ่งประเภทของชนชั้นนำในชุมชนให้สอดคล้องกับการศึกษารุ่นนี้ และบริบทของสังคมได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1. ชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นทางการ หรือเป็นตำแหน่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งที่มาจากการเลือกตั้ง การตั้งและประกาศให้ทราบอย่างเป็นทางการ ซึ่งหมายถึง ชนชั้นนำที่เป็นผู้นำทางการเมือง (Political Elite) ได้แก่ ข้าราชการการเมืองส่วนภูมิภาคและนักการเมืองท้องถิ่น

2. **ชนชั้นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Non - Governing Elite)** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน หรือได้รับการแต่งตั้งแต่ไม่มีตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วยชนชั้นนำที่เป็นข้าราชการ (Bureaucratic Elite) ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่น เช่น ครู ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ข้าราชการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชนชั้นนำทางธุรกิจ (Business Elite) คือ กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ บริษัทห้างร้าน หรือ บุคคลธรรมดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความมั่นคง ชนชั้นนำที่เป็นผู้นำทางศาสนา (Religious Elite) เช่น พระ คาโต๊ะอิหม่าม ชนชั้นนำที่เป็นอดีตผู้นำทางทหาร (Old Military Elite) ชนชั้นนำที่เป็นปัญญาชน (Intellectual Elite) คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาก ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ และยังหมายถึง ชนชั้นนำที่เป็นผู้อาวุโสมีเครือข่ายจำนวนมาก

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า ในชุมชนจะประกอบด้วย ชนชั้นนำทั้ง 2 กลุ่ม คือ ชนชั้นนำในทางการเมืองและชนชั้นนำที่ไม่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยชนชั้นนำทั้งสองกลุ่มต่างก็มีบทบาทสำคัญในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนั้นแล้วชนชั้นนำแต่ละกลุ่มต่างก็ต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกันภายในกลุ่มดังกล่าว คือ ชนชั้นนำในทางการเมือง ก็ต้องอาศัยชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในแง่ของการเข้าถึงประชาชน เพื่อสะดวกในการได้รับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่ชนชั้นนำในทางการเมืองมีความประสงค์จะได้จากมวลชน โดยที่ตนเองนั้นถึงแม้จะมีความสามารถอยู่บ้างแล้วแต่ก็ไม่สามารถเข้าถึงมวลชนได้ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในทางตรงกันข้าม ชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะตัวกลางที่จะนำข้อเรียกร้องหรือโครงการต่าง ๆ จากมวลชน ไปสู่ชนชั้นนำในทางการเมือง ก็อาจจะต้องอาศัยความร่วมมือจากชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ชนชั้นนำทางธุรกิจที่มีความพร้อมในด้านของทรัพยากรและทุนในการผลักดันข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของมวลชน อีกทั้งชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็จะต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ของชนชั้นนำในการเมืองเพื่อจัดการกับชนชั้นนำทางธุรกิจที่อาจจะเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และนอกจากนั้นแล้วชนชั้นนำทั้งสองกลุ่มต่างก็มีความใกล้ชิดกันจนไม่สามารถแยกออกได้อย่างชัดเจนเพราะชนชั้นนำทั้งสองกลุ่มบางครั้งก็เป็นกลุ่มเดียวกันแต่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางสังคมเท่านั้น เช่น นอกจากจะเป็นชนชั้นนำทางธุรกิจแล้วชนชั้นนำเหล่านี้ ยังเป็นชนชั้นนำในทางการเมืองและชนชั้นนำที่เป็นปัญญาชนไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

2.2.3 แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชน

ชนชั้นนำ เป็นปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในทุกระดับของสังคม ดังนั้นแนวคิดชนชั้นนำจึงเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาสังคมตั้งระดับชาติจนถึงระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน โดยปัจจัยการศึกษาเรื่องชนชั้นนำ มักจะเป็นการศึกษาในระดับชุมชนมากกว่าระดับระดับชาติ ซึ่งการศึกษาระดับนี้ เรียกว่า การศึกษาชนชั้นนำระดับท้องถิ่น หรือชุมชน (Community Elite of Local Elite) หรือเรียกรวม ๆ ว่าเป็นการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน (Community Power Structure) โดยเป็นการศึกษาที่ต้องการทราบถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในกลุ่มชนชั้นนำและระหว่างกลุ่มชนชั้นนำกับประชาชน เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วการตัดสินใจในกิจกรรม การกำหนดนโยบาย และโครงสร้างอำนาจในชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างไร

โดยสามารถแบ่งแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำออกเป็นสองแนวทาง คือ แนวคิดชนชั้นนำนิยม (Elitist Model) ซึ่งเชื่อว่า อำนาจผูกขาดอยู่ในมือคนจำนวนน้อยของสังคม โดยเฉพาะกลุ่มนักธุรกิจและผู้นำทางการเงิน โดยชนชั้นนำจะได้รับอิทธิพลน้อยมากจากประชาชนส่วนแนวคิดพหุนิยม (Pluralist Model) จะเชื่อว่าอำนาจมีลักษณะของการกระจายตามกลุ่มชนชั้นนำแต่ละกลุ่มในชุมชนและชนชั้นนำแต่ละกลุ่มต่างก็ต้องการสนับสนุนจากประชาชนผ่านการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามแนวคิดทั้งสองต่างก็เห็นร่วมกันว่า การตัดสินใจของชุมชนเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยเท่านั้น ซึ่งแนวคิดชนชั้นนำนิยมอธิบายว่า โครงสร้างอำนาจชุมชนมีลักษณะของการผูกขาด (Monolithic Structure of Power) อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่กลุ่มชนชั้นนำ ส่วนแนวคิดพหุนิยมอธิบายว่า โครงสร้างอำนาจชุมชนมีลักษณะหลายศูนย์อำนาจ (Polycentric Structure of Power) ซึ่งชนชั้นนำแต่ละกลุ่มจะมีอิทธิพลในแต่ละกิจกรรมและเป็นเรื่องของการแข่งขัน การต่อรองระหว่างกลุ่มชนชั้นนำ ทั้งนี้ข้อถกเถียงเกี่ยวกับอำนาจและรูปแบบของโครงสร้างอำนาจชุมชนระหว่างแนวคิดชนชั้นนำนิยมและแนวคิดพหุนิยมสามารถที่จะสรุปได้ดังหัวข้อต่อไป (Dye, 1984, pp. 357 - 361)

2.2.4 ฐานคติเกี่ยวกับอำนาจและโครงสร้างอำนาจชุมชนของแนวคิดชนชั้นนำนิยม

ฐานคติเกี่ยวกับอำนาจและโครงสร้างอำนาจชุมชนของแนวคิดชนชั้นนำนิยม สามารถสรุปได้ดังนี้ (Dye, 1984, pp. 362 - 364)

1. อำนาจเกิดจากบทบาทภายในระบบสังคมของชุมชน อำนาจทางการเมืองในชุมชนจะเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันมิได้จากอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคม คนที่มีความมั่งคั่งและมีตำแหน่งทางสังคมในชุมชนจะเป็นคนที่มีอำนาจทางการเมืองด้วยเช่นกัน
2. อำนาจจะถูกก่อกำเนิดขึ้นในรูปของโครงสร้าง กล่าวคือ สัมพันธภาพทางอำนาจ มักจะดำรงอยู่อย่างถาวร ประเด็นโต้แย้งต่าง ๆ และการเลือกตั้งอาจจะเกิดขึ้นได้และผ่านพ้นไปแต่บุคคลเดิมก็ยังได้รับการยอมรับจากประชาชนและเป็นคนที่มีอำนาจในชุมชนมากที่สุด

3. เราสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ใช้อำนาจ (ชนชั้นนำ) และคนที่ไร้อำนาจ (มวลชน) ได้อย่างชัดเจนพอสมควร

4. ความแตกต่างเหล่านี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกันในระบบการแจกแจงทรัพยากรทางเศรษฐกิจของชุมชน ผู้นำทางธุรกิจและการเงินจะกลายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของชนชั้นนำในชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มาจากการเลือกตั้งเป็นเพียงลูกมือของผู้มีอำนาจ ซึ่งมักจะรู้หน้าที่ของตนการสนองตอบความปรารถนาของผู้ที่เป็นชนชั้นนำ

5. ชนชั้นนำจะประกอบขึ้นจากคนจำนวนน้อยในชุมชน ซึ่งชนชั้นนำเหล่านี้จะไม่ใช้ตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชนในชุมชน เพราะมีรายได้ มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าและมีหน้าที่การงานที่มีเกียรติมากกว่ามวลชนทั่วไป และในสหรัฐกลุ่มชนชั้นนำมักจะเป็นกลุ่มเชื้อชาติ โดยเฉพาะกลุ่มคนผิวขาว

6. ที่จุดสูงสุดของระบบการเมือง อำนาจจะเกาะกลุ่มกันอย่างเห็นได้ชัด โดยภาพโดอะแกรมของโครงสร้างอำนาจชุมชนจะแสดงให้เห็นในรูปพีระมิด (Pyramid)

7. บุคคลที่เป็นชนชั้นนำ อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันชั่วคราว แต่ชนชั้นนำเหล่านี้ก็สามารถเห็นร่วมกันในเรื่องผลประโยชน์ โดยเฉพาะความพยายามในการสนับสนุนค่านิยมพื้นฐานที่จะช่วยค้ำจุนระบบสังคมของชนชั้นนำเอาไว้

8. ชนชั้นนำไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของประชาชน ทั้งจากการเลือกตั้งหรือกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ และประชาชนส่วนมากในชุมชนจะไม่ได้รับข่าวสารทางการเมืองและมติเห็นต่อการเมือง แต่ก็ไม่ได้มีความแตกแยกทางการเมืองในชุมชนของตน เพราะชนชั้นนำเองจะมีความเมตตาไม่กดขี่ประชาชนเพื่อป้องกันความรุนแรงและการปฏิวัติทุกวิถีทาง

9. อำนาจเป็นคุณสมบัติของบุคคลในสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคลอื่นในกระบวนการตัดสินใจ บุคคลจะมีอำนาจในขอบเขตที่เขาสามารถทำให้บุคคลอื่นกระทำการบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลผู้นั้น โดยปกติจะไม่ทำการวิเคราะห์อำนาจจึงไม่เกี่ยวกับเรื่องตำแหน่งทางสังคม

10. สัมพันธภาพทางอำนาจจะไม่มีลักษณะถาวร ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเฉพาะกรณีนั้น ๆ (Issue) และภายหลังจากการตัดสินใจแล้ว สัมพันธภาพทางอำนาจจะสิ้นสุดลง และถูกแทนที่ด้วยสัมพันธภาพทางอำนาจอีกชุดหนึ่งเมื่อเกิดการตัดสินใจครั้งใหม่

11. ไม่มีความแตกต่างที่ถาวรระหว่างชนชั้นนำกับมวลชน โดยบุคคลอาจจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกครั้ง เพราะจะมีบุคคลจำนวนมากที่มีโอกาสเข้าไปใช้อำนาจในชุมชน

12. ความแตกต่างระหว่างผู้ที่เข้าไปร่วมทำการตัดสินใจกับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมอยู่ตรงระดับของผลประโยชน์ที่บุคคลกลุ่ม ๆ จะมีการตัดสินใจแต่ละกรณีเพราะบุคคลอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจทางการเมืองแต่ละครั้งหรือไม่ก็ได้และคนที่มั่งคั่งและมีตำแหน่งทางสังคมมักจะพ่ายแพ้ ผู้นำที่มีทักษะ และได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

13. ภาวะผู้นำจะเลื่อนไหลและเป็นพลวัต การเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจอาศัยพื้นฐานจากการมีทักษะในการเป็นผู้นำ มีข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ความสามารถทางการเมือง ความมั่งคั่งร่ำรวย ก็เป็นทรัพยากรทางการเมืองเช่นกัน

14. ภายในชุมชนมีศูนย์อำนาจหลายศูนย์ ไม่มีชนชั้นนำกลุ่มเดียวที่สามารถใช้อำนาจครอบงำการตัดสินใจในทุกประเด็นได้

15. มีการแข่งขันระหว่างผู้นำ ผู้นำจะมีใช้เป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันทุกครั้ง การเมืองในชุมชนเป็นเรื่องของการต่อรอง หรือการประนีประนอมระหว่างกลุ่มผู้นำ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดชนชั้นนำนิยมมองว่าอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองในสังคมถูกผูกขาดอยู่กับบุคคลจำนวนน้อยที่อาจรวมตัวกันเป็นแบบกลุ่ม สถาบัน หรือองค์การ ซึ่งเท่ากับว่าแนวคิดนี้ปฏิเสธแนวคิดประชาธิปไตย โดยมองว่าระบบประชาธิปไตยแท้จริงแล้วก็ยังเป็นเพียงรูปแบบการปกครองหนึ่งที่มีกระบวนการคัดเลือกชนชั้นนำที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน หมายความว่าแม้ว่าระบบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้มีการเลือกตัวแทนจากประชาชนแต่ท้ายที่สุดแล้วประชาชนก็จะยังคงเลือกกลุ่มชนชั้นนำให้เป็นตัวแทนของตน ดังที่ Michels ได้กล่าวไว้ว่า ความจริงแล้วในระบบประชาธิปไตยนั้นมีหน้าที่ที่ผิดปกติแฝงอยู่ (Malfunction) คือ การควบคุมและกำหนดของผู้นำต่อประชาชนและสังคมทั้งหมด โดยสาเหตุของการผิดหน้าที่นี้ไม่ได้เกิดจากระดับการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา หรือการพัฒนาของทุนนิยม แต่เป็นผลจากระบบสังคมที่มีความซับซ้อนขึ้น (Complex Social System) ซึ่งจะนำไปสู่การเมืองการที่ซับซ้อน อันจะนำไปสู่ภาวะคณาธิปไตย (Iron Law of Oligarchy, 1962, pp. 61 - 73)

อย่างไรก็ตาม แนวคิดชนชั้นนำนิยมก็ถูกโต้แย้งจากแนวคิดพหุนิยมว่าในสังคมยังคงมีความเป็นประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าจะมีชนชั้นนำปรากฏอยู่ในสังคมแต่เป็นการมีอยู่ในลักษณะที่มวลชนสามารถควบคุมการตัดสินใจของชนชั้นนำได้ โดยเฉพาะการผ่านกระบวนการประชาธิปไตย ดังนั้นในระบบประชาธิปไตยชนชั้นนำ จึงได้รับอิทธิพลจากมวลชน เพราะว่าถ้าชนชั้นนำจะต้องการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งชนชั้นจะต้องหาฐานสนับสนุนจากมวลชน โดยนโยบายจะต้องมีเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนมากกว่าความต้องการของชนชั้นนำ และระบบประชาธิปไตยยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้โดยตรง หรือผ่านการรวมกลุ่มของปัจเจกบุคคล ฉะนั้นจึงก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มชนชั้นนำ มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และ ไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจทำให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจออกไปตามแต่ละประเด็นที่ชนชั้นนำนั้น ๆ มีฐานอำนาจอยู่

นอกจากนี้ แนวคิดพหุนิยมยังมองว่า แนวคิดชนชั้นนำเป็นแนวคิดกึ่งอภิปรัชญา (Quasi - Metaphysical Theory) คือ การอธิบายการเกิดขึ้นของชนชั้นนำด้วยเหตุผลที่ไม่มีที่สิ้นสุดและไม่สามารถพิสูจน์ได้ เช่น ถ้าจากการศึกษา พบว่า กลุ่มชนชั้นนำที่เปิดเผย (Overt Elite) ไม่ได้เป็นชนชั้นที่แท้จริง แนวคิดนี้ ก็จะอธิบายต่อไปว่ามีกลุ่มหมชนชั้นนำแฝง (Covert Elite) ซึ่งอยู่เบื้องหลังชนชั้นนำที่เปิดเผยอยู่ และเป็นผู้ที่กุมอำนาจตัวจริง และหลังจากนั้นต่อมาเมื่อหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนว่า ชนชั้นนำแฝง ก็ไม่ใช่ผู้ปกครองอีกแนวคิดก็จะกล่าวต่ออีกว่า เบื้องหลังของกลุ่มชนชั้นนำแฝงกลุ่มแรก (The First Covert Group) ยังมีกลุ่มชนชั้นนำอื่น ๆ แฝง และควบคุมอยู่ และการให้เหตุผลทำนองนี้จะมีต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งหาหลักฐานพิสูจน์ฯ ไม่ได้ (สมจิต ปัญญาศักดิ์, 2528, น. 39)

ฉะนั้น จากการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนระหว่างแนวคิดชนชั้นนำนิยมและแนวคิดพหุนิยม สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1

การเปรียบเทียบแนวคิดระหว่างสำนักชนชั้นนำนิยมและสำนักพหุนิยม

	Elitism	Pluralism
1. ชนชั้นนำ (Elite)	ชนชั้นนำ คือ กลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่มีคุณลักษณะพิเศษกว่าคนทั่วไป เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจดี การศึกษาสูง อาชีพการงานมั่นคง มีทักษะความชำนาญ ฯลฯ รวมทั้งมีโอกาสในชีวิต วิธีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรม เฉพาะที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่น โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำทางเศรษฐกิจ	ชนชั้นนำคือ กลุ่มบุคคลที่มีการเคลื่อนไหวในสังคม โดยมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ของสังคม บุคคลเหล่านี้ มีทักษะ มีความรู้ มีข้อมูลข่าวสาร และมีความสัมพันธ์กับมวลชน ส่วนประเด็นฐานะทางเศรษฐกิจนั้น ไม่ใช่ปัจจัยหลักสำคัญในการพิจารณาชนชั้นนำ
2. มวลชน (Mass)	มวลชน คือ กลุ่มบุคคลจำนวนมากที่มีคุณลักษณะทั่วไป ค่อนข้างกว่ากลุ่มชนชั้นนำ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทักษะ ความชำนาญ การศึกษาดำ และที่สำคัญคือ มวลชน จะมีลักษณะเมินเฉย แปรลกแยก ต่ออำนาจและการเปลี่ยนแปลงของสังคม	มวลชน คือ กลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมกับชนชั้นนำ โดยมีอำนาจในการคัดสรรหรือกดดันชนชั้นนำได้ นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ ในเชิงสร้างสรรค์กับชนชั้นนำด้วย
3. ความแตกต่างของชนชั้นนำกับมวลชน	ชนชั้นนำ ซึ่งมีอำนาจและมวลชนไร้อำนาจ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนและค่อนข้าง ถาวร เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกัน ในการควบคุม และจัดการ	ชนชั้นนำ และมวลชนไม่ได้มีความแตกต่างอย่างถาวร คือ ผู้ที่มีอำนาจหรือชนชั้นนำในเวลาหนึ่ง ก็ไม่จำเป็นต้องมีอำนาจในช่วงเวลาต่อมา

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

	Elitism	Pluralism
	ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	ดังนั้นทุกคนจึงมีโอกาสในการที่จะขึ้นมาใช้อำนาจ
4. อำนาจของชุมชนและมวลชนต่อการเลือกตั้ง	อำนาจของชนชั้นนำถือเป็นโครงสร้างที่มีแนวโน้มตลอดไป แม้จะมีการเลือกตั้งแต่ผู้ที่ใช้อำนาจคนเดิมก็ยังมีอำนาจต่อไป เพราะชนชั้นนำไม่ได้มาจากความต้องการที่แท้จริงของมวลชน โดยในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง จะมีการเสนอรายชื่อตัวแทนเข้ามาให้เลือกอยู่แล้ว ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นเพียง พิธีกรรมการก้าวขึ้นสู่อำนาจของชนชั้นนำอย่างสงบเท่านั้น	อำนาจของชนชั้นนำ มาจากกระบวนการตัดสินใจของมวลชน โดยการเลือกตั้งเพราะมวลชนจะทำหน้าที่ในการคัดเลือก ชนชั้นนำให้เข้ามาดำรงตำแหน่ง (ชนชั้นนำ เป็นทางเลือกสาธารณะ) ซึ่งชนชั้นนำต้องมีส่วนร่วมและพบปะมวลชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และแม้ว่าจะมีการเสนอรายชื่อตัวแทนเข้ามาก่อนแต่ก็ต้องผ่านการสำรวจมาแล้วว่ามวลชนพึงพอใจ
5. การหมุนเวียนของชนชั้นนำ	ชนชั้นนำที่อยู่ในอำนาจกลุ่มเดิมส่วนใหญ่ จะปฏิเสธวาระ เพราะต้องการครองอำนาจตลอดไป แต่อาจจะเกิดกระบวนสืบทอดอำนาจ โดยชนชั้นนำจะคัดสรรชนชั้นนำรุ่นใหม่ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับตน ทั้งทางด้านความคิดและผลประโยชน์ ขึ้นมาแทนที่	มีการหมุนเวียนผู้นำอย่างชัดเจน โดยเปิดกว้างให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไม่จำกัดเพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ อาชีพ ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งเพื่อเป็นชนชั้นนำที่มีอำนาจ ได้
6. การกำหนดนโยบาย	การกำหนดนโยบายขึ้นอยู่กับชนชั้นนำที่เข้ามามีอำนาจเนื่องจากในสังคมมีการรวมศูนย์อำนาจ ฉะนั้นชนชั้นนำที่อยู่ในระดับสูงของพีรามิด (Pyramid) จะเป็นผู้กำหนดนโยบายต่าง ๆ โดยการสั่งการในลักษณะจากบนลงล่าง (Top - Dow) ดังนั้นมวลชนจึงเป็นเพียงผู้คอยให้ความร่วมมือกับชนชั้นนำเท่านั้น	การกำหนดนโยบายจะเป็นไปตามความต้องการของมวลชน กล่าวคือ ถ้านโยบายที่เกิดขึ้นนั้นไม่เป็นที่พอใจของมวลชน ดังนั้นมวลชนก็สามารถกดดันได้ นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มชนชั้นนำก็ไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจในทุก ๆ เรื่อง เนื่องจากในสังคมมีศูนย์อำนาจหลากหลายในการตัดสินใจในแต่ละประเด็น (Issue) โดยธรรมชาติคนมักคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นการรวมกลุ่มจึงเกิดขึ้นโดยเฉพาะ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

	Elitism	Pluralism
7. การรวมกลุ่ม	มวลชนมีข้อจำกัดด้านเวลาทรัพยากร และทักษะ การรวมกลุ่มกัน จึงมีลักษณะอย่างชั่วคราว ซึ่งมักจะมีความอ่อนแอแตกต่างจากชนชั้นนำ ที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง และมั่นคงเนื่องจากมีทรัพยากร ที่ครอบคลุม จึงสามารถสร้างกระแส สังคมให้เป็นที่นิยมและ กลุ่มต้องการ	สังคมประชาธิปไตยจะมีกลุ่มผลประโยชน์ ที่หลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งจะมี อำนาจกดดันและผลักดันและผลักดัน รัฐตลอดเวลาและแต่ละกลุ่มก็จะเกิด การแข่งขันกันเองเพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ ต่าง ๆ ตามความต้องการ
8. รูปแบบของโครงสร้าง อำนาจชุมชน	โครงสร้างอำนาจชุมชนมีลักษณะของ การผูกขาด (Monolithic Structure of Power)	โครงสร้างอำนาจชุมชนมีลักษณะหลาย ศูนย์อำนาจ (Polycentric Structure of Power)

หมายเหตุ ปรับปรุงจาก การเปรียบเทียบแนวคิดระหว่างสำนักชนชั้นนำนิยมและสำนักพหุนิยม. (น. 24 - 26), โดย เบญจวรรณ บุญโทแสง. 2550, เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

2.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

นักวิชาการส่วนใหญ่ เห็นร่วมกันว่าความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองไทยมีลักษณะความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์และผู้ใ้อุปถัมภ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่ฝังรากอยู่ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไปอย่างมาก (อโณทัย วัฒนาพร, 2527, น. 8 - 12) ดังนั้นในการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนจึงจำเป็นต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มาอธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้นนำ และระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนเพื่อแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีอิทธิพลต่อการเมืองระดับท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

2.2.5.1 ระบบอุปถัมภ์ ถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของสังคมไทย เพราะสังคมไทยมีลักษณะ โครงสร้างทางสังคมที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลด้วยฐานะและตำแหน่ง โดยลดหลั่นจากบนลงล่าง (Top - Dow) ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะมีภาพลักษณ์ของผู้มีอำนาจควบคุมทรัพย์สินสมบัติ บารมี หรือทรัพยากรที่ผู้ใ้อุปถัมภ์ไม่มีและจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ในการช่วยปกป้อง คุ้มครอง หรือเสนอผลประโยชน์ต่อผู้ใ้อุปถัมภ์ที่มีสถานภาพของการต่างตอบแทนระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใ้อุปถัมภ์ (อคิณ ทรัพย์วัฒน์, 2553, น. 139 - 184)

โดยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลสองคนมีความสัมพันธ์กัน
ในเชิงแลกเปลี่ยน โดยฝ่ายหนึ่งจะมีสถานภาพทางสังคม มีอำนาจ และมีความมั่งคั่งกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง
ซึ่งฝ่ายที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้อำนาจและทรัพยากรที่ตนมีอยู่ ทั้งในรูปของการให้ประโยชน์หรือ
การปกป้องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างให้แก่ผู้ใ้อุปถัมภ์ โดยหวังผลประโยชน์ตอบแทน
จากผู้ใ้อุปถัมภ์และผู้ใ้อุปถัมภ์ ก็จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อุปถัมภ์เพื่อตอบแทนบุญคุณและ
เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับกลับคืนมา ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใ้อุปถัมภ์จะเป็น
ลักษณะของการแลกเปลี่ยนทรัพยากร หรือผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่และต้องการจากอีกฝ่ายหนึ่ง
กล่าวคือ

1) ฐานทรัพยากรของผู้อุปถัมภ์ ได้แก่

1.1) ความรู้ หรือทักษะเฉพาะ คือ คนที่มีอาชีพเฉพาะบางอย่างอาจ
มีฐานะเป็นผู้อุปถัมภ์ได้เช่นกัน แพทย์ ปัญญาชน ครู โดยอาศัยการให้บริการที่ได้มาจากทักษะความรู้
ความสามารถ

1.2) การควบคุมกรรมสิทธิ์ในปัจจัยต่าง ๆ เช่น ที่ดิน เครื่องจักร
และธุรกิจ สำคัญบางอย่างก็สามารถได้รับการยอมรับจากผู้ใ้อุปถัมภ์ เช่น ครอบครองในภาคเหนือ
ระบบนายหัวเหมืองแร่ในภาคใต้

1.3) การควบคุมอำนาจหน้าที่บางด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้สอง
ประการ คือ อำนาจหน้าที่ที่มาจากบรรพชากร เช่น ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และอำนาจที่มา
จากโครงสร้างของสังคม เช่น หัวหน้าเหมืองฝาย ผู้อาวุโส ผู้นำศาสนา ผู้นำจิตวิญญาณ ผู้นำชาติพันธุ์

2) ฐานทรัพยากรของผู้ใ้อุปถัมภ์ คือ

2.1) การตอบแทนด้านแรงงาน หรือการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ เช่น
การเป็นลูกจ้าง การจ่ายค่าเช่า

2.2) การตอบแทนด้วยหน้าที่ทหาร หรือการต่อสู้ ในกรณีที่มีเหตุร้าย
เกิดขึ้น หรือกรณีที่ผู้อุปถัมภ์เป็นนักเลง

2.3) การตอบแทนในเชิงพิธีกรรม หรือศาสนา เป็นการแสดงออก
ในเชิงพิธีกรรมถึงความจงรักภักดี เช่น การรดน้ำคำหัวผู้มื่ออุปถัมภ์

2.4) การตอบแทนในทางการเมือง เช่น การเป็นหัวคะแนนให้แก่
ผู้อุปถัมภ์ หรือการช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ

จากการที่ได้กล่าวมาจะพบว่า ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ที่มีการแลก
เปลี่ยนฐานทรัพยากรระหว่างผู้อุปถัมภ์ และผู้ใ้อุปถัมภ์ในลักษณะที่ไม่สมดุล กล่าวคือ ผู้อุปถัมภ์
คือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์สุทธิที่มากกว่าจากความสัมพันธ์นี้ ทั้งนี้เพราะระบบอุปถัมภ์เป็นระบบความ

สัมพันธ์ในแนวดิ่ง หรือเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ นอกจากนี้แล้วความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังสามารถแบ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวออกเป็นสองลักษณะที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face Relationship or Patron - Client Cluster) หรือเป็นการติดต่อกันเป็นส่วนตัวระหว่างสองฝ่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน อาจจะเป็นผู้เช่าที่ดินเป็นเพื่อน หรือมีความผูกพันกันโดยเครือญาติ และอาจจะมีการแลกเปลี่ยนกันในหลายรูปแบบ เช่น ช่วยเหลือผู้อุปถัมภ์ในการจัดงานทำบุญบ้านเป็นหัวคะแนน และผู้ได้อุปถัมภ์อาจจะต้องการให้ผู้อุปถัมภ์ช่วยในเรื่องการเจรจาต่อรองกับทางการ การช่วยเหลือในด้านเงินทอง ยานพาหนะต่าง ๆ เป็นต้น และนอกจากนั้นแล้ว ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์อาจจะมีการขยายความสัมพันธ์ออกไป โดยอาจจะเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่ผ่านบุคคลกลาง (Broker) ซึ่งทำหน้าที่ประสานเชื่อมผู้อุปถัมภ์และผู้ได้อุปถัมภ์เข้าด้วยกัน ซึ่งเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์แบบพีรามิด (Patron - Client Pyramid)

2.2.5.2 ทั้งนี้ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ได้อุปถัมภ์จะมีความแตกต่างจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ กล่าวคือ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติเป็นความสัมพันธ์ที่เน้นความผูกพันด้านอารมณ์ความรู้สึกร่วมกันมากกว่าการหวังการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จากกันและกัน และยังเป็นความเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เน้นความแตกต่างด้านความมั่งคั่งและสถานภาพทางสังคม นอกจากนี้แล้ว Scott ยังได้นำผลการศึกษาของ Lande (1977) ที่ทำการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเชิงคู่ และกลุ่มแยกประเภท (Dyadic Following and Categorical Grouping) มาพิจารณาความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับความสัมพันธ์แบบกลุ่มอื่น ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขต่อไปนี้

1) เป้าหมายของสมาชิก (Member's Goals) ผู้ได้อุปถัมภ์มีเป้าหมายเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีต่อหัวหน้า ส่วนกลุ่มจะมีเป้าหมายร่วมกัน โดยเกิดขึ้นจากการมีลักษณะร่วมกันอันทำให้ต่างไปจากสมาชิกกลุ่มอื่น

2) ความเป็นอิสระของผู้นำ (Autonomy of Leadership) ผู้อุปถัมภ์มีอิสระอย่างมากในการแสวงหาพันธมิตรและการตัดสินใจในเรื่องนโยบายตราบใดที่เขายังสามารถให้ผลประโยชน์แก่ผู้ได้อุปถัมภ์ของตนได้ในขณะที่ผู้นำของกลุ่มอื่น ๆ ต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ร่วมของกลุ่มเป็นหลัก

3) เสถียรภาพของกลุ่ม (Stability of Group) ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เกิดจากความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ การดำรงอยู่ หรือการสิ้นสุดจะขึ้นอยู่กับทรัพยากรของผู้นำและความพึงพอใจของผู้ได้อุปถัมภ์ต่อข้อเรียกร้องของผู้อุปถัมภ์ตรงกันข้ามกับกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการมีคุณสมบัติร่วมกันตามแนวนอน ฉะนั้นการดำรงอยู่ของกลุ่มจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำ หากแต่ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม

4) องค์ประกอบของกลุ่ม (Composition of Group) กลุ่มอุปถัมภ์จะประกอบด้วย คนที่มีความแตกต่างทางด้านสถานภาพ ตำแหน่ง ความมั่งคั่ง แต่กลุ่มประเภทอื่น ๆ จะประกอบด้วย คนที่มีสถานภาพเดียวกันหรือไม่ก็ได้

5) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Corporate of Group) โดยในความเป็นจริงแล้วความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ มิได้เป็นกลุ่มที่แท้จริงเป็นเพียงกลุ่มที่ร่วมกันกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ผู้อุปถัมภ์ โดยบรรดาผู้ใต้อุปถัมภ์อาจจะไม่เคยรู้จักกันเลยก็ได้ อันเป็นลักษณะที่ตรงกันข้ามกับกลุ่มประเภทอื่น ๆ ที่สมาชิกมารวมตัวกันในแนวราบ จึงทำให้การดำรงอยู่ของกลุ่มไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นำและสมาชิกกลุ่มมีความรู้จักกันเป็นอย่างดี

จากการที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันในแง่ของการแลกเปลี่ยนฐานทรัพยากรระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใต้อุปถัมภ์ในลักษณะที่ไม่สมดุล กล่าวคือ ผู้อุปถัมภ์คือผู้ที่ได้รับประโยชน์สุทธิที่มากกว่าจากความสัมพันธ์นี้ ทั้งนี้เพราะระบบอุปถัมภ์เป็นระบบความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจมีลำดับชั้นของตำแหน่งและอำนาจที่ชัดเจน มีลักษณะที่เป็นพีระมิด (Pyramid) ของอำนาจ โดยผู้อุปถัมภ์จะเปรียบได้กับจุดสูงสุดของพีระมิด (Pyramid) ซึ่งมักจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่ง มีทรัพย์สิน และอำนาจ และหากยังมีทรัพยากรเหล่านี้มากเท่าไร ก็จะทำให้ระบบอุปถัมภ์ หรือกลุ่มอุปถัมภ์มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ยังซ่อนเร้นความสัมพันธ์สองด้านที่ขัดแย้งกันเอง กล่าวคือ ด้านหนึ่งดูเหมือนว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใต้อุปถัมภ์แต่ในขณะที่ยีกด้านหนึ่งความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ยังชี้ให้เห็นการเอาเปรียบของผู้อุปถัมภ์ต่อผู้ใต้อุปถัมภ์ด้วยเช่นกัน โดยความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์มีความแตกต่างจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทั้งในด้านของบ่อเกิดแห่งความสัมพันธ์ ซึ่งความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จะเกิดจากความสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันและกันเป็นด้านหลักทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดขึ้นตามแนวดิ่ง โดยผลให้กลุ่มอุปถัมภ์จะประกอบด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านความมั่งคั่งและสถานภาพ จากลักษณะเช่นนี้ทำให้เป้าหมายของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จะขึ้นตรงต่อความต้องการของผู้อุปถัมภ์ได้และเสถียรภาพของกลุ่มขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่ผู้ให้อุปถัมภ์สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการผู้ใต้อุปถัมภ์

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับอุปถัมภ์ สามารถสรุป และนำมาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระบบอุปถัมภ์กับ โครงสร้างอำนาจชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นในประเด็น ต่อไปนี้ การเข้าสู่การเมืองของบุคคลนั้นจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระบบอุปถัมภ์เป็นหลัก กล่าวคือ บุคคลที่จะได้รับการเลือกตั้งจากมวลชนก็ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้น มีความพร้อม หรือมีความสามารถในการครอบครองทรัพยากรทั้งรูปธรรม

และนามธรรมมากกว่าบุคคลอื่นในชุมชน ความแตกต่างเช่นนี้จะทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมขึ้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใต้อุปถัมภ์ที่ต่างก็ต้องการผลประโยชน์จากอีกฝ่ายตาม แต่ช่วงเวลา เช่น ในช่วงระยะเวลาของการเลือกตั้งผู้อุปถัมภ์ก็ต้องการผลประโยชน์จากผู้ใต้อุปถัมภ์ ทั้งที่เป็นหวัคะแนน หรือคะแนนเสียงจากมวลชน และหลังจากการได้รับการเลือกตั้งแล้วผู้ใต้อุปถัมภ์ ก็ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อุปถัมภ์ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ของผู้ใต้อุปถัมภ์ หรือ ในกรณีของพื้นที่ทำการศึกษาเป็นพื้นที่ที่เคยปกครองด้วยวิธีการแบบทางการ จึงทำให้ความสัมพันธ์ ดังกล่าว อาจปรากฏเป็นความสัมพันธ์ระหว่างลูกพี่กับลูกน้อง และกลายเป็นฐานเสียงสำคัญของกลุ่ม ลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ

การใช้อำนาจทางการเมืองภายหลังจากที่บุคคลได้รับการเลือกตั้งเข้าไปสู่การมีอำนาจทางการเมืองแล้ว ชนชั้นนำทางการเมืองย่อมต้องการใช้อำนาจดังกล่าวผ่านการกำหนดนโยบาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม เพราะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์นั้น ผู้อุปถัมภ์ จะมีอิสระอย่างมาก หรือปราศจากการรับฟัง หรือตรวจสอบจากผู้ใต้อุปถัมภ์ จึงทำให้การใช้อำนาจของชนชั้นนำทางการเมืองมีทิศทางที่เอื้อประโยชน์ให้กับส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ซึ่งนั่นหมายความว่า การตรวจสอบการใช้อำนาจของชนชั้นนำทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หรือมีพลังอำนาจในการต่อรองอยู่ในระดับน้อย และการหมุนเวียนของอำนาจ หรือการหมุนเวียนของชนชั้นนำทางการเมืองนั้นจะถูกจำกัดหรือผูกขาดอยู่กับกลุ่มผู้อุปถัมภ์เท่านั้น ทราบใดที่ผู้อุปถัมภ์ยังคงสามารถใช้ฐานทรัพยากรที่ตนมีอยู่เพื่อสนองความต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ให้กับผู้ใต้อุปถัมภ์ได้ หรือก็เมื่อมีกลุ่มอำนาจใหม่หรือกลุ่มผู้อุปถัมภ์รายใหม่ที่ต้องการเข้าไปมีอำนาจ หรือมีพื้นที่ในการต่อรองผลประโยชน์มากขึ้น เมื่อนั้นจึงจะเกิดการหมุนเวียนของอำนาจ แต่ถึงอย่างนั้นข้อเท็จจริงต่างก็ปรากฏอีกว่า ผู้อุปถัมภ์รายใหม่มีแนวโน้มที่จะถูกผนวกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของผู้อุปถัมภ์รายเดิม ท้ายที่สุดแล้วอำนาจก็จะถูกผูกขาดอยู่ที่ผู้อุปถัมภ์รายเดิม ฉะนั้น ประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และนอกจากนั้นแล้วความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ แนวคิดที่มีลักษณะซ้อนทับกันเป็นลำดับชั้น กล่าวคือ ผู้อุปถัมภ์อาจจะมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผู้ใต้อุปถัมภ์ หรืออาจมีความสัมพันธ์กันโดยผ่านตัวกลาง หรือผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใต้อุปถัมภ์ ตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนอกจากนั้นแล้ว ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เช่นนี้ไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะเขตชุมชน หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เท่านั้น ผู้อุปถัมภ์ อาจจะหมายถึง ผู้ที่อยู่นอกชุมชนที่มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองในแง่ระดับท้องถิ่น ในชุมชนเช่น ส.ส. หรือ ส.จ. ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่เคลือบชุมชนเอาไว้อีกหนึ่งชั้น

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัย ยังมีความเห็นว่าความสัมพันธ์แบบเครือข่ายและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน เพราะบางครั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็มีความคาบเกี่ยวระหว่างความสัมพันธ์แนวนอนและแนวตั้ง เนื่องจากบุคคลต่างก็มีสถานภาพที่หลากหลาย เช่น บางทีก็อ้างความเป็นพี่น้อง ความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันพร้อม ๆ ไปด้วยการได้รับความจงรักภักดีจากผู้อุปถัมภ์ในลักษณะของการเป็นฐานเสียงที่สำคัญและผู้อุปถัมภ์ ก็ต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใต้อุปถัมภ์ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนผ่านนโยบายที่สำคัญ ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการเงิน และสวัสดิการต่าง ๆ

อีกทั้งความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ยังมีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์แบบชนชั้นในแง่ที่ว่า หากนำประเด็นด้านปัจจัยการผลิตมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยกชนชั้นในสังคม ก็สามารถอธิบายต่อไปได้อีกว่า ผู้อุปถัมภ์ ซึ่งครอบครองปัจจัยการผลิตมากกว่าก็อยู่ในสถานะของนายจ้าง ในขณะที่ผู้ใต้อุปถัมภ์ คือ ผู้ที่ไม่สามารถครอบครองปัจจัยการผลิต ได้ก็ตกอยู่ในสถานะของลูกจ้างแรงงานรับจ้าง ลูกหนี้ เป็นต้น ด้วยลักษณะที่กล่าวมานั้นสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายแบบอุปถัมภ์และแบบชนชั้นต่างก็มีความเหลื่อมล้ำกันอยู่ในบางประเด็น นอกจากนั้นแล้วความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ก็ยังมีความแตกต่างจากความสัมพันธ์แบบพันธมิตรทางการเมือง หรือกลุ่มการเมือง และฝักฝ่าย กล่าวคือ ระบบอุปถัมภ์จะมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องมากกว่า ส่วนความสัมพันธ์ในแบบหลังเป็นความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพที่ด้อยกว่าไม่มีต่อเนื่องและเปราะบาง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

เนื่องด้วย พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ฉะนั้นจึงเห็นว่า ควรมีการนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มาเป็นแนวคิดร่วมในการอธิบายว่า ภายใต้บริบทของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ได้รับผลกระทบอย่างไรและส่งผลต่อความสัมพันธ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ถูกนำมาใช้อ้างอิงอย่างไร ท่ามกลางการกระจายอำนาจของรัฐสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความเป็นชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ หรือความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์มีผลต่อการกำหนดโครงสร้างอำนาจชุมชนหรือไม่ อย่างไร และส่งผลต่อการเมืองระดับท้องถิ่นอย่างไร โดยเฉพาะว่าความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อการเข้าสู่การมีอำนาจทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนตำบลหรือไม่ อย่างไร และมีการใช้อำนาจผ่านสถาบันการเมืองเป็นเครื่องมือในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์และการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์หรือไม่ อย่างไร

2.3.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2542, น. 153 - 174) อธิบายความหมายของ “อัตลักษณ์” ว่าหมายถึง สิ่งที่ทำให้เรารู้สึกว่าเป็น “พวกเรา” แตกต่างจาก “เขา” หรือ “คนอื่น” อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม (Social Construct) อัตลักษณ์จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสร้างความเหมือนระหว่าง “พวกเรา” หรือ “คนอื่น” หรือ “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์” เกิดขึ้นควบคู่กันไป เช่น อัตลักษณ์ของวัยรุ่นในปัจจุบันกับอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในอดีตที่ผ่านมาย่อมมีบริบทความแตกต่างกัน เพราะวัยรุ่นในสองยุคนี้มีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ต่างกัน

ทวิช จตุรพฤษ (2551, น. 178) อธิบายว่า อัตลักษณ์เป็นผลของการจัดระยะห่างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทำให้เกิดความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนกลุ่ม ๆ การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงเป็นวิธีการในการนำเสนอตัวตนหรือภาพแสดงแทนทางวัฒนธรรมของกลุ่มผ่านการแข่งขัน การต่อรอง และการต่อสู้ หรือตอบโต้ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเลื่อนไหลไม่จบสิ้น แต่ยังมีลักษณะแตกต่างและหลากหลายด้วย กล่าวคือ อัตลักษณ์ของเราไม่ได้ถูกกำหนดทั้งหมด คนเราสามารถกำหนดอัตลักษณ์ที่แตกต่างเป็นการตอบโต้ได้เช่นเดียวกัน คนเราไม่ได้มีอัตลักษณ์เพียงหนึ่งเดียวแต่จะมีตัวตนที่ขัดแย้งกันเองมากมาย

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2559, น. 93 - 95) ให้คำอธิบายว่า อัตลักษณ์ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยผู้คนทุกฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะสร้างขึ้นด้วยตนเองหรือคนอื่นสร้างให้อัตลักษณ์เป็นเรื่องของสิทธิและอำนาจ การมีอัตลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หมายถึง การที่ได้รับหรือสูญเสียสิทธิและอำนาจอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการต่อสู้เป็นเรื่องที่ทุกสังคมพยายามสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาเพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่และสิทธิเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ นั่นเอง อัตลักษณ์เป็นสิ่งไม่ตายตัวถ้ามันเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ เราสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาหรือคนอื่น ๆ สามารถสร้างอัตลักษณ์ให้เราได้ตลอดเวลา

Barth (1993, p. 221) อธิบายว่า อัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่มีสองด้านที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ (คล้ายกับเหรียญที่ต้องสองด้าน) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกชนในฐานะสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเดียวกันและสมาชิกต่างกลุ่ม การทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงเป็นการทำความเข้าใจเรื่องเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ในระดับกว้างมีใจจำกัดวงอยู่เพียงแค่มุมมองใดกลุ่มหนึ่ง

ดังนั้น อัตลักษณ์ จึงสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective) กล่าวคือ ในระดับปัจเจกบุคคลหนึ่งบุคคลใดอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง เช่น เพศสภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม อาชีพ เป็นต้น ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม อย่างไรก็ตามบนพื้นฐาน

ของความเหมือนกันของกลุ่มนั้น ย่อมมีความแตกต่างกันกับของสมาชิกของกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนเอง ฉะนั้นสามารถกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดความหมาย (Meaning) ที่เข้าใจร่วมกัน คือ วัฒนธรรม ดังนั้นอัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลง สร้างใหม่ และสร้างซ้ำได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ หรือวาทกรรมที่เป็นอยู่ในแต่ละช่วงเวลา (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 75) แต่อย่างไรก็ตาม ที่อัตลักษณ์บางอย่าง เช่น อัตลักษณ์ขั้นพื้นฐาน (Primary Identity) ที่เป็นผลมาจากการปลูกฝัง ขัดเกลาทางสังคมก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ยาก เช่น ความรู้สึกถึงความเป็นคน ตัวตน เพศสภาพ อาจรวมไปถึงความผูกพันทางเครือญาติ และความรู้สึกทางชาติพันธุ์ ด้วยเหตุนี้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ มักจะถูกขัดขืนหรือต่อต้านจากปัจเจกบุคคลเสมอ นั่นเพราะว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างทางสังคม (Social Construction) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ในสังคมปัจจุบันปัจเจกมีความเป็นตัวของตัวเองสูงมีการรวมกลุ่มระหว่างคนที่มีความเชื่อค่านิยมร่วมกันทำให้การแข่งขันแย่งชิงพื้นที่ เพื่อเรียกร้องการยอมรับในความเป็นตัวตนและถูกกดทับไว้ จึงเป็นเรื่องธรรมดา เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้หญิง เป็นต้น ความแตกต่างหลากหลายของอัตลักษณ์ในปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่องและบางครั้ง ก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง หรือก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปขบวนการทางสังคม (Social Movement) เช่น ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มใหญ่กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ด้อยอำนาจที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่ต้องการปกครองตนเองหรือเรียกร้องพื้นที่ในการแสดงสิทธิที่ตนควรจะมีแต่ถูกกีดกัน หรือควบคุมไว้โดยชนกลุ่มใหญ่ภายใต้อุดมการณ์ชาตินิยม เป็นต้น ในทางตรงข้ามบางครั้งการผสมกลมกลืนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็ทำให้เกิดอัตลักษณ์ใหม่ที่มิใช่อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เดิม เช่น กลุ่มชาวจีนที่ยังคงไว้ ซึ่งอัตลักษณ์เดิมของตนเองและก็ยอมรับอัตลักษณ์ของชนกลุ่มใหญ่ด้วยทำให้มีคนกลุ่มนี้มีสองอัตลักษณ์ (Double - Identity)

2.3.2 อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity)

ยศ สันตสมบัติ (2545, น. 50) อธิบายอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มิใช่ผลผลิตของเชื้อชาติและวัฒนธรรม หากแต่ถูกสร้างขึ้นและสร้างใหม่เป็นกระบวนการอย่างสัมพันธ์กับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และการเคลื่อนไหวของเครือข่ายแห่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในลักษณะสัมพันธ์จึงอยู่ที่ว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ไม่อาจดำรงอยู่อย่างโดด ๆ แยกออกจากหากจากความสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่น ๆ กระบวนการก่อสร้างอัตลักษณ์ในบริบทของความเป็นชาติพันธุ์ จึงไม่อาจแยกออกได้จากความสัมพันธ์เชิงอำนาจและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และสัญลักษณ์

ปรีชา คูวินทร์พันธุ์ (2551, น. 10 - 11) กล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะระดับของความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เราสามารถวัด หรือสังเกตได้ แต่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มและคนนอกกลุ่มรู้ว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเหตุที่ว่าทั้ง “คนใน” และ “คนนอก” กลุ่ม พูกรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่แยกแตกต่างกัน และสิ่งที่ทำให้ร้อยโยง ความผูกพันสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ก็คือ การกระทำร่วมกัน (Collective Action) ที่เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่มจนเกิดความเชื่อมร่วมกัน คือ ความเชื่อว่าคุณสมบัติของตนเอง เกิดจากการมีบรรพบุรุษร่วมกันมีศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม วิถีชีวิตทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ อีกนัยหนึ่ง กล่าวได้ว่า ลักษณะร่วม (Collective) ของกลุ่มเหล่านี้ เป็นผลมาจากการกระทำร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มและถูกหล่อหลอมให้เป็นอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) ที่เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น

ดังนั้น การพิจารณาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาของวัฒนธรรม (Cultural Stuff) แต่อยู่ที่กระบวนการทางสังคมที่สร้างใหม่และผลิตซ้ำระเบียบทางสังคมภายในกลุ่ม เพราะ “ลักษณะทางวัฒนธรรมเฉพาะบางอย่างเท่านั้นที่ถูกใช้โดยผู้กระทำ (สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์) ในแง่ที่เป็นสัญลักษณ์และตัวแทนของความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในขณะที่ส่วนอื่น ๆ ของ วัฒนธรรมถูกมองข้ามไปโดยสิ้นเชิง” เท่ากับเป็นการยืนยันว่า พรหมแดนชาติพันธุ์ (Ethnic Boundary) ที่ไม่คงที่แน่นอน แต่ยืดหยุ่นเลื่อนไหลตามสถานการณ์ ฉะนั้นการเน้นย้ำความแตกต่างทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สัมพันธ์กัน ก็จะเป็นไปตามสถานการณ์และกาลเทศะ เช่นเดียวกัน แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีตัวตน หรือไม่มีโครงสร้าง หากแต่โครงสร้างทางชาติพันธุ์ ซึ่งเป็น ผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ สามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นได้ในแต่ละช่วงเวลาตามแต่บริบท ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Keyes (1979) โดยอธิบายว่า สมาชิกของกลุ่ม ๆ หนึ่งอาจแสดงอัตลักษณ์ที่ต่างกันออกมาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น การแสดงอัตลักษณ์ของคนภาคอีสานที่สามารถแบ่งออกได้เป็นสามลักษณะ คือ การเป็น “ลาว” เมื่อมีความสัมพันธ์กับข้าราชการไทย หรือคนไทยที่มาจากภาคกลาง “ความเป็นลาว” นี้แสดงออก โดยผ่านประวัติพื้นบ้าน ซึ่งบ่งบอกที่มาและภูมิหลัง ผ่านพิธีกรรมสู่ขวัญ ในทางตรงกันข้ามพวกเขา ก็จะแสดงตัวว่าเป็น “คนไทย” เมื่อพวกเขาเดินทางเข้าไปประเทศไปประเทศลาว เพราะพวกเขาได้รับการศึกษาจากโรงเรียนของไทยและการเป็น “อีสาน” ก็จะมีการเล่าผ่านตำนานต่าง ๆ มากมาย ฉะนั้น ชาวบ้าน จึงมีหลายอัตลักษณ์ที่แตกต่างตามบริบท นอกจากนั้นแล้วในสถานการณ์ที่เป็นการแข่งขัน เพื่อให้ได้มา ซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการผลิต (Productive Resources) และ / หรือเพื่อความมั่งคั่ง การแข่งขันย่อมทำให้เกิดคู่ต่อสู้ หรือฝ่ายตรงกันข้าม สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง จึงมีผลประโยชน์ ร่วมกันที่จะต้องแข่งขันเอามาให้ได้ เช่นเดียวกับการมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity)

ร่วมกันและได้ตั้งข้อสังเกตว่า การแข่งขันแย่งชิงเหล่านี้ คือ การทำให้เป็น “ปรปักษ์ทางโครงสร้าง” (Structural Opposition) ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยกตัวอย่าง เช่น ปึงเจกบุคคลอาจเลือกที่จะแสดงตัวว่าเป็นคนจีนมากกว่าคนไทยในเวลาที่ต้องการหางานทำแต่เขาอาจแสดงตนว่าเป็นไทยในเวลาที่ต้องแข่งขันกับผู้คนจากประเทศในเอเชีย เพื่อให้ได้ทุนการศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2559, น. 91 - 93) ให้คำอธิบายไว้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์นั้นไม่เกี่ยวกับทางชีววิทยาแต่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มคนที่ยึดถือการดำรงชีวิต ระบบค่านิยม และการมีแบบแผนพฤติกรรมทำนองเดียวกัน ฉะนั้นการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ไม่อยู่คงที่ไม่ตายตัวเหมือนเชื้อชาติ นอกจากนี้ยังรับสมาชิกใหม่ได้ หรือเสียสมาชิกให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้เช่นกัน

ดังนั้น อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ทำหน้าที่เสมือนยุทธวิธีการปรับตัว (Adaptive Strategies) สำหรับผู้คนทั่วไป เมื่อต้องเผชิญกับประสบการณ์ทางสังคม (Social Experiences) ที่เฉพาะเจาะจงบางอย่าง และเมื่อเงื่อนไขทางสังคมเปลี่ยนไป อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เดิมอาจลดความสามารถในการปรับตัว จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ และถ้าหากการเป็นปรปักษ์ทางโครงสร้าง (กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ) ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไป ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ก็อาจหายไปได้เช่นกัน ในแง่นี้ปึงเจกบุคคล หรือแม้แต่มวลหมู่ชาติพันธุ์ก็อาจเกิดการผสมกลมกลืน (Assimilation) เข้ากับกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่งได้ แต่ผู้วิจัยกลับมองว่าในบางครั้งก็เชื่อว่าปึงเจกบุคคล หรือกลุ่มชาติพันธุ์จะยินยอมสละราบต่อการกระทำที่มีนัยสำคัญต่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน หรือกลุ่มจึงปรากฏเป็นความขัดแย้งที่ตอบโต้ คัดค้าน ต่อรองกับอำนาจที่เหนือกว่าผ่านการแสดงออกทางพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการรื้อฟื้นหรือผลิตใหม่อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ สามารถกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งบอกว่าตัวเราเป็นใครและคนอื่นเหมือน หรือต่างจากเราอย่างไร ซึ่งการนิยามเช่นนี้จึงมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการกำหนดพวกอื่นคนอื่น และพวกเขาอันเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในระหว่างสมาชิกกลุ่มและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน ดังนั้นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงสามารถปรับเปลี่ยนและมีการเคลื่อนไหวอย่างมีพลวัต (Dynamic) มากกว่าการหยุดนิ่ง หรือการแข็งแข็ง โดยขึ้นอยู่กับพื้นที่ บริบท หรือสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นว่ายังคงประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์มีนัยต่อการทำความเข้าใจว่า ความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์ต่อโครงสร้างอำนาจชุมชนและการเมืองระดับท้องถิ่นอย่างไร และในอีกด้านหนึ่งสถาบันการเมืองระดับท้องถิ่นถูกใช้เส้นทางผ่านเพื่อผลประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ในลักษณะใดบ้าง หรือว่าท้ายที่สุดแล้วการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วยการให้สิทธิแก่พลเมืองได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงนั้น มีผลให้พรหมแดนของความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ พรม้าวดลลดถอยลง หรือเพิ่มความเข้มข้นในทางการเมืองก็เป็นได้

2.3.3 ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnicity)

เนื่องด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่ในการศึกษาที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องเข้าใจความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ หรือความเป็นชาติพันธุ์ไม่อาจดำรงอยู่ หรือนิยามอย่างเป็นเอกเทศแยกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏว่ากลุ่มชาติพันธุ์ ต่างก็ต้องมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะของช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ การแลกเปลี่ยนสินค้า แรงงาน และผลประโยชน์ระหว่างกันและอาจถูกทับด้วยความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่เกิดจากการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ เรียกว่า ชาติพันธุ์การเมือง มาเป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะทางชาติพันธุ์กับการจัดองค์กรและการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือ ความสัมพันธ์แต่ละกลุ่มต่างชัดเจนเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐชาติ โดยกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มต่างก็มีขีดความสามารถในระดับที่ต่างกันจึงทำให้เกิดความลึกลับระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งพยายามปรับตัวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ โดยยอมสูญเสียอัตลักษณ์บางอย่างของกลุ่มในทางตรงกันข้ามกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่งก็พยายามรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองไว้พร้อม ๆ กับการสถาปนาความเหนือเหนือกว่าในอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองจนเกินขอบเขต โดยกระทำการผ่านโครงสร้างอำนาจของรัฐชาติ ด้วยเหตุนี้จึงน่าสนใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ด้อยอำนาจกว่ามีการตอบโต้ หรือปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่ของตนเองเช่นไร

โดยกระบวนการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใหม่มี 2 ลักษณะ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Detribalization) โดยนักวิชาการได้ให้ความเห็นไว้อย่างหลากหลาย เช่น นักสังคมวิทยาต่างก็มองว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานภาพ (Status) ไปสู่สังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลง หรือสัญญา (Contract) หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของความเป็นชุมชน (Community) ไปสู่สมาคม (Association) ส่วนนักรัฐศาสตร์กลับมองว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย ซึ่งเป็นกระบวนการที่กลุ่มท้องถิ่น หรือกลุ่มประเพณีดั้งเดิม (Local of Traditional Groups) และกลุ่มสถานภาพต่าง ๆ (Status Group) ถูกดึงให้เข้ามารวมกันภายใต้กรอบของสถาบัน หรือองค์กรเดียวกัน และผลของการรวมกลุ่มดังกล่าวจะก่อให้เกิดกลุ่มอำนาจที่มีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่กับกลุ่มชาติพันธุ์เดิม ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นใหม่จะตัดผ่านความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์แบบเดิม โดยสมาชิกภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันอาจจะเกิดความขัดแย้งกันในการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจเงินที่สูงสุดอาจทำให้ความผูกพันทางชาติพันธุ์ที่มีอยู่นั้นค่อย ๆ อ่อนกำลัง อันจะก่อให้เกิดความจงรักภักดีใหม่ที่อยู่เหนือความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของแต่ละกลุ่ม และในทางตรงกันข้ามกัน การรวมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาจจะนำไปสู่กระบวนการรื้อฟื้น หรือการหวนคืนสู่อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Detribalization) ในแง่ของกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมของการรวม

กลุ่มทางการเมืองใหม่ (Political Re - Grouping) ที่เป็นผลมาจากการที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ภายใต้บริบทของสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นการรวมกลุ่มทางการเมืองใหม่ที่ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์นิยม (Conservatism) หากแต่กระบวนการที่มีผลวัดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อที่จะได้มาซึ่งอำนาจ หรือสิทธิพิเศษภายในกรอบระบบการเมืองที่เป็นทางการของรัฐโดยอาศัยขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ดำเนินการ สัญลักษณ์ และพิธีกรรมที่มีอยู่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีการจัดตั้งองค์กรทางการเมืองที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ (Informal Political Organization) เพื่อใช้ในการต่อสู้ดิ้นรนให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ซึ่งกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เราเข้าใจว่า การรวมกลุ่มทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นวิถีทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ที่ไม่เป็นทางการขึ้นมาในสังคม โดยกลุ่มชาติพันธุ์ทางการเมืองได้ก่อกำเนิดมาจากตำนานปรัมปราที่อธิบายถึง ความแตกต่าง (Myths of Distinctiveness) แบบแผนการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ พิธีกรรม และการเฉลิมฉลองต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ กลุ่มการเมืองจึงมีความได้เปรียบอย่างมากทางด้านยุทธวิธี (Strategies) ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม ทั้งนี้ Cohen ยังได้นำเสนอเพิ่มเติมว่า นอกจากสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์จะมี “สถาบันพื้นฐาน” (Basic Institutions) เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ลัทธิความเชื่อ หรือพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ยังต้องมีระบบสื่อสารที่จะทำให้สามารถติดต่อกันได้โดยง่าย และมีผลประโยชน์ร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จึงทำให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มได้โดย Cohen ยังได้เน้นย้ำในเรื่องความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์เป็นกระบวนการของการใช้พันธกรณีหรือข้อผูกพันทางศีลธรรมและพิธีกรรมจำนวนมากเพื่อก่อให้เกิดความผูกพันขึ้นในหมู่สมาชิก ฉะนั้นในการที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการเมืองของกลุ่ม จึงขึ้นอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองมีสถาบันพื้นฐานรองรับมากน้อยเพียงใด หากมีในปริมาณมากกลุ่มผลประโยชน์ก็จะมีความซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น

แต่ถึงอย่างไรก็ตามการดำเนินการขององค์กรทางการเมืองจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นยังขึ้นอยู่กับความเป็นเอกภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ทางการเมือง และระบบทางการเมืองที่เป็นทางการของรัฐแต่ละรัฐว่าด้วยการกำหนดขอบเขตและขีดความสามารถของกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการมากน้อยเพียงใดอีกด้วย เช่น รัฐใดที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยอมรับความหลากหลายทางการเมือง ก็จะทำให้การรวมกลุ่มชาติพันธุ์ทางการเมืองเกิดขึ้นได้ ตรงกันข้ามหากรัฐใดที่มีการปกครองแบบเผด็จการก็จะมีมาตรการและบทลงโทษที่เข้มงวดต่อการรวมกลุ่มชาติพันธุ์ทางการเมือง ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้การรวมกลุ่มดังกล่าวแทบจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหรือเป็นเพียงการรวมกลุ่มที่ถูกจำกัดขอบเขตการดำเนินการ

Barth (1969, pp. 49 - 50) ยังได้กล่าว ตามกรอบแนวคิดของ Barth ไว้คือ แนวคิดในเรื่องเส้นของเขตอันยืดหยุ่นของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเกิดจากที่สมาชิกในกลุ่มนั้น สามารถที่จะเลือกใช้คุณสมบัติทางวัฒนธรรม (Cultural Attribute) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในการนิยามความเป็นตัวตนของตนเองวัฒนธรรม จึงไม่ใช่แบบแผนปฏิบัติ หรือความเชื่อเดียว (A Culture) ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่โบราณแต่เป็นพหุวัฒนธรรม (Cultures) ที่คนเลือก และปรับเปลี่ยนเพื่อนำมานิยามตนเองและกลุ่ม ขอบเขต หรือความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นสิ่งที่ขยับเขยื้อน และเปลี่ยนแปลงไปมาได้

Barth ได้มองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งสร้างทางสังคม (Socially Constructed) และประกอบขึ้นจากปัจเจกบุคคลที่พยายามแสดงตัวตนว่าตัวเองนั้นเป็นใคร โดยการใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็น “ยุทธวิธี” ในการจัดวางตนเองในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทเงื่อนไขและสถานการณ์ต่าง ๆ ในบางครั้ง ผู้คนอาจก้าวข้ามพรมแดนทางวัฒนธรรมหากการกระทำดังกล่าวเอื้อประโยชน์ หรือช่วยให้เกิดความได้เปรียบพรมแดนและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงมีนัยสำคัญตราบเท่าที่ยังคงประสิทธิภาพในการเอื้อประโยชน์และเป็นเครื่องมือในการจัดองค์กรและประสานความสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนั้นแล้ว Barth ยังได้นำเสนอว่าคนเรานั้นไม่อาจนิยามความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์แบบแก่นสารนิยม ด้วยการระบุถึงคุณลักษณะบางประการ เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ในรูปแบบที่แน่นอนตายตัว เพราะสมาชิกของชุมชนอาจเลือกใช้คุณสมบัติบางอย่างในการแสดงตัวตนกับคนกลุ่มหนึ่งแต่กลับเลือกเน้นคุณลักษณะอีกอย่างหนึ่งในการแสดงตัวตนกับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ฉะนั้นเราจึงไม่สามารถที่จะคาดเดาการเลือกใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ล่วงหน้าด้วยเหตุนี้แต่เราควรมองกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดองค์กรทางสังคม หรือการจัดประเภทซึ่งสมาชิกแต่ละคนตีความหมายและแสดงตัวตนไปพร้อมกับการตีความหมายของการแสดงตัวตนของคนอื่น ๆ ตราบใดที่ปัจเจกบุคคลยังอ้างการเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง และพร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงสมาชิกของคนกลุ่มนั้น ก็ย่อมหมายความว่า บุคคลผู้นั้นได้แสดงความยึดมั่นผูกพันกับอัตลักษณ์นั้น

จากการศึกษากรอบแนวคิดของ Barth ทำให้ได้พบว่า มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่ ผู้วิจัย ต้องการทำการศึกษา กล่าวคือ ในช่วงเวลาหนึ่งนั้นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติแบบหนึ่ง แต่ในช่วงเวลาหนึ่งก็มีการนิยามที่แตกต่างไปโดยไม่เน้นถึงวัฒนธรรมที่ปรากฏเห็นเป็นหลัก เช่น แต่อาศัยการมีอรรถประโยชน์ทางการเมืองเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในพื้นที่รอยต่อสามจังหวัดเพชรบูรณ์, พิษณุโลก และเลย ได้มีการอพยพลงมาจากภาคเหนือตอนบนแถบจังหวัดน่าน ลงมาอาศัยอยู่ในรูปแบบที่ยังไม่มั่นคงมีการอพยพเปลี่ยนแปลงถิ่นไปตลอดในช่วงแรกตามภูมิอากาศและวัตถุประสงค์พื้นที่สำหรับการทำการเกษตรและไร่เลื่อนลอย จนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

จนเป็นชุมชนขนาดเล็กโดยมีการตั้งผู้นำของตนเองขึ้น เป็นการดำเนินชีวิตไปตามชาติพันธุ์ของตน แต่ก็ไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลกลางเป็นประชากรชายขอบ ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับทางรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เรื่อยมาจนเข้าสู่ยุคสงครามเย็น (Cool War) ที่เป็นสงครามของระบอบคอมมิวนิสต์และประชาธิปไตยทำให้คอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามามีบทบาทในพื้นที่อาศัยทั้งจังหวัด ช่วงนี้ชักชวนมวลชนชาวม้งในพื้นที่เข้าเป็นร่วมคอมมิวนิสต์ ในระยะนี้ชาติพันธุ์ม้งกลุ่มนี้ได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่มีแนวคิดแบบคอมมิวนิสต์จนเปลี่ยนสถานะจากมวลชนการเกษตรมาเป็นมวลชนที่มีสถานะต่อต้านรัฐ ต่อมาในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ขึ้นได้มีนโยบายในการเข้าไปดูแลกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในพื้นที่นี้ ซึ่งก็มีชาวม้งบางกลุ่มแยกมาเป็นฝ่ายรัฐต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ต่อมารัฐบาลออกนโยบาย 66/23 ทำให้ชาวม้งที่เป็นแนวร่วมคอมมิวนิสต์ออกมามอบตัวต่อทางการทั้งหมด เป็นอันสิ้นสุดการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่างรัฐบาลกับคอมมิวนิสต์ โดยชาวม้งบางส่วนถูกจัดให้อยู่ตามพื้นที่เดิม เช่น บ้านทับเบิก บ้านคูบค้อ บ้านน้ำจวง บ้านห้วยทราย บ้านน้ำไซ และบ้านเล่าลือ แต่ส่วนใหญ่ที่ไม่มีที่ไปก็มารวมตัวกันอยู่ที่บ้านเข็กน้อย ซึ่งในขณะนั้น มีจำนวนประชากรที่หนาแน่นมาก มีการตั้งให้ชาวม้งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มร่วมพัฒนาชาติไทย (ผรท.) มีพื้นที่ทำกินตามที่รัฐจัดสรรให้ถึงแม้จะไม่เพียงพอต่อจำนวนชาวม้งก็ตามที กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จนกระทั่งมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการยกระดับสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ก็ปรากฏว่าผู้ที่ปกครองของชุมชนก็มักจะเป็นตัวแทนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่กว่าเสมอที่อยู่ในพื้นที่ จนมีการแข่งขันกันเรื่อยมาเพิ่มมากขึ้นในลักษณะตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ มีการอ้างอิงถึงความเป็นชาติพันธุ์ หรือการแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ที่มีการเลือนไหลมีการหยิบยืมอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์อื่นที่แข็งแกร่งกว่ามาอ้างอิงเพื่อเข้าสู่การมีอำนาจทางการเมือง ตลอดจนการถือคนว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยตอกย้ำว่าจะทำเพื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.4.1 ความหมายของพฤติกรรม (Behavior)

สุรพล พยอมแย้ม (2545, น. 18 - 20) ให้นิยามว่า พฤติกรรม ในทางจิตวิทยานั้น หมายถึง การกระทำ อันเนื่องมาจากการกระตุ้น หรือการจูงใจจากสิ่งเร้าต่าง ๆ การกระทำ หรือพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ตกแต่ง และตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้สัมผัสรับรู้ พฤติกรรมของบุคคลแม้จะกระทำด้วยสาเหตุจุดมุ่งหมายเดียวกันแต่จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน เมื่อบุคคล เวลา สถานที่ หรือสถานการณ์เปลี่ยนไป เนื่องจากการกระทำของบุคคล

ล้วนจะต้องผ่านกระบวนการคิด การตัดสินใจ อันประกอบด้วย อารมณ์ และความรู้สึกของผู้กระทำ พฤติกรรมนั้น ๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอด้วยเหตุผลที่ว่าพฤติกรรมแต่ละครั้งจะเกิดจากองค์ประกอบ ซึ่งหากพิจารณาแล้ว จะพบว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนการแสดงออก หรือกิริยาท่าทาง (Acting) ส่วนการคิดที่เกี่ยวกับ กิริยานั้น (Thinking) ส่วนความรู้สึกที่มีอยู่ในขณะนั้น (Feeling)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, น. 155) ให้นิยามว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภท ที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ แต่สามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือพิเศษและสามารถบอกได้ว่า มีหรือไม่มี เช่น ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ความสนใจ

ลักษณะ สรีวัฒน์ (2556, น. 17) ให้นิยามว่า พฤติกรรมมนุษย์เป็นการกระทำ หรือกิริยา ที่แสดงออกมาทางร่างกาย กล้ามเนื้อ สมอ ในทางอารมณ์ ความคิด และความรู้สึก พฤติกรรมเป็นการกระทำจากการตอบสนองจากสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นมาเร้าในเวลาใดจะมีการตอบสนอง เมื่อนั้น

2.4.2 ประเภทของพฤติกรรม

ชัยพร วิชาวุธ (2539, น. 38) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยใช้ประสาทสัมผัส หรือใช้เครื่องมือ พฤติกรรมภายนอกยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 พฤติกรรมภายนอกที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขน ขา การเดินของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรม (Molar Behavior)

1.2 พฤติกรรมภายนอกที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่เราไม่สามารถเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองจะต้องใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมประเภทนี้ เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior)

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เจ้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การไต่ยีน การเข้าใจ การรู้สึกหิว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมภายใน มี 4 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การไต่ยีน การไต่กลิ่น การรู้รส การสัมผัส และการมีความสุข เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจ หรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3 พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อมีโทรศัพท์เรียกเข้ามา เราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

2.4 พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) การคิดมีหลายชนิดอาจเป็นการคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้

2.4.3 องค์ประกอบในการวัดพฤติกรรม

ในการที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์จำเป็นต้องเข้าใจในเรื่องขององค์ประกอบของพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถทำการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ในแต่ละด้านได้อย่างถูกต้อง โดยได้มีนักวิชาการของไทยและนักวิชาการของต่างประเทศ กำหนดองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ ไว้ดังนี้

สุรพล พยอมแย้ม (2555, น. 25 - 26) ได้แบ่งองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมนั้น สามารถวัดได้ใน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านการรับรู้ (Perception Component) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัส หรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส และนำไปสู่การเกิดเป็นอุปนิสัยของบุคคล

2. ด้านการคิดและเข้าใจ (Cognition Component) กระบวนการนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้ การคิดและการจำ ตลอดจนการนำไปใช้หรือเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วยการรับสัมผัสและรับรู้ที่นำไปสู่การคิดและการเข้าใจ เป็นระบบการทำงานที่มีความซับซ้อนและเป็นกระบวนการภายในทางจิตที่ศึกษาและสรุปเป็นคำอธิบายที่ชัดเจนได้ และนำไปสู่การเกิดเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

3. ด้านการแสดงออก (Spatial Behavior Component) หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนของการรับรู้การคิดและเข้าใจ บุคคลจะมีความตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้นั้น แต่ยังมีได้แสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายในแต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดงการตอบสนองให้บุคคลอื่นได้สังเกตเห็น เราเรียกว่า พฤติกรรมภายนอก ซึ่งพฤติกรรมภายนอกนี้อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทั้งหมดที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้น

Bloom (1943, pp. 14 - 15) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมว่าเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำขึ้น ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ได้ก็ตาม ซึ่งองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรม พฤติกรรมดังกล่าวสามารถวัดได้ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านความรู้ หรือด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญา พฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่

1.1 ความรู้ความจำ ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่รับรู้ไว้และระลึกถึงนั้นได้เมื่อต้องการเปรียบดั่งเทพบันทึกลีขึง หรือวีดิทัศน์ที่สามารถเก็บเสียง และภาพของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถเปิดฟัง หรือดูภาพเหล่านั้นได้ เมื่อต้องการ

1.2 ความเข้าใจเป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความตีความ ถอดคະเน ขยายความ หรือการกระทำอื่น ๆ

1.3 การนำความรู้ไปใช้เป็นส่วนที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในกาแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.4 การวิเคราะห์ สามารถคิด หรือแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกันความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

1.5 การสังเคราะห์ ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิมอาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรืออาจจะเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบ หรือแนวคิดใหม่

1.6 การประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสิน ติราคา หรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

ซึ่งการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ หรือด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) นี้ สามารถอธิบายได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์ประกอบด้านอุปนิสัยนั่นเอง

2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ หรือด้านจิตพิสัย (Attitude Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลาจะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ ด้านทัศนคติ หรือด้านจิตพิสัย จะประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่

2.1 การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งนำไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้า นั่นก็คืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.2 การตอบสนองเป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้า นั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

2.3 การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อแล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4 การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

2.5 บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามพฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมแล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคนคนจะรู้ตัวช่วยอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

ซึ่งการวัดพฤติกรรมด้านทัศนคติ หรือด้านจิตพิสัย (Attitude Domain) นี้ สามารถอธิบายได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพนั่นเอง

3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ หรือด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ 5 ชั้น ดังนี้

3.1 การรับรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2 กระทำตามแบบ หรือเครื่องชี้แนะเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3.3 การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

3.4 การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเอง จะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.5 การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่อง จนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วองไวโดยอัตโนมัติเป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

ซึ่งการวัดพฤติกรรมด้านทัศนคติ หรือด้านจิตพิสัย (Attitude Domain) นี้ สามารถอธิบายได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์ประกอบด้านการแสดงออกนั่นเอง

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud (Psychoanalytic Theory of Freud)

Freud (1964) เชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ มีแรงจูงใจมาจากจิตไร้สำนึก ซึ่งมักจะผลักดันออกมาในรูปความฝัน การพูดพลั้งปาก หรืออาการผิดปกติทางด้านจิตใจในด้านต่าง ๆ เช่น โรคจิต โรคประสาท เป็นต้น Freud ยังเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงขับทางสัญชาตญาณ (Instinctual Drive) และเป็นพลังงานที่สามารถเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนที่ได้ จิตจึงเป็นพลังงานรูปหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงและไม่หยุดนิ่ง โดยแบ่งการทำงานของจิตออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. จิตไร้สำนึก (Unconscious Mind) การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยออกไปโดยไม่รู้ตัวที่เกิดมาจากพลังของจิตไร้สำนึก ซึ่งทำหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงออกไปตามหลักแห่งความพึงพอใจของตน

2. จิตสำนึก (Conscious Mind) บุคคลรับรู้ตามประสาทสัมผัสทั้งห้าที่บุคคลจะมีการรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไรอยู่ คิดอะไรอยู่ คิดอย่างไรเป็นการรับรู้โดยทั่วไปของมนุษย์ ที่ควบคุมการกระทำส่วนใหญ่ให้อยู่ในระดับรู้ตัว (Awareness) และเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยมีเจตนาและมีจุดมุ่งหมาย

3. จิตกอนสำนึก (Preconscious Mind) เป็นส่วนของประสบการณ์ที่สะสมไว้ หรือเมื่อบุคคลต้องการนำกลับมาใช้ใหม่ก็สามารถระลึกได้และสามารถนำกลับมาใช้ในระดับจิตสำนึกได้ และเป็นส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับจิตไร้สำนึกมากกว่าจิตไร้สำนึก นอกจากนี้ Freud ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับบุคลิกภาพว่าโครงสร้างของบุคลิกภาพ จะประกอบด้วย

3.1 อิด (Id) เป็นต้นกำเนิดของบุคลิกภาพ และเป็นส่วนที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด Id ประกอบด้วย แรงขับทางสัญชาตญาณ (Instinct) ที่กระตุ้นให้มนุษย์ตอบสนองความต้องการความสุข ความพอใจในขณะเดียวกันก็จะทำหน้าที่ลดความเครียดที่เกิดขึ้น การทำงานของ Id จึงเป็นไปตามหลักความพอใจ (Pleasure Principle)

3.2 อีโก้ (Ego) จะเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ทำหน้าที่ประสาน อิด และ ซุปเปอร์อีโก้ให้แสดงบุคลิกภาพออกมาเพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นจริง และขอบเขตที่สังคมกำหนด

3.3 ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยาบรรทัดฐานของสังคม ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่ผลักดันให้บุคคลประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม จริยธรรมที่พัฒนามาจากการอบรมเลี้ยงดู และบรรทัดฐานทางศีลธรรมจรรยาของสังคม

ทฤษฎีอุปนิสัยของ Allport (Allport's Trait Theory)

เจ้าของทฤษฎีนี้ ได้แก่ Allport นักจิตวิทยาชาวอเมริกา (Allport, 1967 and 1973) แนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพตามทฤษฎีอุปนิสัย เชื่อว่าบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากกระบวนการทำงานของอุปนิสัยในตัวบุคคลที่สะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของพฤติกรรมภายนอก เช่น คนที่มีอุปนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะแสดงพฤติกรรมมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ ให้การแบ่งปันผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งอุปนิสัยของแต่ละคนจะมีระดับที่แตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปด้วย Allport เชื่อว่า บุคลิกภาพจะทำหน้าที่เหมือนตัวประสานระหว่างร่างกายกับจิตใจในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เท่ากับว่าบุคลิกภาพจะทำหน้าที่สำคัญ คือ แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมนั่นเอง และจากการที่ Allport ให้ความสำคัญต่อกระบวนการทำงานของอุปนิสัยที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคล จึงทำให้มีการศึกษาเรื่องอุปนิสัยของมนุษย์อย่างจริงจังและลึกซึ้ง และได้จำแนกอุปนิสัยเพื่ออธิบายบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบในการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ ไว้ดังนี้

1. อุปนิสัยพื้นฐาน (Common Traits) หมายถึง อุปนิสัยของบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากเกิดและเติบโตภายในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน จึงทำให้มีอุปนิสัยส่วนหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการพิจารณาอุปนิสัยพื้นฐานจึงเป็นการพิจารณาเปรียบเทียบบุคลิกภาพได้ในภาพกว้าง ๆ เท่านั้น Allport ย้ำว่ามนุษย์ทุกคนจะมีความแตกต่างกันอยู่ในตัว จึงเป็นไปได้ว่าบุคคลสองคนจะมีอุปนิสัยที่เหมือนกันแม้ว่าจะเกิดในสังคมเดียวกันก็ตาม ดังนั้นการนำอุปนิสัยพื้นฐานมาใช้ในการอธิบายบุคลิกภาพของแต่ละคนจึงไม่ถูกต้อง แต่ควรจะศึกษารายละเอียดของอุปนิสัยส่วนบุคคลเป็นสำคัญ

2. อุปนิสัยส่วนบุคคล (Personal Disposition Traits) หมายถึง อุปนิสัยที่เป็นลักษณะเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล ซึ่งแต่ละคนจะมีแตกต่างกันไป เมื่อเป็นเช่นนี้จึงไม่สามารถนำอุปนิสัยส่วนนี้ของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้นอุปนิสัยส่วนบุคคลจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ศึกษาร่วมกับอุปนิสัยพื้นฐานในการอธิบายบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล Allport ได้แบ่งอุปนิสัยส่วนบุคคลไว้ 3 ระดับ ตามอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนี้

- 2.1 อุปนิสัยหลัก (Cardinal Disposition Traits) หมายถึง อุปนิสัยที่เป็นลักษณะเด่นชัดที่บุคคลนั้นแสดงออกมาเหนืออุปนิสัยอื่น ๆ ซึ่งยากจะลบล้างหรือปิดบังซ่อนเร้นเอาไว้ ดังนั้นอุปนิสัยหลักจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลเกือบทุกด้าน จนกระทั่งเมื่อเอ่ยถึงบุคคลใดขึ้นมา จะทำให้นึกถึงอุปนิสัยหลักของผู้นั้นทันที

2.2 อุปนิสัยร่วม (Central Traits) หมายถึง กลุ่มลักษณะอุปนิสัยที่บุคคลแสดงออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพียง 5 - 10 ลักษณะเท่านั้น ไม่ได้แสดงออกมาทั้งหมดแต่จะสามารถอธิบายถึงบุคลิกภาพของบุคคลนั้นได้ใกล้เคียงมากที่สุด

2.3 อุปนิสัยทุติยภูมิ (Secondary Traits) หมายถึง อุปนิสัยทั่วไปหลาย ๆ อย่างที่มีอยู่มากมายในตัวบุคคลแต่เป็นอุปนิสัยแบบกว้าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเกี่ยวกับความคิดเห็นทัศนคติรสนิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โดยในการอธิบายบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้น Allport จึงนิยมใช้อุปนิสัยส่วนบุคคลทั้ง 3 ระดับ มาเป็นปัจจัยในการพิจารณา ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าเมื่อมีสิ่งเร้า หรือมีสถานการณ์ใดเกิดขึ้น อุปนิสัยเหล่านี้จะทำหน้าที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนอง สถานการณ์หรือสิ่งเร้านั้น ๆ ในหลายรูปแบบ

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากการผสมผสานขององค์ประกอบต่าง ๆ ในตัวมนุษย์ แล้วจึงถูกกล่อมเกลาคด้วยสิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบสำคัญในการวัดพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นองค์ประกอบภายในตัวมนุษย์เอง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมของมนุษย์นั้น ประกอบด้วย การวัดพฤติกรรมใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการแสดงออก 2) องค์ประกอบด้านอุปนิสัย และ 3) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ (สุรพล พยอมแย้ม, 2555 Allport, 1967, 1973, Freud, 1964, Bloom, 1943) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 การสรุปถึงองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมมนุษย์

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

พฤติกรรมทางการเมืองนั้น อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง ว่าหมายถึง การแสดงออกในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของสังคมที่พัฒนาแล้ว เราจะพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะในประเทศเกิดใหม่ และประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก ซึ่งต่างก็พยายามเปิดโอกาสให้ประชาชนไปไทยเป็นหลักในการปกครอง โดยยึดหลักการปกครองประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552, น. 2)

ดังนั้น ในหัวข้อแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.5.1 ความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเงื่อนไขหลักของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและยังจะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหา และ โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล เป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคมและบังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ชุมชนและประเทศชาติ คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศให้ความหมาย ไว้ดังนี้ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 85) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจ ไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรร ในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คน ได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2550, น. 1) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ว่าหมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม หรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจของมติชน ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, น. 23 - 24) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมาย โดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

ที่นำเสนอ หรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง มาสู่ท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็น โดยการสื่อสารสองทางในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจ ได้เหมือนกัน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ (2554, น. 18 - 19) ได้อธิบายถึง พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือ บางเรื่อง คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้

Koufman (1949, p. 81) ได้สรุปความหมายพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าเป็นการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Public Participation) ซึ่งเป็นการกระจายโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ตลอดจน การควบคุม โดยตรงจากประชาชน

Roberts (1971, p. 145) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง กิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียง การเป็นสมาชิกและกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวพรรค การเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันทางการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟัง อภิปรายทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ หรือสมาชิกของทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ หรือสมาชิกของกิจกรรมทางการเมืองนั้น

Wiener and Myron (1971, pp. 161 - 163) ได้อธิบายถึง ลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่า มีลักษณะการแสดงออก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การให้การสนับสนุนเล็กน้อยกับการเรียกร้องต่อผู้นำในรัฐบาล เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการใด ๆ

2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐที่ได้ผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กิจกรรมการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การลอบบี้ เป็นต้น

4. การใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง

5. ความเสกแปลกแยก หรือดิ้นออกจากระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม พวกนี้มีศักยภาพที่จะกลับเข้ามาแก้ไขระบบการเมืองเพื่อให้เป็นไปในแนวทางที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสม หรือยุติธรรมกว่าเก่า

6. กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึง การพูดคุย การถกเถียง แก้ไขปัญหาในทางการเมืองก็ได้

7. กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง

8. กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการด้วย

9. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย และ

10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง

Reeder (1974, p. 39) ได้ให้ความหมายถึง พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ว่าเป็นการพบปะทางสังคมตามความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Nie and Verba (1975, p. 40) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง กิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย กระทำโดยราษฎร โดยส่วนตัว โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคลากรของรัฐ หรือกิจกรรมของรัฐบาล

Huntington and Nelson (1976, p. 33) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนโดยส่วนบุคคลบ่งชี้ที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดขอบเขตใช้เฉพาะการกระทำ ไม่รวมทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดาไมใช่นักการเมืองอาชีพ เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง กล่าวคือ เป็นกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชน

ธรรมดา ซึ่งจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่องเป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ

Alan (1977, p. 458) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง หลักการที่บุคคลจะได้ผลประโยชน์โดยการตัดสินใจกระทำโดยสถาบันทางการเมืองและสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นด้วย

Milbrath and Goel (1977, pp. 2 - 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นภาคประชาชน ว่าหมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล และการเมือง ซึ่งไม่เพียงแต่รวบรวมบทบาทอันแข็งขันในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมเป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย ผู้ที่ยอมรับรัฐบาลก็แสดงออกโดยการปรับพฤติกรรมตนเองตามคำสั่ง หรือข้อเรียกร้องของรัฐบาลแต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็จะพยายามต่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขใหม่ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นจึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น การเดินประท้วงการก่อจลาจล และทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียบัญชีเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

Hugo (1977, p. 140) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วม 2 ประการ คือ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมของปัจเจกชนในกิจกรรมทางการเมือง 2) อัตราส่วนของประชากรที่ใช้สิทธิ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

Fornaroff (1980, p. 102) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่สนใจการเมือง มีความเข้าใจการเมือง โดยเชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง และตัวนักการเมือง และเชื่อว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตนเป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าสังคมและเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต

Cohen and Uphoff (1981, p. 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของทางการเมืองของประชาชนว่าเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมของสมาชิกซึ่งเป็นประชาชนใน 4 มิติ ได้แก่

1. การแสดงออกถึงการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การแสดงออกถึงการเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การแสดงออกการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การแสดงออกในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

การดำเนินงาน

United Nation (1981, p. 5) ได้อธิบายถึง ความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าเป็นการมีสร้าง โอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินการกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

Oakley (1984, p. 17) ได้นิยามพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ๆ ในการแสดงออกถึงพฤติกรรม 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จะต้องมิจิจกรรม เช่น มีการพูด ขู่ และร่วมดำเนินการใด ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทัศนคติ หรือความรู้สึก

ประการที่สอง จะต้องมิจิจกรรมในลักษณะที่เป็นอาสาสมัคร

ประการที่สาม จะต้องมิใช่เลือกหรือทางให้เลือกมากกว่าหนึ่งเสมอ

Brownlea (1987, p. 21) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องการได้รับความยินยอมให้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในกระบวนการตัดสินใจ การเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล หรือการที่บุคคลหนึ่งที่ได้รับการปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ

Paule (1990, p. 28) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการของความร่วมมือกัน (Collaborative Process) และเป็นรูปแบบหนึ่งของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ซึ่งจะต้องมีความเกี่ยวพันกันกับกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) การแบ่งปันอำนาจ หรือการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างบุคคล

James (2005, p. 61) ได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้ อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชนเป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

จากนิยามความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน หมายถึง พฤติกรรมหรือกระบวนการในการแสดงออกถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองที่บุคคลตามความสมัครใจ ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2.5.2 ประโยชน์และความสำคัญของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน

ในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนไทยจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็นประชาธิปไตยของโลกได้เข้าสู่ประเทศไทยก็ทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสิทธิ เสรีภาพ และมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นนำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทย ที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) เป็นแนวคิดที่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก และมุ่งเน้นการพัฒนาคอนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดพยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top - Down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - Up) (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554, น. 20)

ทั้งนี้ Creighton ยังได้อธิบายถึง ความสำคัญและประโยชน์ของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นภาคประชาชน ซึ่งสามารถจำแนกความสำคัญและประโยชน์ของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นภาคประชาชน ได้ดังนี้ (James, 2005, pp. 213 - 215)

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้
2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด
3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล
4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังสามารถเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้น โครงการจะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

นอกจากนี้ Milbrath ยังได้อธิบายถึง ความจำเป็นการจำเป็นของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยได้อธิบายว่าเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนภายในประเทศเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงไม่ใช่สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของประชาธิปไตย เพราะว่าพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นจะต้องอยู่บนเหตุผลของประชาธิปไตยด้วย ซึ่งหมายความว่าประชาชนจะต้องตัดสินใจมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีอิสระ ชอบธรรม และมีเหตุผล (Lester, 1968, p. 153)

ซึ่งจากประโยชน์และความสำคัญดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนมีความสำคัญยิ่ง เพราะหมายถึง การที่ประชาชนมีอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ และทำให้อำนาจไม่ตกอยู่ในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศในที่สุด

2.5.3 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการอธิบายเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้มีนักทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน อธิบายถึง หลักการพื้นฐานอันเป็นเงื่อนไขของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, น. 16) ได้อธิบายถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1. การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมต้องของบุคคลนั้นต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

2. การมีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ทุกคนที่เข้าไปมีส่วนร่วม นั้น ต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม

3. ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ พอสมควร แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมายก็จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขา ก่อน จึงจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

นอกจากนี้ Reeder (1974, p. 39) ยังได้อธิบายถึง ลักษณะ หรือเงื่อนไขของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าต้องเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ 2 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของหลักการเหตุผล หมายถึง บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องเป็นไปตามตามหลักสิทธิ และหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยความสมัครใจของตัวบุคคลเอง

2. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของหลักการค่านิยม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นต้องเป็นไปตามความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของตัวบุคคลเองต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการความผูกพัน หรือความชอบความสนใจของตัวบุคคลเองด้วย

จากแนวคิดเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมข้างต้น ผู้วิจัย สามารถสรุปเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าประกอบด้วย หลักการอันเป็นเงื่อนไขพื้นฐานจำนวน 3 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านเสรีภาพ หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะใดของประชาชนจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจและความต้องการของตัวบุคคลเอง

2. เงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสิทธิและหน้าที่ หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะใดของประชาชนจะต้องเป็นไปโดยการมีสิทธิหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมของตัวบุคคลนั้น ๆ

3. เงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความสามารถ หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะใดของประชาชน ประชาชนบุคคลนั้น ๆ ควรมีความรู้และความเข้าใจในกิจกรรมที่ตนเองกำลังเข้าร่วมพอสมควร

2.5.4 ลักษณะ หรือรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในทางการเมือง
2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) เป็นกิจกรรมลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นรูปแบบของการไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง
3. กิจกรรมชุมชน (Community Activity) เป็นกิจกรรมของกลุ่ม หรือองค์กร ที่มีพลเมืองร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยประชาชนจะใช้กิจกรรมนี้ โดยมีเป้าหมายที่แน่นอน
4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized contacts) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพลเมือง เป็นรายบุคคล

Rusk and Head (1968, p. 165) ได้จำแนกลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การเป็นสมาชิกของกลุ่มอิทธิพล
3. การติดต่อกับสมาชิกกับสมาชิกสภานิติบัญญัติ
4. การเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมืองและการสนทนาทางการเมือง

Myron (1971, p. 165) ได้สรุปรูปแบบลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบน หรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบาย และปฏิบัติตาม

ลักษณะที่ 2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดจากความต้องการของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะนี้เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจของประชาชน โดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ หรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

David (1972, pp. 27 - 28) ได้เสนอแนวความคิดของรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยเสนอว่า ประกอบด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมจำนวน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเองตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่ง Rousseau เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม กล่าวคือประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการเจตจำนงร่วมกันซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะให้ประชาชนทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทนสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะไม่ใช่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งโดยตรง (Semi - Direct Democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ลักษณะ หรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การออกเสียง

ประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอน บุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตย โดยลัทธิที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทน ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

Reeder (1974, pp. 65 - 66) ได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของคนในชุมชนนั้น เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน โดยมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยการให้ประชาชน หรือสมาชิกในท้องถิ่น หรือชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินงานของท้องถิ่น ทั้งนี้รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น / ชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร โดยมีกระบวนการในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการวิเคราะห์ - สังเคราะห์ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาของท้องถิ่น / ชุมชน
2. หาทางและสรุปแนวทางเกี่ยวกับกิจกรรม หรือการดำเนินการในการพัฒนา หรือการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของคนในท้องถิ่น / ชุมชน
3. ดำเนินการตามแนวทาง / กิจกรรมในการแก้ไขปัญหา หรือตามเป้าหมายของการพัฒนา
4. ทำการติดตามและประเมินผลแนวทาง / กิจกรรมในการพัฒนา หรือการแก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Nie and Verba (1975, p. 165) ได้ให้อธิบายถึง ลักษณะของกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะที่กว้างและชัดเจนขึ้น โดยได้แบ่งกิจกรรมพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนไว้ 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในระบบประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำนาน เนื่องจากเป็นสิ่งแสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชน หรือแรงกดดันเพื่อให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุน ต่อไปอย่างไรก็ตาม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องการริเริ่ม หรือแรงจูงใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำได้โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งกันได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความริเริ่มมากก่อนการลงคะแนนเสียง นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่สามารถสื่อข่าวสาร หรือบ่งบอกเกี่ยวกับความชื่นชอบของประชาชนได้มากกว่า เพราะประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียงจะสามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงนี้ ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงการทำงานแข่งขัน เพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกชุมชนทางการเมือง

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน เป็นการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพังตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาเป้าหมาย และเนื้อหาสาระในการเข้าร่วมของบุคคลได้เอง จึงสามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก แต่ในด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลนั้นมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมดังกล่าวมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับบุคคลอื่น ๆ และต้องการความคิดริเริ่มค่อนข้างมาก กิจกรรมในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นกับปัญหาเฉพาะ หรือปัญหาส่วนรวม เพื่อร้องเรียนให้มีการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐ

4. การร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคมเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจกระทำร่วมในกิจกรรมภายในองค์กรที่เป็นทางการเมือง หรือไม่เป็นทางการเมืองก็ได้ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใดและจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ต้องการความริเริ่มบ้าง

Milbrath and Goel (1977, pp. 12 - 19) ได้ศึกษาผลงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและได้จัดแยกกิจกรรม หรือรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนไว้ 6 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่สามารถแยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่า

การลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองในการกลับกัน ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบกิจกรรมการเมืองอื่น ๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนก็ได้

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้ง และในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือพรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิในลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมสนับสนุนพรรคการเมืองการพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรค หรือผู้สมัครที่ตนชอบ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ โดยพบว่าผู้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมากในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องมีความตื่นตัวและสนใจอย่างแท้จริง จัดเป็นพวกที่ขึ้นเวทีต่อสู้ทางการเมือง (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมึบมึนเป็นเพียงผู้เฝ้าดู (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชน จึงนับเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนนี้แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องในพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงดังกล่าว

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contacting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเท่านั้นเอง เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรือน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในรูปแบบดังกล่าวเกือบจะไม่ใช้พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามความหมายที่แท้จริง

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือการก่อจลาจลในกรณีที่จำเป็นเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้องการประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง เข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาลและการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นสื่อสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขาทำในสิ่งที่ดี และถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการ และการเขียนจดหมายถึง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าว มักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูงมีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและมีความสนใจทางการเมืองมาก ด้วยผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้ จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือผู้รักชาติแต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

Cummings and Wise (1996, pp. 13 - 17) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น สามารถกระทำได้ในรูปแบบ 5 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การเลือกตั้ง (Election) หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยการสมัครรับเลือกตั้งและการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Vote) เท่ากับเป็นหน้าที่แทนตนทางการเมือง ตลอดจนโอกาสที่ตนจะเสนอตัวเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองเสียเอง

2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (Political Party) เป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ได้มีสิทธิมีเสียงอันสำคัญที่จะกำหนดนโยบายทางการเมืองร่วมกัน ตลอดจนดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายด้วยการควบคุมและตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มิใช่การเมืองเป็นเรื่องของบุคคลหนึ่งบุคคลใดและทำให้การเมืองเป็นของประชาชนทุกคน

3. การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ (Public Opinion) การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะนี้ เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นความต้องการ การวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ หรือการพูดต่อสาธารณะก็ตาม ดังนั้น จึงเป็นวิธีการที่ประชาชนจะได้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

4. การรวมกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) การรวมกลุ่มผลประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมาก เพราะกลุ่มผลประโยชน์นี้จะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลหรือคนที่มีอาชีพหรือผลประโยชน์ร่วมกัน มาร่วมตัวกันกำหนดนโยบายและรักษาผลประโยชน์ของตนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเสนอความคิดเห็น การติดต่อขอร้องต่อรัฐบาลให้ดำเนินการ ตลอดจนคัดค้านหรือแสดงการต่อรองในประเด็นสาธารณะ (Public Issue) ต่าง ๆ

5. การแสดงออกด้วยการกระทำ (Direct Action) การแสดงออกด้วยการกระทำนี้เท่ากับเป็นการบ่งชี้ถึงความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดของประชาชนที่มีต่อประเด็นสาธารณะหรือประเด็นของการเมือง (Politic Issue) อาจจะเป็นการคัดค้าน หรือการสนับสนุนการกระทำของ

รัฐบาลเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และการกระทำนั้น ๆ ก็อาจทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเดินขบวน (Sit - Ins) การนั่งประท้วง และการเดิน (Marching) เป็นต้น

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะ หรือรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นนั้น เป็นกิจกรรมต่าง ๆ จากพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน อาจเกิดขึ้นจากความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ หรืออาจเกิดจากกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของประชาชน ซึ่งนำไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่คล้อยตาม แต่ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของรัฐบาลและประชาชนโดยรวมนั่นเอง

2.5.5 องค์ประกอบและขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน

ในการแบ่งองค์ประกอบหรือขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกต คือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554, น. 28)

ทั้งนี้ ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น ผู้วิจัย ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับองค์ประกอบระดับ และขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2550) ได้สรุปถึง การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรจะ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1 หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นการแสดงออกทางการเมือง เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้

ภายในจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และรูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองแต่ละรูปแบบนั้น สามารถสรุปความหมาย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสนใจในการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ความสนใจในการออกไปเสียงประชามติ ตลอดจนมีการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง และไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นอยู่เสมอ

2. รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง มีการพูดคุย วิจารณ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง รวมถึงมีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง

3. รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มประชาสังคม หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรม / โครงการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนการเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

4. รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น โดยมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น รวมถึงมีการเข้าพบปะ เยี่ยมเยียน มอบของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นตนเอง

อรรถ กักผล (2552, น. 118) ได้สรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น โดยประกอบด้วย ขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
4. การมีส่วนร่วมสนับสนุน หรือร่วมช่วยเหลือ
5. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์
6. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

อकिन รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา และแก้ไขปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

บวรศักดิ์ อูรรณ โณ และคณะ (2554, น. 29 - 30) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยได้สรุปถึงองค์ประกอบและขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งมีขั้นตอนในการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน เช่นเดียวกับ Bureekul, et al. (2012, pp. 168 - 170) ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล
2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน
3. ระดับการปรึกษาหารือ
4. ระดับการวางแผนร่วมกัน
5. ระดับการร่วมปฏิบัติ
6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2555) ได้สรุป และนำเสนอขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 2 ลักษณะ รวม 9 ขั้นตอน ดังนี้

ลักษณะที่ 1 มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การคิด 2) การตัดสินใจ 3) การวางแผน และ 4) การลงมือปฏิบัติ

ลักษณะที่ 2 มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การวางแผน 3) การดำเนินงาน 4) การประเมินผล และ 5) การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

สถาบันพระปกเกล้า (2558, น. 2 - 5) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทางดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล และตัดสินใจ

2. การร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) หมายถึง การที่ประชาชนสนับสนุนด้านทรัพยากร และการประสานความร่วมมือในกิจกรรมในกิจกรรมหนึ่งร่วมกัน

3. การร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) คือ การที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากความร่วมมือในกิจกรรมในกิจกรรมหนึ่งร่วมกัน

4. การร่วมในการได้รับประโยชน์ (Participation in Benefit Sharing) คือ การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมอย่างยุติธรรม

5. การร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) คือ เสนอแนวทาง เพื่อแก้ไขการดำเนินงานที่ประชาชนในชุมชนทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม รวมถึงมีการและนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ (พม.) (2560) ได้สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา (Start)

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา (Plan)

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา (Implement)

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

(Benefit)

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา (Evaluation)

Campbell (1968, p. 459) ได้สรุป การจัดแบ่งระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับสูง แสดงถึง การมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วม
อื่น ๆ

2. ระดับกลาง แสดงถึง การมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว
เท่านั้น

3. ระดับต่ำ แสดงถึง การไม่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีส่วนร่วม
อื่น ๆ ก็ตาม

Chapin (1972, p. 121) ได้สรุปถึง องค์ประกอบและขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยได้อธิบายว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

United Nations Research Institute of Social Development (1978) ได้ระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินในด้านการตัดสินใจ
2. เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นสาธารณะ
3. เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ

Fornaroff (1980, p.104) ได้เสนอว่า กระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ
3. การมีส่วนร่วมในการใช้บริการจากโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการโครงการ หรือการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการร่วมในการดำเนินงานกับหน่วยงานของรัฐ

Cohen and Uphoff (1981, pp. 129 - 130) ได้อธิบายและวิเคราะห์กระบวนการพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยได้แบ่งองค์ประกอบและขั้นตอนของกระบวนการพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision - Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

United Nations (1981, p. 11) ได้อธิบายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ไว้ว่า ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

ระดับที่ 2 การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา

ระดับที่ 3 การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

American Public Health Association (1983, p. 35) ได้อธิบายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าประกอบด้วย 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง

ระดับที่ 2 ระดับการร่วมมือ คือ การที่ประชาชนเข้ามาให้ความร่วมมือในแผนงานที่เริ่มโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสถียรจากประชาชนในด้านเวลา ทรัพยากร และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้เป็นการมีส่วนร่วมที่ถือได้ว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ระดับที่ 3 ระดับการให้ประโยชน์ คือ การที่ประชาชนยอมรับและได้ใช้ประโยชน์จากบริการที่วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับยอมรับบริการเท่านั้น

Bureekul, et al. (2012, pp. 168 - 170) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand) โดยได้อธิบายถึง องค์ประกอบและขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ว่าประกอบด้วย 6 ชั้น ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยาย และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการเหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อินนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการเป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้วผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม

James (2005) ได้สรุปถึง ระดับ และขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยสรุปได้ว่า ประกอบด้วย 7 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล (Informing)
2. ระดับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Information Provision)
3. ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation)
4. ระดับการสร้างความร่วมมือ การวางแผนร่วมกัน (Involvement)
5. ระดับการร่วมดำเนินการ (Partnership)

6. ระดับการร่วมตัดสินใจร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล (Delegated Power)

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ในการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1 ผู้วิจัยพบว่า มีรายละเอียดดังหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

2.6.1 ความหมายของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย พบว่า ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ให้ความหมายของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไว้ดังนี้

อรทัย ก๊กผล (2552) ได้สรุปความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ลักษณะ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสามารถใช้อธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมนั้น ๆ

บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ (2554) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หมายถึง รูปแบบ หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไป

พินสุดา วงศ์อนันต์ (2554) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ปัจจัยเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555) ได้สรุปความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่าหมายถึง รูปแบบ หรือลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันทางการเมืองและสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

ชัยพงษ์ สำเนียง (2557) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรทางการบริหารปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัต การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาทางการเมือง (Political Development) ในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

กัมลาศ เขาวะนิจ (2558) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ตัวแปร หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายถึง ปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของสังคม

James (2005) ได้สรุปความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อันเกิดจากการกระทำทางการเมือง และส่งผลกระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ของคนในสังคม รวมถึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ในฐานะที่เป็นพลเมืองของโลก และพลเมืองของประเทศ

Bureekul, et al. (2012) ได้อธิบายถึงความหมายของ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย

ทั้งนี้ จากความหมายของนักวิชาการในข้างต้นนั้น ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หมายถึง ปัจจัยเชิงสาเหตุซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ในสังคมอันเกิดจากการกระทำทางการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม รวมถึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย

2.6.2 องค์ประกอบของของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในฐานะตัวชี้วัด และตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ (2554) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ในการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
2. องค์ประกอบทางการบริหารการปกครอง และ
3. องค์ประกอบทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

พินสุดา วงศ์อนันต์ (2554) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น
2. องค์ประกอบทางการบริหารการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. องค์ประกอบทางด้านโครงสร้างชุมชนและความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ

ในท้องถิ่น

ชัยพงษ์ สำเนียง (2557) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นในระดับสังคมประเทศ และในระดับสังคมของโลกที่เกิดขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือองค์ประกอบในการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนไว้ว่า ดังนี้

1. ความเสมอภาค (Equality) คือ ประชาชนจะต้องมีความเสมอภาคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในการใช้สิทธิทางการเมือง และในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ประชาชนจะต้องมีความเสมอภาค ตามกฎหมาย กฎหมายจะต้องมีผลบังคับใช้ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะฐานะร่ำรวย หรือยากจนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ความเสมอภาค ยังครอบคลุมไปถึงความเสมอภาคทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่ระบบการเมืองจะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ถ้าระบบการเมืองมีสมรรถนะสูงนโยบายสาธารณะที่เกิดจากระบบการตัดสินใจของระบบการเมืองจะผลักดันให้มีการพัฒนาประเทศทุกด้าน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้สมรรถนะของระบบการเมืองยังครอบคลุมไปถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency and Effectiveness)

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่าง และมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) เป้าหมายของการพัฒนาระบบการเมืองจะต้องส่งเสริมให้โครงสร้างทางการเมืองมีความแตกต่างกันตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลจะต้องจัดตั้งให้เหมาะสมกับภารกิจ

ที่รับผิดชอบจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจจากบริการของรัฐบาล

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล (Secularization of Political Culture) โดยทั่วไปสังคมแบบดั้งเดิมที่ปกครองแบบอำนาจนิยมมักปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในจารีตประเพณี โดยไม่มีเหตุผล ยึดถือ โชคกลาง ปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีบุญบารมี ส่วนประชาชนที่ยากจนเป็นเพราะกรรมเก่าแต่ชาติปางก่อน ดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองจึงเน้นส่งเสริมให้ประชาชนใช้เหตุผลในการดำรงชีวิตมีเหตุผลในการกำกับดูแลตรวจสอบระบบการเมืองอย่างใกล้ชิด วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลจะพบในสังคมอุตสาหกรรมที่ประชาชนค่อนข้างมีการศึกษาดี และประชาชนเป็นชนชั้นกลางมาก

5. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) องค์ประกอบของการพัฒนาทางการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ความเป็นอิสระของระบบย่อย ระบบการเมืองใดก็ตามที่มีระบบย่อยที่มีความเป็นอิสระน้อย หรือไม่มีความเป็นอิสระเลยแสดงว่าระบบการเมืองนั้นเป็นระบบศูนย์กลางอำนาจ (Centralization) ลักษณะการรวมศูนย์อำนาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของประชาชนและการให้บริการล่าช้า เพราะผู้บริหารอยู่ห่างไกลจากสภาพปัญหา อันแท้จริงของประชาชน และความผูกพัน (Commitment) ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน หากระบบการเมืองเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) จะทำให้ระบบย่อยมีความเป็นอิสระสูง เช่น หน่วยงานระดับล่างมีอิสระในการปกครองตนเองตลอดจนมีอิสระในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชีวิตและชุมชนของตน ดังนั้นความเป็นอิสระของหน่วยย่อยต่าง ๆ ได้แก่ การให้อิสระแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น ระบบพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์

กัมลาศ เขาวะนิจ (2558) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไว้ว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ในการส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน
2. องค์ประกอบทางด้านประสิทธิภาพในการบริหารการปกครอง
3. องค์ประกอบทางด้านคุณลักษณะของผู้บริหารการปกครอง

ทั้งนี้ จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในฐานะตัวชี้วัด และตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่นักวิชาการต่าง ๆ ในข้างต้นในอธิบายไว้แล้ว ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยเชิงสาเหตุ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุ หรือตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเมือง

และการปกครองท้องถิ่น 2) ปัจจัยเชิงสาเหตุ หรือตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง และ 3) ปัจจัยเชิงสาเหตุ หรือตัวแปรแฝงภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.6.3 บทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่น

การเมืองและการปกครองท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในฐานะตัวชี้วัด และตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยนักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายถึง บทบาทขององค์ประกอบด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2554) ได้อธิบายถึง บทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงในบริบทของรัฐสมัยใหม่ที่ดำเนินรอยตามตรรกะการพัฒนาในระบบทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยจำเป็นต้องทำให้รัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์ทางอำนาจต้องกระจายอำนาจ เพราะเนื่องมาจากความคล่องตัวในเชิงการเกิดขึ้นของความเป็นหน่วยทางธุรกิจที่ระบบทุนนิยมเสรีไม่ต้องการหน่วยขนาดใหญ่ที่รวมศูนย์แต่ต้องการการกระจายอำนาจเพื่อความคล่องตัวในการขยายการพัฒนาทางธุรกิจ การไหลเวียนที่คล่องตัวขึ้นของการลงทุน เพื่อที่จะเกิดความคล่องตัวในการแสวงหาปัจจัยการผลิตและตลาดแรงงานราคาถูก รวมถึงความคล่องตัวของระบบการบริหารอีกมากมาย ซึ่งโดยรวมแล้วประเทศที่มีลักษณะของความเป็นรัฐรวมศูนย์ทางอำนาจไม่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการลงทุนตามตรรกะการพัฒนาในระบบทุนนิยมนั่นเอง จึงทำให้กระแสการกระจายอำนาจกลายเป็นความจำเป็นของโลกยุคทุนนิยมโลกาภิวัตน์เป็นอย่างยิ่งตามข้อสังเกตของ เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงหนึ่งของการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นช่วงที่มีการเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจนั้น พลังสำคัญนอกจากปัญญาชน นักวิชาการแล้วยังมีการสนับสนุนโดยสำคัญจากธนาคารโลกซึ่งเป็นองค์กรในระบบโลกาภิวัตน์ที่ต้องการลดอุปสรรคต่อความคล่องตัวของการแข่งขันในระบบทุนนิยม โดยจุดหมายสำคัญที่สุดของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจในท้องถิ่น คือ การเกิดขึ้นของกระแสการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในช่วงปี 2536 - 2537 นำโดยกลุ่มนักวิชาการและนักการเมืองบางส่วนที่มองเห็นว่า ระบบราชการแบบรวมศูนย์ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากแต่ได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงจากข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย แรงกดดันต่อการกระจายอำนาจในช่วงดังกล่าวสูงมาก ท้ายที่สุดกระทรวงมหาดไทยก็ให้กำเนิดสภาตำบลขึ้นมาเพื่อลดกระแสกดดันจากการเรียกร้องดังกล่าว จนในปี 2540 ซึ่งถือเป็นโครงสร้างทางการเมืองชิ้นสำคัญที่ก่อให้เกิดบทบาทที่เป็นรูปธรรมขึ้นของท้องถิ่นอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับนี้เองได้รับการยอมรับว่ามีส่วนร่วมในการล้างและยึดถือประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดเป็นรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการเสรีนิยมมากที่สุด นับตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองและก่อให้เกิดความเข้มแข็งของท้องถิ่นมากขึ้น

และนำมาสู่การเกิดขึ้นของการบริหารในระดับจังหวัดที่เปลี่ยนแปลงไปมาจากแต่เดิมที่ผู้มีอำนาจทางการบริหารและการเมือง คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับใช้ของรัฐจากส่วนกลางเพราะกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าราชการคนหนึ่งมาดำรงตำแหน่งมาสู่การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัด อีกทั้งยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งมีการเลือกตั้งนายก อบจ. ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง บทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นนั้น เกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการและการดำเนินงานต่อสาธารณะชนอย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดเข้าใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อนประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานของท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่นั่นเอง

กมลาศ เยาวะนิจ (2558) ได้อธิบายถึง บทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นนั้น เกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ถึงโครงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ชุมชนและประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน และปรับกระบวนการดำเนินงานให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการจัดสวัสดิการ / แนวทางในการสร้างงาน / อาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของท้องถิ่น และนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมนั่นเอง

ทั้งนี้ จากบทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัย จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือตัวแปรแฝงภายนอก ด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน 2) ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน และ 3) ด้านระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสรุปความหมายของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ด้านที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการและการดำเนินงานต่อสาธารณะชนอย่างชัดเจน ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนมีความเข้าใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างชัดเจน รวมถึงชุมชนมีการรับรู้ถึงโครงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าใจกระบวนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน

3. ด้านระบบเศรษฐกิจ หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการจัดสวัสดิการ / แนวทางในการสร้างงาน / อาชีพให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ช่วยให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.6.4 บทบาทของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง

ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในฐานะตัวชี้วัด และตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยนักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายถึง บทบาทขององค์ประกอบด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ดังนี้

อัสวศิริ ลาปี่ (2556) ได้อธิบายถึง บทบาทของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่า ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งนั้น เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการสร้างการรับรู้ และทัศนคติในทางบวกต่อประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีการใช้ภาพลักษณ์ทางการเมืองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้นักการเมืองระมัดระวังไม่ทำสิ่งที่เสียหายทางการเมือง โดยองค์ประกอบของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านวิสัยทัศน์ โดยเป็นความสามารถในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ให้แก่ประชาชน

2. ด้านภาวะผู้นำ โดยการมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

3. ด้านผลงาน โดยการมีผลการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน สามารถในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์

4. ด้านประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

5. ด้านจริยธรรม โดยการมีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น ซึ่งประชาชนสามารถสร้างความไว้วางใจในผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง บทบาทของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสม โดยองค์ประกอบของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านภาวะผู้นำ โดยการมีบุคลิกภาพที่ดี สามารถสร้างความมั่นใจ และไว้วางใจให้แก่ที่ประชาชนในท้องถิ่น

2. ด้านผลงานและประสิทธิภาพ โดยการมีผลงานที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ

3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น และไม่มีชื่อเสียงในทางเสียหาย

4. ด้านนโยบาย โดยนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นช่วยตอบสนองประโยชน์ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้

ทั้งนี้ จากบทบาทของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัย จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือตัวแปรแฝงภายนอก ด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านผลงาน 4) ด้านประสิทธิภาพ และ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสามารถสรุปความหมายของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ด้าน ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเข้าใจ และนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นช่วยตอบสนองประโยชน์ให้กับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในการมีส่วนร่วม ความเอื้อเฟื้อ และทำงานเป็นทีมแก่ชุมชน

3. ด้านผลงาน หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์

4. ด้านประสบการณ์ หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ และมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น รวมถึงการที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความไว้วางใจในผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของตนเอง

2.6.5 บทบาทของสังคมและวัฒนธรรม

สังคม และวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในฐานะตัวชี้วัด และตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยนักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายถึง บทบาทของสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ดังนี้

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557) ได้อธิบายถึง บทบาทของสังคมและวัฒนธรรมในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่ไทยรับมาจากประเทศตะวันตก แม้ว่าการปกครองแบบนี้จะเป็นที่นิยมกันทั่วไปในนานาอารยประเทศ และได้รับการยอมรับจากสังคมไทยอย่างกว้างขวาง แต่การปกครองระบอบดังกล่าวก็ยังไม่สามารถประสานเข้ากับวิถีชีวิตคนไทยได้อย่างสนิทแนบแน่น อาจกล่าวได้ว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีจิตวิญญาณประชาธิปไตย หรือมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยแบบเดิมที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบอบอุปถัมภ์มายาวนานทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองไทยก่อนไปทางอำนาจนิยมและประเพณีนิยม ซึ่งลักษณะพฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย เช่นนี้ มีเนื้อหาสาระแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก โดยหากการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งจะดำรงอยู่ได้จะต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบนั้น หากจะพัฒนาระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย

จะต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยควบคู่กันไปด้วย เพราะวัฒนธรรมทางการเมือง ย่อมมีผลต่อ โครงสร้างและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น โดยวัฒนธรรมแบบพลเมืองที่จำเป็นต้องสร้างขึ้นเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยมี 6 ประการสำคัญ คือ 1) สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) สำนักแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด 3) การมีจิตสาธารณะ 4) การยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม 5) การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และ 6) การมองโลกในแง่ดี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเงื่อนไขของความเป็นประชาธิปไตยนั้น หลักเคียงไม่ได้ที่ผู้คนในสังคมนั้นจะต้องมีพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมอยู่ด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงนับได้ว่าเป็นแกนหลักที่สำคัญอย่างมากประการหนึ่งของประชาธิปไตย และยังเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นตัวการกำหนดคุณภาพของนักการเมือง และสถาบันทางการเมืองไปในตัวอีกด้วย ในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงอยู่ในระดับสูงตามไปด้วยในสังคมประชาธิปไตยประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้หลายทางอันได้แก่ การให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง การพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์ การสนใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การควบคุมตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล การมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มประชาสังคม หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรม / โครงการณรงค์ศาสตร์ต่าง ๆ และการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน เป็นต้น การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะดังกล่าวมานี้จะทำให้ประชาชนมีความฉลาดทางการเมืองมากขึ้น กล่าวคือ มีข้อมูลมากขึ้น รู้เท่าทันปัญหาความเป็นไปของบ้านเมือง และเชื่อว่าการที่ตนมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม รวมทั้งยังช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในทิศทางที่ควรจะเป็นอีกด้วย และยังทำให้ประชาชนเชื่อว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในท้ายที่สุดแล้วจะก่อให้เกิดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นมา

2. การสร้างสำนักแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัดตามความหมายนี้ หมายถึง การเคารพกฎหมาย และกฎกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด และพร้อมที่จะทำให้อาณัติของบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์โดยไม่ยอมให้ผู้ใดละเมิดได้ตามอำเภอใจ และพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนที่ดีของสังคมแต่ถ้าหากเห็นว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เป็นธรรมก็ต้องหาทางเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น ไม่ใช่การฝ่าฝืนไม่ยอมรับเพราะหากบางคนละเมิดกฎหมายได้

คนอื่น ก็ขอย้อนมาเป็นข้ออ้างได้เช่นกันทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายได้ประชาธิปไตยกับอนาธิปไตย มีความแตกต่างกันตรงนี้ประชาธิปไตยสะท้อนถึงความเป็นอารยะความเป็นอารยธรรมนั้น หมายถึง การที่ผู้คนในสังคมต้องมีสำนึกแห่งการรักษากฎหมาย มีระเบียบวินัย และเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัดคนที่จิตใจเป็นประชาธิปไตย นอกจากมีสำนึกแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎ กติกาของสังคมอย่างเคร่งครัดแล้วเขาผู้นั้นจะต้องเคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ชีวิตประจำวันอีกด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่มีปัญหา หรือเกิดความไม่เห็น พ้องกันขึ้นภายในกลุ่ม หรือองค์กรที่ตนเองสังกัดอยู่หลังจากการใช้วิธีการอภิปราย เจรจา ต่อรอง พุดคุยกันด้วยเหตุผล และการประนีประนอมไม่สำเร็จแล้วก็จะต้องใช้วิธีการตัดสิน ปัญหากันด้วย เสี่ยงข้างมาก โดยมีข้อผูกพันที่จะต้องมีการปฏิบัติตามจากทุกฝ่ายขณะเดียวกัน ก็ต้องให้ความคุ้มครอง สิทธิของฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าการแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ ของคนส่วนรวม และยังเป็นไปตามหลักที่ว่าแต่ละคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน ส่วนบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับ เสี่ยงข้างมากจะถือว่าเป็นฝ่ายตรงกันข้ามแล้วจะขจัดออกนอกสังคมไม่ได้

3. การมีจิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน หรือมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อส่วนรวมนี้เกิดขึ้น จากความรู้สึกของคนในสังคมที่ว่าประเทศชาติเป็นของทุกคนและตน ก็เป็นเจ้าของประเทศด้วย ดังนั้น ประชาชนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยกัน รับผิดชอบดูแลบ้านเมือง และยังรวมถึง การมีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่และการกระทำของตน

4. การยึดหลักสันติวิธี และการประนีประนอม ซึ่งหมายถึง การมีความอดทน ออกถ้อย ซึ่งเกิดจากการยอมรับในนานาจิตตังของคน โดยยอมรับว่าคนเราจะเหมือนกันไม่ได้ในบางครั้ง อาจมีการขัดแย้งกันบ้างแต่ก็ต้องรู้จักอดทนอดกลั้น ประชาธิปไตยเน้นการใช้ความรู้และความมีเหตุผล ไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาผู้ที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาหาใช่ประชาธิปไตย ไม่ เนื่องจากในกระบวนการประชาธิปไตยหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ก็จะต้องอาศัยการเจรจา พุดคุย การต่อรอง การหาข้อยุติด้วยเสี่ยงข้างมาก และการประนีประนอมกันด้วยสันติวิธีเป็นหลักการดำรง ชีวิตตามแนวทางนี้จะเป็นการส่งเสริมให้การมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย สันติวิธีและการประนีประนอม รวมถึงการเดินทางสายกลางและรู้จักผ่อนปรน (Moderation) จะทำ ให้ประชาธิปไตยสามารถพัฒนาไปได้อย่างราบรื่น และยังทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

5. การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น คือ การที่ผู้คน ในสังคมต้องรู้จักใช้สิทธิของตนเอง และต้องมีความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นอย่างจริงจัง โดยมีความเชื่อว่าสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และติดตัวมาแต่กำเนิดจึงเป็นสิ่งที่ต้องหวงแหนและ รักษาไว้ เช่นเดียวกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ได้ยอมรับหลักการสำคัญร่วมกัน

ประการหนึ่ง คือ “การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์รวมถึงความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของปัจเจกชน”

6. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ซึ่งนักประชาธิปไตยจะต้องมองโลกในแง่ดี และมีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อเรามองโลกในแง่ดีหรือคิดในแง่บวกต่อสิ่งแวดล้อม และผู้คนในสังคม ก็จะทำให้เรามีทัศนคติต่อโลกและผู้คนไปในทางบวกแล้วจะทำให้เรากระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมและความเป็นมิตรไมตรีต่อผู้อื่น ถ้าคนเรามองเพื่อนร่วมสังคมโดยทั่วไปว่าเป็นคนดี เป็นคนมีเหตุผลผลสามารถที่จะปกครองตนเองได้แล้วสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของ ผู้คนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น และมีมิตรภาพต่อกัน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองสังคม หรือชุมชนที่เขายู่ก็จะกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนพึงกระทำ การที่ผู้คนในสังคมมองโลกในแง่ดี ยังนับได้ว่า มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากในกระบวนการทางการเมืองนั้นเป็นทั้งเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน รวมถึงมีการแข่งขัน และมีการขัดแย้งกันอยู่ด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง บทบาทของสังคมและ วัฒนธรรมในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก โดยอาจ ถือได้ว่าเป็น “หัวใจของการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย” นั่นคือ ต้องปลูกฝังให้ประชาชน มีจิตสำนึก มีความรู้ ความเข้าใจคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และหวงแหนระบอบประชาธิปไตย ต่อต้านระบอบเผด็จการแต่การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการ ที่ต้องใช้เวลาและต้องมีการที่มีประสิทธิภาพ และมีความตั้งใจจริงจากผู้นำทางการเมือง และ ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องใช้ความพยายาม ความอดทน ความจริงใจ และความจริงจัง โดยวัฒนธรรม แบบพลเมืองที่จำเป็นต้องสร้างขึ้นประกอบด้วยคุณลักษณะของการมีจิตสำนึก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีจิตสำนึกทางการเมืองและหน้าที่ของตนเอง 2) การมีจิตสำนึกในการเคารพกฎหมายและกติกา ของสังคม 3) การมีความเอื้อเฟื้อ และเสียสละเพื่อส่วนร่วม และ 4) การเคารพในสิทธิของผู้อื่น

กัมลาศ เยาวะนิจ (2558) ได้อธิบายถึง บทบาทของสังคมและวัฒนธรรมในฐานะ ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองนั้น ให้ความสำคัญกับทัศนคติที่ประชาชนมีต่อตนเองและต่อระบบการเมืองเท่านั้น โดยวัฒนธรรมทาง การเมืองนั้น ตั้งอยู่บนวัฒนธรรมของสังคมและได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางสังคม และมุ่งเน้น อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากกับปัจจัยต่าง ๆ ในระดับบุคคลอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม หากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นจากมุมมองทางรัฐศาสตร์ วัฒนธรรมมองทางพฤติกรรมองค์การจะทำให้ได้กรอบแนวคิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักวิชาการ

ทางด้านรัฐศาสตร์ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เกิดจากสาเหตุอะไร โดยเหตุผลที่สำคัญนั้นอยู่ที่วัฒนธรรมทางการเมือง โดยนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ที่อธิบายเรื่องนี้และถูกกล่าวถึงอย่างมาก คือ Almond และ Verba ซึ่งเสนอมุมมองไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนได้โดยตามแนวคิดของ Almond และ Verba นั้น วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ความโน้มเอียงในทางการเมืองอันได้แก่ทัศนคติที่มีต่อระบบการเมือง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการเมือง และทัศนคติที่มีต่อบทบาทของตนเองในระบบการเมือง และจากนั้นจึงอธิบายประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองแยกออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่ไม่รับรู้องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการเมือง และเป็นสังคมที่ไม่มีบทบาทเฉพาะด้านในทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนรับรู้ถึงระบบการเมืองเฉพาะในแง่ของผลของระบบการเมืองเท่านั้น แต่ไม่รับรู้ถึงปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง และไม่รับรู้ถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในระบบการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีการรับรู้ต่อระบบการเมืองทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองหรือผลจากระบบการเมือง

นอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่ใช่รูปแบบบริสุทธิ์อีก 3 รูปแบบ ซึ่งหมายถึงสังคมมีการผสมกันระหว่างประชาชนที่มีความโน้มเอียงต่างกัน วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบผสม 3 รูปแบบนี้ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ - ไพร่ฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ แม้ว่าปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณากรอบแนวคิดวัฒนธรรมของสังคมวัชฎ์ทฤษฎีองค์การแล้วจะเห็นได้ว่าในทางทฤษฎีองค์การนั้น วัฒนธรรมนั้นส่งผลอย่างมากต่อพฤติกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ระดับ ได้แก่ ระดับค่านิยมกับระดับการปฏิบัติ

ทั้งนี้ จากสังคมและวัฒนธรรมในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัย จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุ หรือตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2) ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม
- 3) ด้านจิตสาธารณะ
- 4) ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม
- 5) ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
- 6) ด้านการมองโลกในแง่ดี โดยมีรายละเอียดของของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง มีการพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับเพื่อนบ้านหรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์ สนใจในการควบคุมตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความเคารพกฎหมาย และกฎกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด และพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น
3. ด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจิตสำนักแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงมีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม
4. ด้านสันติวิธี และการประนีประนอม หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความอดทน อดกลั้น มีการยอมรับในความแตกต่างของคน มีการยอมรับการขัดแย้งกันแต่ก็ต้องรู้จักอดทนอดกลั้น ตลอดจนการไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์
5. ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้าใจต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีการใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ตลอดจนการที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น
6. ด้านการมองโลกในแง่ดี หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน มีความต้องการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของตนเอง

2.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

รูปแบบและหลักในการพัฒนามีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.7.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

คำว่ารูปแบบ หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว รูปแบบจะหมายถึง สิ่ง หรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบจำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบทรูปแบบในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในแวดวงวิชาการ โดยทั่วไปมักได้ยินคำว่า Model กันอย่างแพร่หลายทั้งในกลุ่มวิชาการบริหาร เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาอื่น ๆ คำศัพท์ดังกล่าวมีการเรียกแตกต่างกันไปในภาษาไทย บ้างก็เรียกว่า “ต้นแบบ” “รูปแบบ” หรือบางกลุ่มเรียกว่า “หุ่นจำลอง” หรือ “แบบจำลอง” บางคนเรียกทับศัพท์ว่า “โมเดล” ก็มีลักษณะคำที่เรียกใช้ส่วนใหญ่แตกต่างกันตามลักษณะที่มาและที่ใช้ เช่น ในวงการวิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และวิศวกรรม มักใช้คำว่า “หุ่นจำลอง” จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งได้เป็นอย่างดี (พรสันต์ เลิศวิทยาวินันต์, 2550, น. 38)

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า รูปแบบ เพื่อการทำความเข้าใจและนำไปสู่การศึกษาถึงรูปแบบผู้นำสตรีในศตวรรษที่ 21 กับบทบาทการพัฒนาชุมชนของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียดการทบทวนวรรณกรรม ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.7.2 ความหมายของรูปแบบ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมายของรูปแบบ ผู้วิจัย พบว่า มีนักวิชาการในต่างประเทศได้ให้นิยามความหมายของคำว่า รูปแบบ ไว้หลากหลายดังนี้

Willer (1968, p. 15) กล่าวว่า รูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูปนัย (Formal System) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

Good (1973, p. 39) ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย คือ

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง หรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น
3. เป็นแผนภูมิ หรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด

4. เป็นชุดของปัจจัย หรือตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคมอาจจะเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

Tosi and Carroll (1982, p. 163) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของของจริง หรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model)

Stoner and Wankel (1986, p. 12) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

Keeves (1988, p. 559) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การแสดง โครงสร้างเพื่อใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร

ทั้งนี้ จากนิยามความหมายของรูปแบบข้างต้น สามารถสรุปความหมายของรูปแบบได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ชุดตัวแปรต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่อง que ศึกษา มีลักษณะเป็นตัวแทนของความเป็นจริงที่เปลี่ยนความสลับซับซ้อนให้เป็นความเข้าใจง่ายขึ้น สะท้อนลักษณะบางส่วนออกมาให้เห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน โดยใช้เหตุผล ข้อมูล และฐานคติมาประกอบอาจเป็นได้ ทั้งรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่าย หรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และใช้ในการพยากรณ์ปรากฏการณ์ หรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไป

2.7.3 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะ ซึ่งแตกต่างกันไป ดังนี้

พรสันต์ เลิศวิทย์วิวัฒน์ (2550, น. 39) ได้อธิบายถึง รูปแบบในเชิงสังคมศาสตร์ ว่าหมายถึง ชุดของข้อความในเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจเพื่อใช้ศึกษาลักษณะ หรือบรรยายคุณสมบัติ นั้น ๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้น รูปแบบ จึงไม่ใช่การอธิบาย หรือบรรยาย ปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะจะทำให้มีความซับซ้อนมากเกินไปและยากต่อการเข้าใจ รูปแบบควรมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ ที่ศึกษา และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบายทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ อย่างถูกต้อง

Smith, et al. (1980, p. 461) จำแนกประเภทของรูปแบบออกเป็น ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเหมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้ใกล้เคียงความจริงกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) รูปแบบนี้พบมากที่สุดเป็นการใช้ข้อความปกคิธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น การมีรูปแบบที่เป็นข้อความแม้บางครั้งจะเข้าใจได้ยากแต่ก็ยังคงดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่น ต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และ โปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

ในส่วนของ Keeves (1988, pp. 561 - 565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษา และสังคมศาสตร์เอาไว้ 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้ในการอุปมาอุปมัย เทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษา

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของบิดา - มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

2.7.4 การทดสอบและประเมินผลรูปแบบ

การทดสอบรูปแบบเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้ทราบว่ารูปแบบนั้น ๆ มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้เพียงใด รูปแบบที่สร้างขึ้น จึงควรมีความชัดเจนและเหมาะสม โดยปกติแล้วการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ ต่อไป การทดสอบ หรือการตรวจสอบรูปแบบสามารถจะกระทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.7.4.1 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมิน ซึ่ง Joint Committee on Standards for Educational Evaluation ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบ รูปแบบ ซึ่งจัดเป็น 4 หมวด (Madaus, Scriven and Stufflebeam, 1983, pp. 399 - 402) ดังนี้

- 1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมิน ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง
- 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมิน การสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ
- 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมิน ความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา
- 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการ ประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.7.4.2 การทดสอบรูปแบบ หรือการประเมินในบางเรื่อง ก็ไม่สามารถกระทำ ได้ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่ง Eisner (1976, pp. 192 - 193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบ หรือการประเมิน โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเห็นว่าการวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ หรือเชิงปริมาณมากเกินไป และในบางเรื่องก็ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป จึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

- 1) การประเมินโดยแนวทางนี้มิได้ประเมินโดยเน้นสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal Based Model) การตอบสนอง ปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินอิงการตัดสินใจ (Decision Making Model) แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์ อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกัน

ตามวิจารณ์งานของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

3) เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้น เพียงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

4) เป็นรูปแบบที่ขอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถศาสตร์ และความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ซึ่งในการทดสอบรูปแบบนั้น สามารถใช้ได้ทั้งสองวิธี คือ การประเมินตามแนวคิด Joint Committee on Standards for Educational Evaluation และการประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวคิดของ Eisner ซึ่งเป็นวิธีที่แสดงถึงโครงสร้างความคิด โดยใช้หลักการเทียบเคียงจากแนวความคิด ประสบการณ์และข้อมูลในองค์ประกอบ และความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ

2.8 บริบททั่วไปของเขตพื้นที่ของกลุ่มเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ในการศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในเขตกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่มีด้วยกันทั้งหมด 5 จังหวัด ได้แก่ 1) จังหวัดตาก 2) จังหวัดสุโขทัย 3) จังหวัดอุตรดิตถ์ 4) จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 5) จังหวัดพิษณุโลก โดยมีจังหวัดพิษณุโลก เป็นศูนย์กลางปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด ซึ่งมีรายละเอียดของบริบททั่วไปของเขตพื้นที่ของกลุ่มเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำแนกตามจังหวัด ได้ดังนี้

2.8.1 บริบททั่วไปจังหวัดตาก

จังหวัดตาก มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 4 ของประเทศ แต่มีประชากรเบาบางที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศ นับเป็นจังหวัดชายแดนที่สำคัญอีกจังหวัดหนึ่งของไทย มีประวัติศาสตร์เก่าแก่นับแต่สมัยกรุงสุโขทัย ทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่งดงามหลายแห่งด้วย นอกจากนี้ จังหวัดตาก ยังเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ถึง 9 จังหวัด

2.8.1.1 ประวัติศาสตร์จังหวัดตาก

เมืองตาก ในอดีตเป็นเมืองที่มีชาวมอญอยู่มาก่อน ดังมีหลักฐานศิลปมอญปรากฏอยู่ที่อำเภอบ้านตาก มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ และเป็นหนึ่งในหัวเมืองที่มีอายุเกินกว่าสองพันปีขึ้นไป เมื่อมีการอพยพของชนชาติไทยจากลุ่มน้ำแยงซีเกียงตอนใต้ ลงมาตามแนวลำน้ำแดง (ลำน้ำสาละวิน) มีพวกหนึ่งได้ข้ามลำน้ำสาละวิน ผ่านลุ่มน้ำเมย หรือแม่น้ำตองยิ่นเข้ามาทางช่องเขาด้านอำเภอแม่สอด และมาถึงบริเวณที่ปัจจุบัน เรียกว่า “เมืองตาก” ผู้นำกลุ่มคนไทยที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองตากในยุคนั้น ได้ตั้งตนเป็นกษัตริย์ปกครองสืบทอดต่อเนื่องกันมาจนถึงปี พ.ศ. 560 รัชสมัยพระเจ้าสุทนต์ ซึ่งเป็นกษัตริย์เมืองตากที่ยิ่งใหญ่มาก มีอาณาเขตที่อยู่ในอำนาจแผ่ไปจนจรดทะเลอันดามัน ดังมีบันทึกในพงศาวดารเหนือกล่าวว่าในรัชสมัยพระเจ้าสุทนต์ นั้นเมืองตากมีการค้าขายกับเมืองอินเดียด้วย เมืองตากคงจะเสื่อมลงในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10 พระยาภาววรรณดิศผู้เป็นกษัตริย์เมืองตากที่อพยพมาจากตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ได้โยกย้ายไปสร้างราชธานีขึ้นใหม่ที่เมืองละโว้ ทางตอนใต้ของเมืองตากลงไปอีก มีบางยุคเมืองตากถูกทอดทิ้งกลายเป็นเมืองร้างดังในพงศาวดารเหนือได้ กล่าวถึง การเสด็จทางชลมารคของพระนางจามเทวี พระราชธิดากษัตริย์ละโว้ (ระยาภาววรรณดิศ) เพื่อไปปกครองแคว้นหริภุญไชย (ลำพูน) ในราว พ.ศ. 1176 โดยทาง ลำน้ำปิง พระนางจามเทวีขึ้นไปสำรวจบนฝั่งแม่น้ำพรวังรอยกำแพงเมืองเก่า ๆ ถูกทิ้งร้าง จึงโปรดให้สร้างเป็นบ้านเมืองใหม่ชื่อว่า “เมืองตาก” ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 1805 ขุนสามชนเจ้าเมืองลพบุรีได้ยกทัพมาประชิดเมืองตาก ซึ่งเป็นเมืองชายแดนของกรุงสุโขทัย พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทรงจัดกองทัพออกไปรบ โดยมีพระราชโอรสองค์เล็ก ซึ่งมีพระชนมายุได้ 19 พรรษา ติดตามไปด้วยกองทัพทั้งสองฝ่ายปะทะกันที่บริเวณเชิงดอย

นอกเมืองตากประมาณกิโลเมตรเศษราชโอรสองค์เล็กได้ทรงชนช้างกับขุนสามชนกระทำยุทธหัตถีกัน ขุนสามชนสู้ไม่ได้แตกพ่ายไปต่อมภายหลังทรงพระนามว่า “พ่อขุนรามคำแหงมหาราช” และได้โปรดสร้างเจดีย์ขึ้นเป็นที่ระลึกถึงชัยชนะในการทำยุทธหัตถีครั้งนั้น องค์หนึ่งเป็นศิลปะแบบสุโขทัย ซึ่งเจดีย์ยุทธหัตถีนี้อยู่ที่วัดพระบรมธาตุ อำเภอบ้านตาก ห่างจากตัวเมืองไปทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงราว 31 กิโลเมตร ต่อมาในแผ่นดินมหาธรรมราชา ได้ย้ายเมืองตากลงมาทางตอนใต้ตามลำน้ำปิงไปตั้งอยู่ที่ป่ามะม่วง ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ซึ่งอยู่ในเขตตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมืองตาก ในปัจจุบัน เมืองตากที่ย้ายมาตั้งใหม่นี้ มีชื่อเมืองหน้าด่านสำหรับป้องกันกองทัพพม่าที่จะยกเข้ามาทางด่านแม่ละเมาเท่านั้น แต่ยังเป็นเมืองที่กองทัพไทยใช้เป็นชุมชุมพลในเวลาที่จะยกทัพไปตีเมืองเชียงใหม่อีกด้วย ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากนี้ทุกพระองค์ โดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ก่อนที่พระองค์จะขึ้นครองราชสมบัตินั้น พระองค์ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ให้เป็นข้าหลวงเชิญท้องตราราชสีห์ ไปชำระความหัวเมืองฝ่ายเหนือและต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ปลัดเมืองตาก พระยาวชิรปราการแล้วปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยลำดับ

กล่าวโดยสรุป จังหวัดตาก เป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาในประวัติศาสตร์ ควรค่าแก่การสนใจ เป็นเมืองที่พระมหากษัตริย์ในอดีตได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากนี้แล้วถึง 4 พระองค์ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงชนช้างกับขุนสามชนเจ้าเมืองลพบุรี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง และทรงยกทัพกลับราชอาณาจักรไทย โดยผ่านดินแดนเมืองตากเป็นแห่งแรก สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงนำทัพไปตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ และได้สร้างวัดพระนารายณ์ที่เชิงสะพานกิตติขจรปัจจุบัน และสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองตาก และเป็นผู้กอบกู้เอกราชของชาติไทยจากพม่า ครั้งที่ 2

2.8.1.2 ภูมิศาสตร์

ตามภูมิศาสตร์ที่ตั้ง จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันตก มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ 9 จังหวัด ดังนี้

- 1) ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง
- 2) ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี
- 3) ทิศใต้ ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี
- 4) ทิศตะวันตก ติดกับรัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า โดยมีแม่น้ำสายสำคัญ

แบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า คือ แม่น้ำเมย

2.8.2 บริบททั่วไปจังหวัดสุโขทัย

จังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า “สุโขทัย” มาจากสองคำ คือ “สุข + อุทัย” หมายความว่า “รุ่งอรุณแห่งความสุข” รอยอดีตแห่งความรุ่งเรืองเห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ

2.8.2.1 ภูมิศาสตร์

ตามการแบ่งจังหวัดเป็นภาค โดยคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติและราชบัณฑิตยสภา จังหวัดสุโขทัย ตั้งอยู่ในภาคกลางบริเวณตอนบนของภาค หากแบ่งเขตตามการพยากรณ์อากาศและเศรษฐกิจ สังคม จะจัดอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- 1) ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลำปาง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
- 2) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพรหมพิราม อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
- 3) ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
- 4) ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองตากอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุโขทัยจะเป็นที่ราบลุ่ม ทางตอนเหนือ และตอนใต้ของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบสูง มีเขาหลวงเป็นภูเขาที่มีความสูงที่สุด วัดจากระดับน้ำทะเลมีความสูงประมาณ 1,200 เมตร โดยมีแนวภูเขาเป็นพืดทางด้านทิศตะวันตก ส่วนพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดจะเป็นที่ราบ มีแม่น้ำยมไหลผ่านจากทิศเหนือจรดทิศใต้ ผ่านอำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอกงไกรลาส ช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัยยาวประมาณ 170 กิโลเมตร

2.8.3 บริบททั่วไปจังหวัดอุตรดิตถ์

จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้ชื่อว่าเมืองท่าแห่งทิศเหนือ ตำนานอันลึกลับของเมืองลับแล ดินแดนแห่งกลางสาดหวานหอม อุตรดิตถ์เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยมีการค้นพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เดิมทีตัวเมืองอุตรดิตถ์ในปัจจุบันนี้เป็นเพียงตำบลชื่อ “บางโพธิ์ท่าอิฐ” แต่เพราะบางโพธิ์ท่าอิฐ ซึ่งอยู่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำน่านมีความเจริญรวดเร็ว เพราะเป็นท่าเรือขนถ่าย

สินค้าสำคัญในหัวเมืองฝ่ายเหนือ ดังนั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ย้ายเมืองหลักมาจากเมืองพิชัยมายังตำบลบางโพธิ์ท่าอิฐ และยกฐานะขึ้นเป็นเมือง “อุตรดิตถ์” ซึ่งมีความหมายว่า ทำน้ำแห่งทิศเหนือของสยามประเทศ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เมืองอุตรดิตถ์ มีความเจริญขึ้น เมืองอุตรดิตถ์จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด

2.8.3.1 จังหวัดอุตรดิตถ์

ตั้งอยู่ทางใต้สุดของภาคเหนือตอนล่าง โดยสภาพภูมิศาสตร์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูงสลับซับซ้อน ซึ่งจะอยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด เนื่องจากทำเลที่ตั้งดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดอุตรดิตถ์มีอากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน มีอากาศฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูฝน และมีช่วงฤดูแล้งค่อนข้างชัดเจนตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคม - พฤษภาคม เดือนที่ร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน จังหวัดอุตรดิตถ์ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ปกติจะมีแหล่งกำเนิดบริเวณทะเลอันดามัน ทำให้จังหวัดอุตรดิตถ์มีช่วงฤดูฝนกินระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน โดยเดือนกันยายน เป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงที่สุด

2.8.3.2 ประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 99.66 นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท โดยประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรประมาณร้อยละ 26.70 ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังประกอบอาชีพทางด้านปศุสัตว์ รวมทั้งมีการทำพืชไร่ปลูกผลไม้ต่างชนิด โดยผลไม้ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดอุตรดิตถ์คือกลางสาด

2.8.3.3 ส่วนการเดินทางมายังจังหวัดอุตรดิตถ์ สามารถใช้เส้นทางได้หลายเส้นทาง ทั้งทางรถไฟ ทางรถโดยสารประจำทาง และทางรถยนต์ส่วนบุคคล สำหรับการเดินทางโดยเครื่องบิน จังหวัดอุตรดิตถ์ เคยมีท่าอากาศยาน 1 แห่ง สำหรับการเดินทางพาณิชย์ แต่ปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้ว

2.8.3.4 สถานที่สำคัญภายในจังหวัดนั้น มีทั้งแหล่งโบราณสถาน เช่น วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ วัดพระยืนพุทธบาทยุคล วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง ชากเมืองโบราณสมัยอาณาจักรสุโขทัย แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติ ดันสักใหญ่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน และแหล่งท่องเที่ยวอีกมากมาย ทั้งน้ำตก เขื่อนสิริกิติ์ วัด พระพุทธรูปสำคัญของจังหวัด เป็นต้น

2.8.4 บริบททั่วไปจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 12,668 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ 9 ของประเทศ มีประชากร 994,397 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ และมีเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์เป็นศูนย์กลางของจังหวัด เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก ชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อสมัยก่อนน่าจะชื่อว่าเมือง “เพชบุรีระ” ตามที่ปรากฏในจารึกลานทองคำ ที่พบจากเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ ซึ่งหมายถึง เมืองแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร แต่ในระยะหลังต่อมา ได้เพี้ยน หรือเปลี่ยนเป็นชื่อ “เพ็ชรบูรณ์” และเปลี่ยนเป็น “เพชรบูรณ์” กลายความหมายเป็นเมืองที่อุดมด้วยเพชร และได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

2.8.4.1 ประวัติศาสตร์

จังหวัดเพชรบูรณ์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการรวบรวมหัวเมืองตามชายแดนที่สำคัญตั้งเป็นเขตการปกครองใหม่ ขึ้นเป็นระบบมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ. 2442 มณฑลเพชรบูรณ์ได้ตั้งขึ้นเป็นอิสระ เนื่องจากท้องที่มีภูเขาล้อมรอบ มีการเชื่อมต่อคมนาคมกับมณฑลอื่นไม่สะดวก ลำบากแก่การติดต่อราชการ และโอนเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า อำเภอวังสะพุง มาขึ้นกับมณฑลเพชรบูรณ์ ยุบเมืองวิเชียรบุรีเป็นอำเภอ โอนอำเภอบัวชุม (ปัจจุบันเป็นตำบล) อำเภอชัยบาดาล ขึ้นกับเมืองเพชรบูรณ์ มณฑลเพชรบูรณ์ จึงมีสองเมือง คือ หล่มสัก กับ เพชรบูรณ์ พ.ศ. 2447 ได้ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ และได้ตั้งเป็นมณฑลอีกในปี พ.ศ. 2450 และได้ยุบอีกครั้งในปี พ.ศ. 2459 จังหวัดเพชรบูรณ์ในขณะนั้นมี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอวัดป่า (ปัจจุบัน คือ ตำบลในอำเภอหล่มสัก) อำเภอวิเชียรบุรี และกิ่งอำเภอชนแดน จนกระทั่ง พ.ศ. 2476 ได้ยกเลิกมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศ ภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ประมาณ 12,668.416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,917,760 ไร่ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 114 เมตร มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของประเทศ ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น เป็นพื้นที่ราบลุ่มแบบท้องกระทะ ประกอบด้วย เนินเขาป่า และที่ราบเป็นตอน ๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปได้ตอนเหนือมีทิวเขาสูงตอนกลางเป็นพื้นที่ราบ และมีเทือกเขาขนานกันไปทั้งสองข้างมีลักษณะเป็นรูปเกือกม้า มีแม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสายสำคัญ โดยไหลจากจังหวัดเลย เพชรบูรณ์ ผ่านไปสู่จังหวัดในภาคกลางแล้วลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ตามลำดับจึงส่งผลให้พื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ดินมีสภาพอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชทำการเกษตร

2.8.4.2 อาณาเขตติดต่อ

- 1) ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดกับอำเภอด่านซ้าย อำเภอกู่หลวง และอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
- 2) ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดกับอำเภอกู่พาม่าน จังหวัดขอนแก่น อำเภอกอนสาร อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
- 3) ทิศใต้ มีอาณาเขตติดกับอำเภอโคกเจริญ อำเภอชัยบาดาล และอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 4) ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดกับอำเภอนครไทย อำเภอวังทอง และอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก อำเภอวังทรายพูน อำเภอทับคล้อ และอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร อำเภอหนองบัว และอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

2.8.5 บริบททั่วไปจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย มีประชากรในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 863,404 คน มีพื้นที่ 10,815.854 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 9 อำเภอ มีเทศบาลนครพิษณุโลกเป็นเขตเมืองศูนย์กลางของจังหวัด และเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับแขวงไชยบุรี ประเทศลาวทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด ชื่อของจังหวัดมาจากคำว่า พิษณุ หมายถึง “พระวิษณุ” เทพตามความเชื่อของชาวฮินดู รวมกับคำว่า โลก ทำให้มีความหมายเป็น “โลกแห่งพระวิษณุ” ในสมัยที่ยังปกครองด้วยระบบมณฑลเทศาภิบาล ชื่อของจังหวัดนั้นสะกดว่า พิศณุโลก

2.8.5.1 ภูมิศาสตร์

จังหวัดพิษณุโลก ทางตอนเหนือและตอนกลาง เป็นเขตเทือกเขาสูงและที่ราบสูง โดยมีเขตภูเขาสูงด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอวังทอง อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอเนินมะปราง อำเภอนครไทย และอำเภอชาติตระการ พื้นที่ตอนกลางมาทางใต้เป็นที่ราบ และตอนใต้เป็นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม ซึ่งเป็นแหล่งการเกษตรที่สำคัญที่สุดของจังหวัดพิษณุโลก อยู่ในเขตอำเภอบางระกำ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอพรหมพิราม อำเภอเนินมะปราง และบางส่วนของอำเภอวังทอง

2.8.5.2 อาณาเขตติดต่อ

- 1) ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพิชัย อำเภอทองแสนขัน และอำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุตรดิตถ์ แขวงไชยบุรี ประเทศลาว
- 2) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอหล่มสัก อำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์, อำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

3) ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองพิจิตร อำเภอวชิรบรรณมี อำเภอสามง่าม และอำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร

4) ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อภิสิทธิ์พร สองเมืองสุข (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 526,096 คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตารางของทำโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบใช้ t - test และ F - test และสถิติแบบการวิเคราะห์แบบการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนก ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ / เดือนของประชาชนที่ต่างกัน พบว่า ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ และ ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการรับข่าวสารทางการเมือง และปัจจัยด้านผลตอบแทนส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$

ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผลวิจัยพบว่า ประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนรายด้าน พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองเพียง 2 ระดับเท่านั้น ได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ ซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง และกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตคูสิตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และบทบาทหน้าที่ในชุมชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมือง ได้แก่ ความสนใจทางการเมืองพฤติกรรมทางการเมือง และการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนมีจำนวน 4 ตัว เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง การรับข่าวสารทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ส่วนรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจดีย์ ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่าการเป็นฐานเจดีย์นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่น ๆ มากที่สุด และเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุดนั้นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใด ๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยทางด้านการรณรงค์ทางการเมือง ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ โดยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างชาวเชียงใหม่ ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในตั้ง 4 แขวง ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 440 คน ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน พบว่า การรับรู้นโยบายของผู้สมัครฯ มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Beta = .326) รองลงมา คือ ความเป็นผู้นำทางความคิดของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Beta = .267) และการรับรู้ประสบการณ์ของผู้สมัครฯ (Beta = .154) โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 35.5 ($R^2 = .355$) ดังนั้นในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารนโยบายและประสบการณ์ของผู้สมัครฯ ไปยังผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ผู้สมัครฯ ควรให้ความสำคัญกับผู้สิทธิลงคะแนนเสียงที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครฯ ในวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยใช้รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อมวลชน

พินสุดา วงศ์อนันต์ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ : กรณีศึกษา ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - 2552 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและ 3) เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - 2552 โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Dept Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบกับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participation Observation) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participation Observation) ตลอดจนการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลแม่สลองนอกมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างเป็นพลวัต (Dynamic) ที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศและการเมืองภายในประเทศในช่วง ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายของรัฐไทยต่อชุมชนแห่งนี้ ทั้งนี้ผลจากการกำหนดนโยบายของรัฐไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการผสมกลมกลืน (Assimilation) ผ่านระบบการศึกษาสมัยใหม่ นโยบายการพิจารณาให้สัญชาติ การส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สุจริตและการสนับสนุน

ด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองจากเดิมที่ปกครองโดยทหารสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นและการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจก็เปลี่ยนจากอดีตโดยเน้นระบบทุนนิยม และพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นหลักสำหรับในด้านสังคมและวัฒนธรรมมีการปรับตัวและรับการเปลี่ยนแปลงแบบสมัยใหม่จากภายนอกเข้าสู่ชุมชนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้ ผลพวงของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ก่อให้เกิดการแตกตัวทางชุมชน คือ เกิดกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่ได้รับสัญชาติต่างก็ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จึงส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) ของชุมชน คือ อดีตโครงสร้างอำนาจของชุมชนมีลักษณะโครงสร้างอำนาจแบบผูกขาดในการตัดสินใจ (Monolithic Structure of Power) โดยกลุ่มชุมชนนำที่เป็นกลุ่มลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติเท่านั้น แต่เมื่อโครงสร้างของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงและมีการแตกตัวทางชนชั้นประกอบกับการกระจายอำนาจสู่รัฐท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงทำให้การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงในด้านของตัวบุคคล อีกนัยหนึ่งหมายความว่า โครงสร้างอำนาจของชุมชนเริ่มมีการกระจายอำนาจหรือหลากศูนย์อำนาจ (Polycentric Structure of Power) มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการเป็นชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) ก็พบว่า บุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (Personality) ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ (Kinship Relation) ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (Patron - Client Relation) ความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) ตลอดจนการเป็นพันธมิตรทางการเมือง (Alliance / Faction) เป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าสู่การเมืองในรัฐท้องถิ่น

อศวศิริ ลาปีอี (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาพลักษณ์นักการเมืองกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษากรณี การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลังที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 387 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งระดับชั้น และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสมมติฐานการวิจัย โดยผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองควนลังที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ซึ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ภาพลักษณ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง ในด้านวิสัยทัศน์ และนโยบาย ด้านภาวะผู้นำ ด้านผลงาน

ด้านประสบการณ์ และด้านคุณธรรม จริยธรรมมีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เทพพนม ช่มอาวุธ (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดพะเยา 2) เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ในจังหวัดพะเยา และ 3) เพื่อประเมินการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ในจังหวัดพะเยา โดยผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกรายกระบวนการ ในภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และจากสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดพะเยา จำแนกรายกระบวนการ คือ กระบวนการตรวจสอบก่อนระหว่าง และหลังการการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 2) ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ในจังหวัดพะเยา พบว่า กลยุทธ์ที่ได้คือ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการยกระดับกระบวนการจัดทำแผนในการตรวจสอบการเลือกตั้ง อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมภายในกลุ่มองค์กรแกนนำ และประชาชนในการมีส่วนร่วมแสดงพลังถอดถอนผู้สมัคร / ผู้แทน เมื่อมีการทุจริตและต้องถูกถอดถอนกลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น และกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในการใช้เครื่องมือ และเทคโนโลยีสำหรับการตรวจสอบ และ 3) ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดพะเยา พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของทุกเป้าประสงค์ที่ประเด็นกลยุทธ์กลยุทธ์ และทุกมาตรการและตัวชี้วัดของการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด

ธีระ กุลสวัสดิ์, สมคิด เพชรประเสริฐ และ เอกวิทย์ มณีธร (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่องแบบจำลองพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย 2) พัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว การถ่ายทอดทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา การถ่ายทอดทางการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และความโน้มเอียงทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษา และ 3) ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษา

อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 2,327 คน จากมหาวิทยาลัย 18 แห่ง เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว การถ่ายทอดทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา การถ่ายทอดทางการเมืองจากสื่อมวลชน ความโน้มเอียงทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา จำนวน 45 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูง 2) ระดับการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัวจากสถาบันการศึกษา และจากสื่อมวลชน อยู่ในระดับมาก 3) ระดับความโน้มเอียงทางการเมืองด้านความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ความไว้วางใจทางการเมืองและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 4) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง 5) การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว การถ่ายทอดทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา การถ่ายทอดทางการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และความโน้มเอียงทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษา พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการทดสอบค่าไค - สแควร์ มีค่าเท่ากับ 22.95 ที่องศาอิสระเท่ากับ 15 ค่าไค - สแควร์สัมพัทธ์ (X^2 / df) เท่ากับ 1.53 ค่าความน่าจะเป็น (P - Value) เท่ากับ .08 คำนี 1 วัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 คำนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .99 คำนี วัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ .99 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ .01 ค่ารากของค่าเฉลี่ย กำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .01 ตัวแปรทั้งหมดในแบบจำลองสามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาได้ร้อยละ 51 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ความโน้มเอียงทางการเมืองได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ($DE = .25$) การถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว ($DE = .17$) การถ่ายทอดทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา ($DE = .21$) การถ่ายทอดทางการเมืองจากสื่อมวลชน ($DE = .25$) 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ($DE = .45$) และความโน้มเอียงทางการเมือง ($DE = .38$) และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองจากตัวแปรความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ($IE = .10$) การถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว ($IE = .06$) การถ่ายทอดทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา ($IE = .08$) และการถ่ายทอดทางการเมืองจากสื่อมวลชน ($IE = .09$)

กัมลาศ เยาวะนิจ (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่องวัฒนธรรมไทยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยการศึกษาเชิงเอกสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นของประชาชน เพื่อสร้างกรอบแนวคิดสำหรับ การวิจัยที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อเท็จจริงต่อไปในอนาคต การศึกษาเอกสารนี้ มุ่งเน้นอธิบายผลกระทบที่ปัจจัยทางวัฒนธรรมอาจมีต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผลจากการศึกษาเอกสารผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า การอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาศัยเฉพาะแนวคิด ทฤษฎีวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงได้เสนอกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยว่าวัฒนธรรมของสังคมนั้นควรถูกผนวกเข้ามามีส่วนในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งมีผลการวิจัยอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ ระบุว่าสามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นได้

หยดฟ้า ราชมณี, ชีรยุทธ ชะนิล และ วิรัชทร กันประกอบ (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบมุมมองต่อการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะด้านประชากรและสังคมของนักศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการใช้สิทธิ์เลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ในด้านรูปแบบผู้สนใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ด้านรูปแบบกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ด้านรูปแบบกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีทิศทางในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เมื่อจำแนกตาม เพศ ชั้นปี ภูมิภาค รายได้ของครอบครัว อาชีพของ บิดา และอาชีพของมารดา พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี ภูมิภาค รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา ที่แตกต่างกันมีมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับกับมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน

ซึ่งได้แก่ ด้านรูปแบบผู้สนใจทางการเมือง ด้านรูปแบบกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และ
ด้านรูปแบบกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.10 การสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.2 ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.2

การสังเคราะห์ตัวแปรอิสระในการวิจัย

ตัวแปร และองค์ประกอบ	สังคมและวัฒนธรรม						การเมืองและการปกครองท้องถิ่น			ด้านภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น				
	X 1	X 2	X 3	X 4	X 5	X 6	X 1	X 2	X 3	X 1	X 2	X 3	X 4	X 5
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยนักวิชาการ														
บวรศักดิ์ อวารณ โณ, 2554	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-
พินสุดา วงศ์อนันต์, 2554	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชัยพงษ์ สำเนียง, 2557	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
กัมลาศ เขาวะนิจ, 2558	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 3 ตัวแปร และประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ดังตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3

สรุปตัวแปรอิสระในการวิจัย

ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรสังเกตได้
สังคมและวัฒนธรรม	X 1 ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	X 2 ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกติกาสังคม
	X 3 ด้านจิตสาธารณะ
	X 4 ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม
	X 5 ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
	X 6 ด้านการมองโลกในแง่ดี
การเมืองและการปกครองท้องถิ่น	X 1 ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน
	X 2 ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน
	X 3 ด้านระบบเศรษฐกิจ
ด้านภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น	X 1 ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย
	X 2 ด้านภาวะผู้นำ
	X 3 ด้านผลงาน
	X 4 ด้านประสบการณ์
	X 5 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

จากตารางที่ 2.3 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 3 ตัวแปร และประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน 2) ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน และ 3) ด้านระบบเศรษฐกิจ

2. ตัวแปรแฝงภายนอก ด้านภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านผลงาน 4) ด้านประสพ - การณ์ และ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

3. ตัวแปรแฝงภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม 3) ด้านจิตสาธารณะ 4) ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม 5) ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น และ 6) ด้านการมองโลกในแง่ดี

ตัวแปรตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องปรากฏดังตารางที่ 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4

การสังเคราะห์ตัวแปรตามในการวิจัย

ตัวแปร และองค์ประกอบ	รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง	รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	รูปแบบกิจกรรมชุมชน	รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยนักวิชาการ				
Nicand Verba, 1975	✓	✓	✓	✓
Milbrath and Goel, 1977	✓	✓	✓	✓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557	✓	✓	✓	✓

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จำนวนทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) 2) รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) 3) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และ 4) รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts)

2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย ได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.11 ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ได้แก่ ตัวแปรด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวแปรเชิงประจักษ์ จำนวน 6 ตัว คือ

- 2.11.1 ตัวแปรสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.11.2 ตัวแปรสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม
- 2.11.3 ตัวแปรจิตสาธารณะ
- 2.11.4 ตัวแปรสันติวิธีและการประนีประนอม
- 2.11.5 ตัวแปรสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
- 2.11.6 ตัวแปรการมองโลกในแง่ดี

2.12 ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables) ได้แก่

2.12.1 ตัวแปรแฝงคั่นกลาง ประกอบด้วย

2.12.1.1 การเมืองและการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวแปรเชิงประจักษ์ จำนวน 3 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน
- 2) ตัวแปรความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน
- 3) ตัวแปรระบบเศรษฐกิจ

2.12.1.2 ภาพลักษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวแปรเชิงประจักษ์ จำนวน 5 ตัว คือ

- 1) ตัวแปรวิสัยทัศน์และนโยบาย
- 2) ตัวแปรภาวะผู้นำ
- 3) ตัวแปรผลงาน
- 4) ตัวแปรประสิทธิภาพ
- 5) ตัวแปรคุณธรรม จริยธรรม
- 6) ตัวแปรด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.12.2 ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวแปรเชิงประจักษ์ จำนวน 6 ตัว คือ

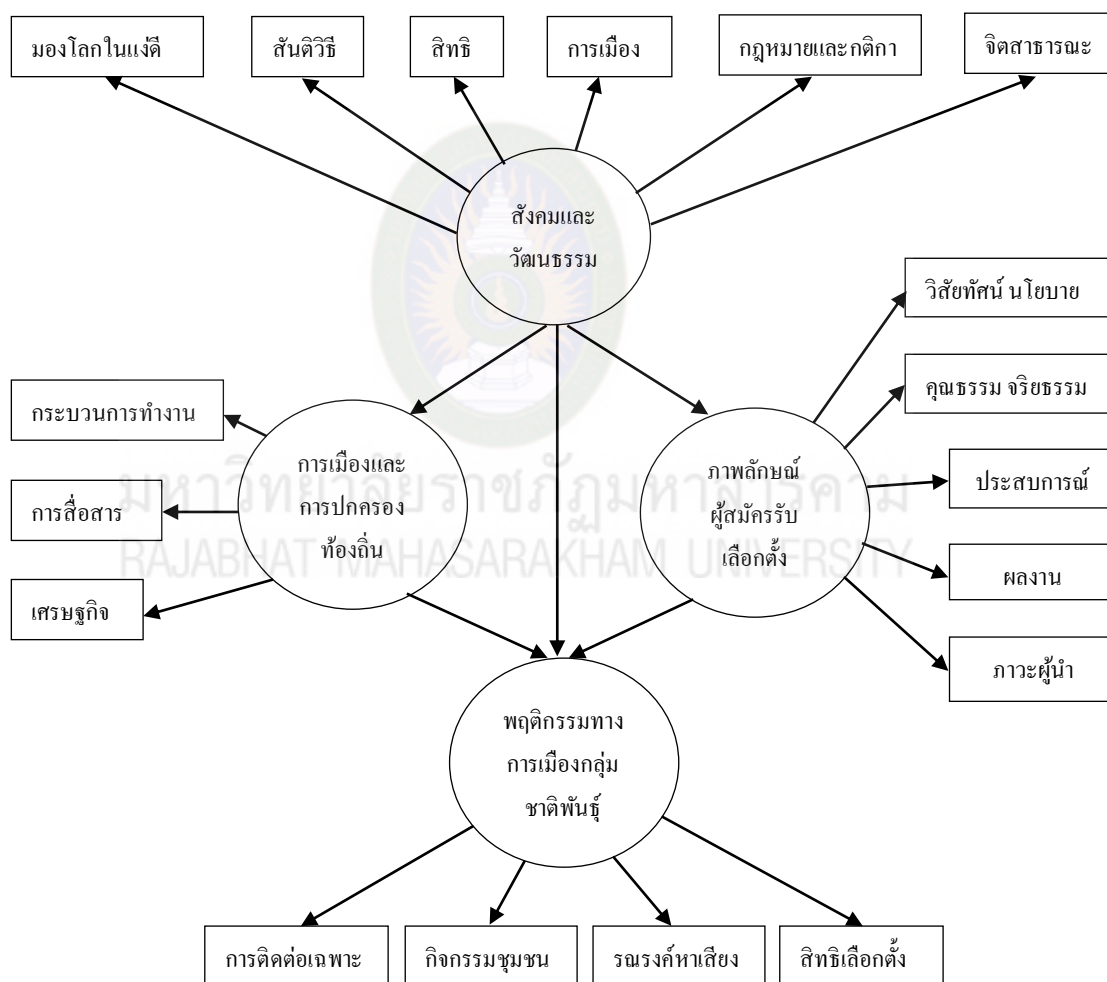
2.12.2.1 รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting)

2.12.2.2 รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity)

2.12.2.3 รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity)

2.12.2.4 รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts)

ทั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งผู้วิจัย ได้แบ่งระยะของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Document Research) เพื่อนำผลการศึกษามาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างเครื่องมือของการวิจัย โดยในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษา ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นเนื้อหาในการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นเนื้อหาในการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 และตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด และในการวิจัยระยะที่ 3 นั้นเป็นการนำผลการวิจัยในระยะที่ 2 มาทำการยืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ทั้งนี้ รายละเอียดของระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะ ผู้วิจัยได้เรียงลำดับหัวข้อวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

การวิจัยระยะที่ 1 นี้ เป็นการศึกษาเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ได้แก่ จังหวัดตาก, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก เพื่อนำผลการวิจัยมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยในระยะนี้ เป็นงานวิจัยที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Document Research) และการสัมภาษณ์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ จะเป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ 2) นักการเมืองท้องถิ่น และ 3) ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 รวมจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 21 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

- 1.1 เจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ จำนวน 7 คน
- 1.2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 7 คน
- 1.3 ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ได้แก่แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 ผู้วิจัย ทำการศึกษาภาคสนาม โดยจะทำการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้นด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับหลักการในการสร้างรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะทำการวิเคราะห์เอกสารไปพร้อม ๆ กับการศึกษาภาคสนาม คือ การลงพื้นที่วิจัย เพื่อให้ได้ข้อสนเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้มีอิสระในการพูดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการวิเคราะห์ และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วทำการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎี อธิบายพฤติกรรมการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลังจากนั้นก็จะนำข้อมูลจากภาคสนามมาสนับสนุนและสังเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา พรรณนารายละเอียด ดีความ หาความหมาย และอธิบายความ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis Induction) และสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Method) แล้วนำมาทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย นำมาสรุปสาระสำคัญ ประเด็นความเห็น และข้อความสำคัญขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง หรือมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการวิจัย แล้วนำข้อมูลมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีให้สมบูรณ์มากขึ้น

ระยะที่ 2 (การวิจัยเชิงปริมาณ)

การวิจัยระยะที่ 2 นี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ตลอดจนการตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวนทั้งสิ้น 182,194 คน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane, 1973) (สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558, น. 124) โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 - Stage Sampling โดยทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) เพื่อกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมพื้นที่วิจัยในแต่ละจังหวัด และหลังจากนั้นจึงทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

สูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3 - 1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

แทนค่าในสูตร
$$n = \frac{182,194}{1 + 182,194 [0.5]^2}$$

$$n = 399.13 \text{ คน}$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการทางคณิตศาสตร์และสถิติ จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็ม คือ 400 คน

1.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย ได้ออกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 - Stage Sampling เป็นวิธีที่ประชากรแต่ละหน่วยมีโอกาสถูกสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน เพื่อเป็นการกระจายกลุ่มตัวอย่างและครอบคลุมทุกระดับชั้น ผู้วิจัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการกำหนดสัดส่วนแล้วใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ออกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 - Stage Sampling โดยทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) เพื่อกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมพื้นที่วิจัยในแต่ละจังหวัด และหลังจากนั้นจึงทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จากการแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วนตามเขตพื้นที่จังหวัด

เขตพื้นที่จังหวัด	จำนวนประชากร N (คน)	กลุ่มตัวอย่าง n (คน)
1. ตาก	106,484	218
2. สุโขทัย	26,762	81
3. อุตรดิตถ์	5,701	5
4. เพชรบูรณ์	15,679	35
5. พิษณุโลก	27,559	61
รวม	182,194	400

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ เขต 1 ปี พ.ศ. 2561. โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2561, กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือโดยการนำข้อสนทนาค่าที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการและข้อคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัย มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.1 ผู้วิจัย ได้ทำการสร้างเครื่องมือ โดยการนำข้อสนเทศที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

3.2 ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือการวิจัย เพื่อพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ด้านสถิติและประเมินผล และด้านภาษา เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้แก่

3.2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บศิริรัฐ วุฒิศึกศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ค.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง คณบดี วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ วุฒิศึกศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ค.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนพันธ์ เขตต์กัน วุฒิศึกศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ค.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.2.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ ศรีสมบัติ วุฒิศึกศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ค.) สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินผลการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและประเมินผล

3.2.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา เจียพงษ์ วุฒิศึกศึกษา อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อ.ค.) สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่ง อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.3 ผู้วิจัย นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถาม ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสม ของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Consistency : IOC) ที่ใช้ในกรณี ที่เครื่องมือเป็นแบบวัดที่เป็นสเกลระดับว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ซึ่งผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ซึ่งสามารถตัดสินใจ

ข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป โดยกำหนดค่า ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.4 ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try - Out) กับประชากร ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับและเป็นรายข้อของเครื่องมือการวิจัยในตอนต้นที่ 2 - 3 ซึ่งเป็นเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยนำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไปทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติสำหรับเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับทั้งฉบับและในแต่ละรายข้อ ดังนี้ (Cronbach, 1970 and 1990, pp. 161 - 162) ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในตอนต้นที่ 2 - 3 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับด้วยแบบสัมประสิทธิ์ α (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับ ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (Cronbach's α Coefficient Reliability > 0.80) โดยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับเท่ากับ 0.000 (α Coefficient = 0.000)

3.4.2 ผู้วิจัย ทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในแต่ละรายข้อ (Item Reliability) โดยใช้การตรวจสอบค่า Item Total Correlation ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยแบบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's (Pearson's Product Moment Item Total Correlation) โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นรายข้อ ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (Item Total Correlation > 0.20) โดยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในรายข้อครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในรายข้อ ระหว่าง 0.000 - 0.000 (Item Total Correlation = 0.000 - 0.000)

3.5 ผู้วิจัย นำผลคุณภาพของเครื่องมือที่ทดลองใช้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแบบสอบถามและข้อคำถามก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัย ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูล และชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

4.3 ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางสถิติ ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ โดยสถิติเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรที่สนใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

5.2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 ผู้วิจัย ทำการแบ่งอันดับทัศนคติของข้อมูล โดยได้กำหนดให้มีอันดับทัศนคติจำนวน 5 ขั้น และนำคะแนนมาแบ่งเป็นช่วงเท่า ๆ กัน ตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน จำนวน 5 ขั้น ซึ่งจะพบว่าอันดับทัศนคติมีความกว้างเท่ากับ 0.80

5.2.2 ผู้วิจัย ทำการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยการใช้หลักเกณฑ์ดังตารางที่ 3.2 ดังนี้ (รังสรรค์ สิงหเลิศ, 2558, น. 186)

ตารางที่ 3.2

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับพฤติกรรมการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ระดับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางการเมือง (\bar{X})	เกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ย (\bar{X})
1.00 - 1.80	พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.80 - 2.60	พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย
2.61 - 3.40	พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
3.40 - 4.20	พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก
4.21 - 5.00	พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก *ระเบียบวิธีวิจัย และการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (น. 186), โดย รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2558, กรุงเทพฯ : ทริปเฟล็ด กรุ๊ป.

5.3 การวิเคราะห์พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัย ใช้การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา และอธิบายถึง โครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

5.4 การวิเคราะห์สมการโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัย ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) เพื่อสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบพฤติกรรมฯ ที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติที่จะตรวจสอบ ดังนี้ (พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2556 และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548, น. 9 - 18)

5.4.1 ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square Statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค - สแควร์ มีค่าต่ำมาก หรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4.2 ค่าสัดส่วนไค - สแควร์ กับองศาแห่งความเป็นอิสระ ($\frac{X^2}{df}$) เนื่องจากเมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ค่าไค - สแควร์ ก็จะยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า ($\frac{X^2}{df}$) ซึ่งควรมีค่าไม่ควรเกิน 2.00

5.4.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness - of - Fit Index : GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากโมเดลก่อน และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนปรับโมเดล ค่า GFI หากมีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4.4 ดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness - of - Fit Index : AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ (df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง หากค่า AGFI หากมีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานการวิจัยว่ามีความกลมกลืนสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4.6 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual : Standardized SRMR) เป็นค่าบอกความคาดเคลื่อนของโมเดล มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4.7 ค่าความคาดเคลื่อนในการประมาณค่าตัวแปร (Root Mean Square of Approximation : RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่กลมกลืนของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งค่า RMSEA ต่ำกว่า .05 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัย สามารถสรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ตามตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3

สถิติและเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ยอมรับความสอดคล้องกลมกลืน
X^2 - test	ไม่มีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)
X^2 / df (Relative Chi - Square)	< 0.02 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.02 - 5.00 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้
CFI (Comparative Fit Index) TLI	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.90 - 0.95 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)	< 0.05 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.05 - 0.08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ 0.08 - 0.10 สอดคล้องกลมกลืนไม่ค่อยดี > 0.10 สอดคล้องกลมกลืนไม่ดี
SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)	< 0.05 สอดคล้องดี < 0.08 สอดคล้องพอใช้ > 0.08 ไม่สอดคล้อง

Note. Adapted from *Formative Versus Reflective Indicators in LISREL*. (pp. 279 - 280), by Diamantopoulos, A. and Siguaw, A.D., 2006, *British Journal of Management*, 17(4).

จากตารางที่ 3.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น ใช้พิจารณาโมเดลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หากค่าสถิติที่คำนวณได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจะทำการปรับโมเดลใหม่ โดยการปรับโมเดล (Model Modification Indices : MI) ผู้วิจัย จะปรับโมเดลบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก และจะหยุดปรับ โมเดลเมื่อพบค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 2.00 และโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (पुलพงส์ สุขสว่าง, 2556 และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548)

5.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัย ใช้วิธีการจับกลุ่ม (Grouping) เนื้อหาและดำเนินการใช้การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเนื้อหาเชิงพรรณนาความตามเนื้อหา

ระยะที่ 3 (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

การวิจัยระยะที่ 3 นี้ ผู้วิจัย มุ่งยืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัย ทำการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการยืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ เชี่ยวชาญ ยินดีเสียสละเวลาได้ สามารถตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการ และสามารถติดต่อได้สะดวก ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน (Eisner, 1976, pp. 135 - 150) ประกอบด้วย ดังนี้

- 1.1 ตัวแทนเจ้าหน้าที่ / ข้าราชการ จำนวน 3 คน
- 1.2 ตัวแทนนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน
- 1.3 ตัวแทนประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน
- 1.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่น จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structure In - Depth Interview) ประกอบกับการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการวิจัย แล้วนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง เป็นสมการ โครงสร้างเชิงทฤษฎี โดยอาศัยหลักการเหตุผลสัมพันธ์ลำดับการเกิดก่อนหลัง (Birth Order) ของปัจจัยลักษณะที่มีอิทธิพลโดยตรง และโดยอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเมือง แล้วนำไปศึกษาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยและยืนยันสมการ โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันความถูกต้องเชื่อถือได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัย ทำการร่างแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามจากการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นประเด็นที่ไม่มีคำตอบถูกต้องและสามารถอาศัยมติจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเกี่ยวข้องกับอนาคตในการสร้างรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนการตัดสินใจหรือวางแผนการดำเนินงาน

3.2 การสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสอบถาม จะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิออกความคิดเห็นในลักษณะของการจัดระดับความสำคัญในคำถามแต่ละข้อ รวมทั้งระบุเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ลงในช่องว่างท้ายคำถาม และนอกจากนี้ยังสามารถเขียนคำแนะนำเพิ่มเติมได้

ตารางที่ 3.4

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าในการยืนยันความเหมาะสมรูปแบบพฤติกรรมฯ

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ฯ	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามรอบนี้ จะหาค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน หรือค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ หรือค่า IR (Interquartile Range) หลังจากได้คำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-Quartile Range) เป็นหลัก แล้วผู้วิจัยสามารถสรุปคำตอบที่ได้ที่ละประเด็น ๆ จากแบบสอบถาม เพื่อสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานข้อค้นพบภาพในอนาคตของสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 ในเชิงสถิติ แล้วนำผลมาแปรผลตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

4.1 หลักเกณฑ์การแปลผลค่ามัธยฐาน (Median)

4.50 - 5.00 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก

2.50 - 3.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 หลักเกณฑ์แปลผลพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter - Quartile Range) มีเกณฑ์การแปลผล

ดังนี้

0.00 - 1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันมาก

มากกว่า 1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันน้อย

4.3 หลักเกณฑ์การตัดสินใจตามมติ การสรุปจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อการสร้างรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อนำไปปรับปรุงและจัดทำรูปแบบ ผู้วิจัย พิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์สำคัญ 2 ประการ คือ

4.3.1 มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

4.3.2 มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter - Quartile Range) ไม่เกิน 1.50

5. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัย ใช้ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter - Quartile Range) เป็นสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{ค่ามัธยฐาน (Median)} = L + \left(\frac{\frac{N}{2} - F}{f} \right) \times i \quad (3 - 1)$$

Median (Mdn) แทน มัธยฐาน

L แทน จุดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

F แทน ความถี่สะสมทั้งหมดของชั้นคะแนนที่ต่ำกว่าจากชั้นที่มีมัธยฐานตกอยู่

f แทน ความถี่ของช่วงคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

i แทน อัตรากว้างชั้นของคะแนน

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter - Quartile Range) = $Q_3 - Q_1$ โดย

$$\text{สูตร} \quad Q_1 = L + \left(\frac{\frac{N}{4} - F}{f} \right) \times i \quad (3 - 2)$$

Quartile 1 (Q1) แทน ควอไทล์ที่ 1

L แทน จุดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

F แทน ความถี่สะสมทั้งหมดของชั้นคะแนนที่ต่ำกว่าจากชั้นที่มีมัธยฐานตกอยู่

f แทน ความถี่ของช่วงคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

i แทน อัตรากว้างชั้นของคะแนน

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

สูตร
$$Q3 = L + \left(\frac{\frac{3N}{4} - F}{f} \right) \times i \quad (3 - 3)$$

Quartile 3 (Q3) แทน ควอไทล์ที่ 3

L แทน ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

F แทน ความถี่สะสมทั้งหมดของชั้นคะแนนที่ต่ำกว่าจากชั้นที่มีมัธยฐานตกอยู่

f แทน ความถี่ของช่วงคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

i แทน อัตรากว้างชั้นของคะแนน

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.4 สรุประเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

จากรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ระยะของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย สามารถสรุปรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังตารางที่ 3.5 ดังนี้

ตารางที่ 3.5

การสรุประเบียบวิธีวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	เทคนิค / วิธีดำเนินการวิจัย	ประชากรในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย		เครื่องมือการวิจัย	การทดสอบ เครื่องมือการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
			การกำหนดขนาด	การสุ่มตัวอย่าง			
1. เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ	เชิงคุณภาพ (Interview)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน	เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง	แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง	ความจริง (IOC)	เชิงคุณภาพ (Interview)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	เชิงปริมาณ โดยการอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น	ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์	สุตร Yamane จำนวน 400 คน	แบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนและ การสุ่มแบบเจาะจง	แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	ความจริง (IOC) ความเชื่อมั่น : α - Cronbach)	ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล	"	"	"	"	"	"	"

(ต่อ)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	เทคนิค/ วิธีดำเนินการวิจัย	ประชากรในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย		เครื่องมือการวิจัย	การทดสอบ เครื่องมือการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
			การกำหนดขนาด	การสุ่มตัวอย่าง			
4. เพื่อตรวจสอบ ความสอดคล้องกลมกลืน	”	”	”	”	”	”	”
5. เพื่อยืนยันความเหมาะสม ของรูปแบบพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับ ท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดกาฬเหนือฯ	เชิงคุณภาพ (Connoisseurship)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน	เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำคัญแบบเจาะจง	แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	ความตรง (IOC)	วิธีการทางสถิติ ได้แก่ 1. Median (Med) 2. Inter - Quartile Range	เชิงคุณภาพ (Connoisseurship)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ผู้วิจัย ขอเสนอลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 1
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 2
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสัญลักษณ์ทางสถิติของการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อสารความหมายต่อสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นตัวแทนของผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

F1	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอกที่ใช้ในการวิจัย
F2, F3	แทน	ตัวแปรแฝงภายใน (ตัวแปรคั่นกลาง)
F4	แทน	ตัวแปรแฝงภายใน (ตัวแปรตาม)
EX	แทน	Estimate หรือสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นค่าน้ำหนัก ความสำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถทำนายการผันแปรของตัวแปรตามในสมการที่เขียนในรูปของคะแนนดิบ

ZX	แทน	Standardized Estimate หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักความสำคัญค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถทำนายการผันแปรของตัวแปรตามในสมการที่เขียนในรูปของคะแนนมาตรฐาน
TE	แทน	Total Effect หรือ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักอิทธิพลค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถทำนายการผันแปรของตัวแปรตาม โดยรวมจากผลรวมของ Direct Effect
DE	แทน	Direct Effect หรือ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักอิทธิพลค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถทำนายการผันแปรของตัวแปรตามในทางตรง
IE	แทน	Indirect Effect หรือ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักอิทธิพลค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถทำนายการผันแปรของตัวแปรตามในทางอ้อม
χ^2	แทน	ค่าของการทดสอบแบบไคว - สแควร์ (Chi - Square Test)
χ^2/df	แทน	ค่าไคว - สแควร์สัมพัทธ์ของการทดสอบไคว - สแควร์ (Chi - Square Test)
df	แทน	Degree of Freedom หรือค่าของขั้นแห่งความเป็นอิสระ
S.E.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าพารามิเตอร์
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับพารามิเตอร์ของสมการถดถอยแต่ละค่าที่อยู่ในสมการ
a	แทน	Constant หรือ ค่าคงที่ของสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ
CFI, TLI	แทน	ดัชนีความเหมาะสมของการเปรียบเทียบ หรือ Comparative Fit Index ซึ่งใช้ในการวัดดัชนีวัดระดับความเหมาะสม (Goodness of Fit Index : GFI) ของโมเดล
SRMR	แทน	ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณในรูปคะแนนมาตรฐาน หรือ Standardized Root Mean Squared Residual ซึ่งใช้ในการวัดดัชนีวัดระดับความเหมาะสมแบบสัมบูรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index ; AGFI) ของโมเดล

RMSEA	แทน	Root Mean Square Error of Approximation หรือค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณของโมเดลที่มีการประมาณเส้นทางอิทธิพล
α , P - Value	แทน	ระดับนัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติ (Significance Level ; Sig)
*	แทน	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
**	แทน	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
F1	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอก สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ X_1, X_2, X_3, X_4, X_5 และ X_6
F2	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ X_7, X_8, X_9, X_{10} และ X_{11}
F3	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอก การปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ X_{12}, X_{13} และ X_{14}
F4	แทน	ตัวแปรแฝงภายใน พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ Y_1, Y_2, Y_3 และ Y_4
X_1	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง
X_2	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านสำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม
X_3	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านจิตสาธารณะ
X_4	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านสันติวิธีและการประนีประนอม
X_5	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
X_6	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก สังคม และวัฒนธรรม ด้านการมองโลกในแง่ดี
X_7	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ด้านวิสัยทัศน์และนโยบาย

X ₈	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัคร เลือกตั้ง ด้านภาวะผู้นำ
X ₉	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัคร เลือกตั้ง ด้านผลงาน
X ₁₀	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัคร เลือกตั้ง ด้านประสบการณ์
X ₁₁	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก ภาพลักษณ์ของผู้สมัคร เลือกตั้ง ด้านคุณธรรม จริยธรรม
X ₁₂	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก การปกครองท้องถิ่น ด้านการสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน
X ₁₃	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก การปกครองท้องถิ่น ด้านความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน
X ₁₄	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก การปกครองท้องถิ่น ด้านระบบเศรษฐกิจ
Y ₁	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายใน พฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง
Y ₂	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายใน พฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
Y ₃	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายใน พฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านกิจกรรมชุมชน
Y ₄	แทน	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายใน พฤติกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยจำแนกตามระยะของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามระยะของการวิจัยทั้ง 4 ระยะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาเพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย จำนวน 3 ตอนย่อย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย จำนวน 3 ตอนย่อย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งใช้การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการ โครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาเป็นขั้นรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 1

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งสามารถอธิบายตามลำดับ ได้ดังนี้

1. ผลการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนสามารถสรุปได้ดังนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองนั้น ผู้วิจัย พบว่าพฤติกรรม หรือกระบวนการในการแสดงออกถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองที่บุคคลตามความสมัครใจที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นของประชาชน โดยพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนมีความสำคัญยิ่งเพราะหมายถึง การที่ประชาชนมีอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ และทำให้อำนาจไม่ตกอยู่ในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศในที่สุด ซึ่งเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1.1 การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมต้องของบุคคลนั้นต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

1.2 การมีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ทุกคนที่เข้าไปมีส่วนร่วม นั้น ต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม

1.3 ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ พอสมควร แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย ก็จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขา ก่อน จึงจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

2. โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น สามารถสรุปได้จำนวน 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเองตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่ง Rousseau เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการเจตจำนงร่วมกัน ซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้นการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะให้ประชาชนทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง

2.2 การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จะไม่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

2.3 การมีส่วนร่วมในการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบกึ่งโดยตรง (Semi - Direct Democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.4 การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครอง หรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งลักษณะ หรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตย โดยล้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทน ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนในพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1 หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นการแสดงออกทางการเมืองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ภายใน จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) รูปแบบการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และรูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts)

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พบว่า ประชาชนกลุ่ม

ชาติพันธุ์มีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ความสนใจในการออกไปเสียงประชามติ ตลอดจนมีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นอยู่เสมอ โดยเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งบนพื้นฐานของหลักการเหตุผล ซึ่งเป็นไปตามตามหลักสิทธิ และหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยความสมัครใจของตัวบุคคลเอง และเป็นไปตามความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของตัวประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เองต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการความผูกพัน หรือความชอบ ความสนใจของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เองด้วย โดยในการเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในทางการเมืองเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ หรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น และเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เนื่องจากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่าเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Vote) เท่ากับเป็นหน้าที่แทนตนทางการเมือง ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การออกไปเสียงประชามติ ตลอดจนมีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ มีการส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขาทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย มีการเข้าร่วมแก้ปัญหาการเมือง รวมถึงมีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครองในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครอง หรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทน หรือประชาธิปไตย โดยล้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทน ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

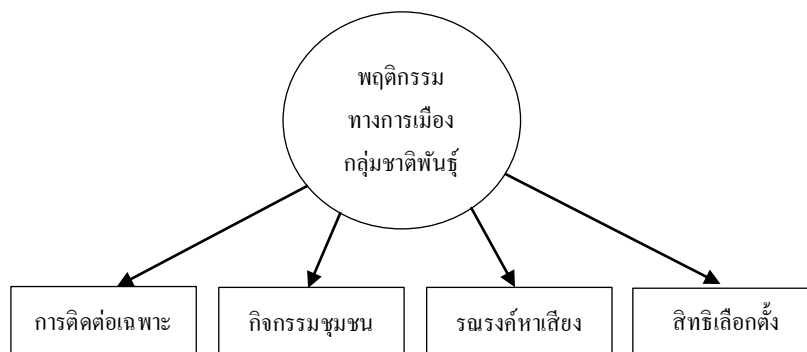
2. รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) หมายถึง จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พบว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง มีการพูดคุย วิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง รวมถึงมีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นตนเอง เพื่อให้ได้มีสิทธิ์มีเสียงอันสำคัญที่จะกำหนดนโยบายทางการเมืองร่วมกัน ตลอดจนดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายด้วยการควบคุมและตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน อีกประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่าทั้งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำได้โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งกันได้ อย่งไรก็ตามกิจกรรม ดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความริเริ่มมาก่อนการลงคะแนนเสียง นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ยังเชื่อว่าเป็นวิธีที่สามารถสื่อข่าวสารหรือบ่งบอกเกี่ยวกับความชื่นชอบของประชาชนได้มากกว่า เพราะประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียงจะสามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในรูปแบบนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงการทำงานแข่งขันเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกชุมชนทางการเมือง โดยรูปแบบดังกล่าวเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยแบบตัวแทน หรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิ์ที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะไม่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

3. รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครกลุ่มประชาสังคม หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรม / โครงการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนการเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น มีการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือการก่อจลาจลในกรณีที่ทำเป็นเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้องการประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไป

อย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรมการให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง มีการเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาลและการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม โดยมีการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วเพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม และยังพบว่ามีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม อีกทั้งยังพบว่าการรวมกลุ่มผลประโยชน์ โดยมารวมตัวกันกำหนดนโยบายและรักษาผลประโยชน์ของตนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเสนอความคิดเห็น การติดต่อขอร้องต่อรัฐบาลให้ดำเนินการ ตลอดจนคัดค้าน หรือแสดงการต่อรอง ในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โดยเป็นการร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคมเป็นกิจกรรมที่กระทำร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีการกระทำร่วมในกิจกรรมภายในองค์กรที่เป็นทางการเมืองและไม่เป็นทางการเมือง โดยประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่าพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากเนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วม แต่ก็มี ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบ้าง ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นดังกล่าวของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำ (Direct Action) การแสดงออกด้วยการกระทำนี้เท่ากับเป็นการบ่งชี้ถึงความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดของประชาชนที่มีต่อประเด็นสาธารณะ หรือประเด็นทางการเมือง (Political Issue) อาจจะเป็นการคัดค้านหรือการสนับสนุนการกระทำของรัฐบาลเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และการกระทำนั้น ๆ ก็อาจทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเดินขบวน (Sit - Ins) การนั่งประท้วง และการเดิน (Marching) เป็นต้น นอกจากนี้ จากผลการสัมภาษณ์ยังพบว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มมีการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการ และประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น โดยมีการวิเคราะห์ - สังเคราะห์ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของท้องถิ่น / ชุมชน เพื่อหาทางและสรุปแนวทางเกี่ยวกับกิจกรรมหรือการดำเนินการในการพัฒนา หรือการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของคนในท้องถิ่น / ชุมชน และดำเนินการตามแนวทาง / กิจกรรมในการแก้ไขปัญหา หรือตามเป้าหมายของการพัฒนา ตลอดจนได้ทำการติดตามและประเมินผลแนวทาง / กิจกรรมในการพัฒนา หรือการแก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็ยังพบในจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับการแสดงออกในรูปแบบอื่น ๆ

4. รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น โดยมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น รวมถึงมีการเข้าพบปะ เยี่ยมเยียน มอบของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นตนเอง โดยเป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์จะมีรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะนี้ เมื่อมีความรู้สึกว่าการกระทำบางอย่างนั้นจะมีผลโดยตรงต่อตัวของเขาเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรือน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น โดยรูปแบบดังกล่าวพบว่ามีจำนวนน้อยมากแต่อย่างไรก็ตาม จากผลการสัมภาษณ์ได้มีการพบว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่ารูปแบบทางการเมืองในลักษณะนี้ สามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก เนื่องจากเป็นการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพังตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลา เป้าหมาย และเนื้อหาสาระในการเข้าร่วมของบุคคลได้เอง เช่น การติดต่อเรื่องผลประโยชน์เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่ม รวมถึงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นกับปัญหาเฉพาะหรือปัญหาส่วนรวม หรือเพื่อร้องเรียนให้มีการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐ

ทั้งนี้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากข้อสนเทศที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อสนเทศที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ และการจัดกลุ่มข้อสนเทศที่ได้รับจากการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 4.1 ดังนี้

ภาพที่ 4.1 การสรุปกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 2

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 2 นี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ตลอดจนการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n) = 400	
	ค่าความถี่ (f)	ร้อยละ (p)
1. กะเหรี่ยง	80	20.00
2. ไทยทรงดำ	96	24.00
3. ลาวพวน	80	20.00
4. ม้ง	75	18.80
5. ลาวเวียง	69	17.30
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ไทยทรงดำ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมา ได้แก่ กะเหรี่ยง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ลาวพวน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ม้ง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 และสุดท้าย ได้แก่ ลาวเวียง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30

2. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมฯ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.46	0.65	มาก
2. การหาเสียงฯ	2.88	0.76	ปานกลาง
3. กิจกรรมชุมชน	3.04	0.87	ปานกลาง
4. การติดต่อเฉพาะฯ	2.53	0.68	น้อย
รวม	2.98	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าระดับพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้าน การใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.46$) มีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการหาเสียงฯ ($\bar{X} = 2.88$) และด้านกิจกรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.04$) และมีระดับมีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อเฉพาะฯ ($\bar{X} = 2.53$)

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในรายด้าน และจำแนกเป็นรายข้อ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.3 - 4.6

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

พฤติกรรมทางการเมืองฯ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
1. การมีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น	3.69	0.75	มาก
2. การติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในท้องถิ่นการ	3.39	0.74	ปานกลาง
3. การมีความสนใจในการออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่น	3.47	0.76	มาก
4. การติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่นการเลือกตั้ง	3.27	0.78	ปานกลาง
5. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง	3.69	0.70	มาก
6. การไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติเรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่น	3.41	0.76	มาก
7. การแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงการเลือกตั้งและประชามติ	3.01	0.87	ปานกลาง
8. การรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ	3.85	0.69	มาก
9. การรู้สึกว่าการไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ	3.75	0.75	มาก
รวม	3.46	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.85$) การรู้สึกว่าการไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.75$) การมีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.69$) การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.69$) การมีความสนใจในการออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.47$) และการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติเรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่นการ ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับ

การเลือกตั้งในท้องถิ่นการ ($\bar{X} = 3.39$) การติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่นการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.27$) และการแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงการเลือกตั้งและประชามติ ($\bar{X} = 3.01$)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

พฤติกรรมทางการเมืองฯ ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
1. การมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง	3.47	0.85	มาก
2. การมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น	3.49	0.95	มาก
3. การวิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง และผู้บริหารท้องถิ่นของการ	2.65	0.85	ปานกลาง
4. การไปเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นของการเมือง	2.46	0.85	น้อย
5. การแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง	2.59	0.85	น้อย
6. การช่วยเหลือนักการเมืองท้องถิ่นในการหาเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอ	2.39	0.93	น้อย
7. การมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักการเมืองในท้องถิ่นการเลือกตั้ง	2.42	0.96	น้อย
8. การให้ความสนใจกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่นการเลือกตั้ง	3.24	0.97	ปานกลาง
9. การติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่น	3.23	0.94	ปานกลาง
รวม	2.88	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.49$) และการมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.47$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การให้ความสนอกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่นการ ($\bar{X} = 3.24$) การติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.23$) และการวิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่นของการ ($\bar{X} = 2.65$) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ($\bar{X} = 2.59$) การช่วยเหลือนักรการเมืองการไปเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นของการ ($\bar{X} = 2.46$) การมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักรการเมืองในท้องถิ่นการเมือง ($\bar{X} = 2.42$) และการช่วยเหลือนักรการเมืองท้องถิ่นในการหาเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.39$)

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านกิจกรรมชุมชน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

พฤติกรรมทางการเมืองฯ ด้านกิจกรรมชุมชน	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
1. การมีส่วนร่วมในโครงการสาธารณะต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น	3.27	0.94	ปานกลาง
2. การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่นเสมอ	3.14	0.93	ปานกลาง
3. การไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครในงานต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น	2.99	1.02	ปานกลาง
4. การไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาสังคม เพื่อรักษาประโยชน์ในชุมชน / ท้องถิ่น	2.87	0.91	ปานกลาง
5. การเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	2.87	1.06	ปานกลาง
6. การมีการรวมตัวเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมในชุมชน	2.66	1.04	ปานกลาง
7. การมีการร่วมมือกับสมาชิกอื่นเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน / ท้องถิ่น	2.99	0.95	ปานกลาง

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมทางการเมืองฯ ด้านกิจกรรมชุมชน	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
8. การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างในกิจกรรมของชุมชน / ท้องถิ่นการเลือกตั้งเสมอ	3.18	0.96	ปานกลาง
9. การรู้สึกว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญ	3.39	0.94	ปานกลาง
รวม	3.04	0.96	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านกิจกรรมชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การรู้สึกว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน/ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ ($\bar{X} = 3.39$) การมีส่วนร่วมในโครงการสาธารณะต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.27$) การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างในกิจกรรมของชุมชน / ท้องถิ่นการเสมอ ($\bar{X} = 3.18$) การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่นเสมอ ($\bar{X} = 3.14$) การไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครในงานต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.99$) การมีการร่วมมือกับสมาชิกอื่นเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน / ท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.99$) การไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาสังคมเพื่อรักษาประโยชน์ในชุมชน / ท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.87$) การเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ($\bar{X} = 2.87$) และการมีการรวมตัวเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมในชุมชน ($\bar{X} = 2.66$)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

พฤติกรรมทางการเมืองฯ ด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ	n = 400		ระดับพฤติกรรม
	\bar{X}	S.D.	
1. การมีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น	3.70	0.80	มาก
2. การมีความต้องการที่จะรู้จักข้าราชการในท้องถิ่น	3.44	0.77	มาก
3. การมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นเป็นประจำ	3.12	0.94	ปานกลาง
4. การมีการติดต่อข้าราชการในท้องถิ่นเป็นประจำ	3.10	0.88	ปานกลาง
5. การพบปะ เยี่ยมเยียนบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น	2.91	1.00	ปานกลาง
6. การพบปะ เยี่ยมเยียนข้าราชการในท้องถิ่น	2.82	0.88	ปานกลาง
7. การเคยมอบของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น	1.86	0.89	น้อย
8. การมีการมอบของขวัญให้แก่ข้าราชการในท้องถิ่น	1.69	0.74	น้อยที่สุด
9. การให้ความช่วยเหลือแก่นักการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นในฐะระต่าง ๆ	2.13	1.01	น้อย
10. การให้ความช่วยเหลือข้าราชการในท้องถิ่นในฐะระต่าง ๆ	2.10	0.96	น้อย
11. การมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมืองในท้องถิ่น	1.79	0.85	น้อยที่สุด
12. การมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับข้าราชการในท้องถิ่น	1.70	0.69	น้อยที่สุด
13. การมีติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น	2.55	1.21	น้อย
รวม	2.53	0.85	น้อย

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อคำถาม

โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.70$) และการมีความต้องการที่จะรู้จักข้าราชการในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.12$) การมีการติดต่อข้าราชการในท้องถิ่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.10$) การพบปะ เยี่ยมเยียนบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.91$) และการพบปะ เยี่ยมเยียนข้าราชการในท้องถิ่นของการ ($\bar{X} = 2.82$) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.55$) การให้ความช่วยเหลือนักการเมืองหรือข้าราชการในท้องถิ่นในธุระต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.13$) การให้ความช่วยเหลือข้าราชการในท้องถิ่นในธุระต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.10$) และการยอมรับของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.86$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 4 ข้อคำถาม โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมืองในท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.79$) การมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับข้าราชการในท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.70$) และการมีการมอบของขวัญให้แก่ข้าราชการในท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.69$)

3. ผลการวิเคราะห์พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งใช้การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ได้นำไปสู่การสร้างและยืนยันความสอดคล้องของโมเดล โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.7 - 4.10 และภาพที่ 4.2 - 4.3

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองฯ ก่อนการปรับโมเดล

ตัวแปรผล ปัจจัยที่มีผล	F2				F3				F4			
	DE	IE	TE	R ²	DE	IE	TE	R ²	DE	IE	TE	R ²
F1	.35** (.21)	-	.35** (.21)		.86** (.05)	-	.86** (.05)		.47** (.07)	.42** (.06)	.89** (.06)	
F2	-	-	-	.95	-	-	-	.71	1.25** (4.27)	-	1.25** (4.27)	.70
F3	-	-	-		-	-	-		.49** (.04)	-	.49** (.04)	

Goodness of Fit Indices

$\chi^2 = 530.20$, $df = 87$, $p = .000$, $CFI = .999$, $TLI = .998$, $RMSEA = .113$, $SRMR = .013$

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (F1) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปรซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรส่งผ่าน (Path Factor, F3 - F4) และตัวแปรแฝงภายใน (F4) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) ปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) และพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (F4) โดยปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3)

ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (F4) ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 70 ($F4; R^2 = .70$) นอกจากนี้ ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ยังสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรส่งผ่าน (Path Factor) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 95 และร้อยละ 71 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัต การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยเรียงลำดับตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (Total Effect ; TE) จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 1.25 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 1.25

2.2 ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) รองลงมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 0.89 โดยมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ .47 นอกจากนี้ ยังพบว่า ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) โดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .35 และส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .86 รวมเป็นค่าขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .42

2.3 ตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เป็นลำดับสุดท้าย โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ .49 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ .49

3. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล พบว่ามีค่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ค่า " χ^2 " 2 ของโมเดลมีค่าเท่ากับ 530.20 โดยมีค่า df เท่ากับ 87 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ซึ่งเมื่อทำการคำนวณค่าไคแอสควร์สัมพัทธ์ (" χ^2 2 / df) พบว่า มีค่าเท่ากับ 6.09 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์

3.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องเหมาะสมเชิงสัมพัทธ์ มีค่า CFI เท่ากับ .999 และ TLI เท่ากับ 0.998 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

3.3 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า มีค่า RMSEA เท่ากับ .113 และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปความคลาดเคลื่อน มีค่า SRMR เท่ากับ .013 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลก่อนการปรับโมเดล ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลโมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล

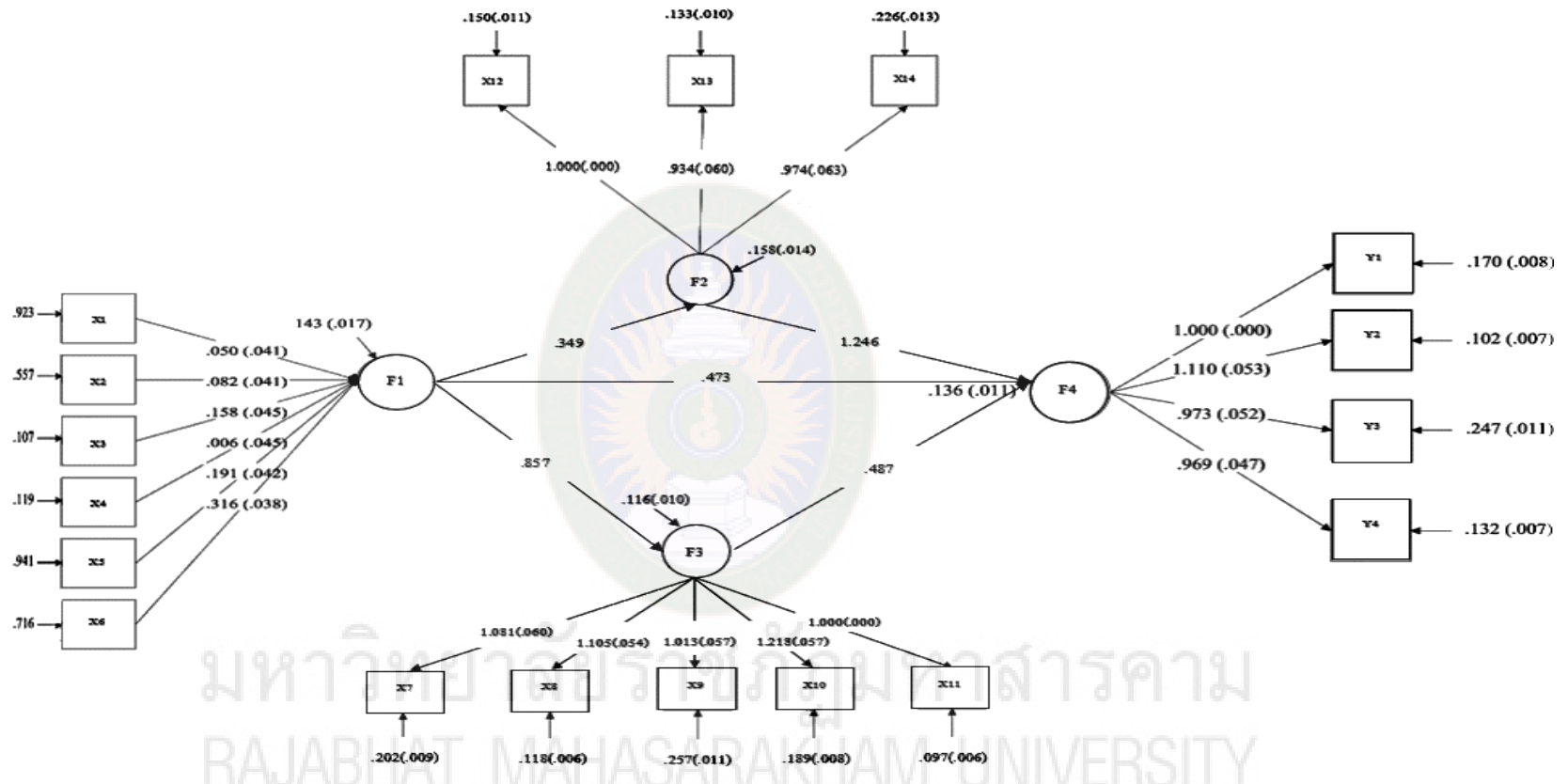
ดัชนีวัดความเหมาะสม	เกณฑ์พิจารณา	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
χ^2 test	P - Value > .05	.000	ไม่ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	6.09	ไม่ผ่านเกณฑ์
CFI	\geq .95	.999	ผ่านเกณฑ์
TLI	\geq .95	.998	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< .05	.113	ไม่ผ่านเกณฑ์
SRMR	< .05	.013	ผ่านเกณฑ์

ทั้งนี้ จากตารางที่ 4.8 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล ที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้

ยังไม่ผ่านเกณฑ์ของดัชนีวัดความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของโมเดลดังกล่าว ได้ดังภาพที่ 4.2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 4.2 โมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ก่อนการปรับโมเดล

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังจากปรับโมเดล

ตัวแปรผล ปัจจัยที่มีผล	F2				F3				F4			
	DE	IE	TE	R ²	DE	IE	TE	R ²	DE	IE	TE	R ²
F1	.18** (.01)	-	.18** (.01)		.75** (.04)	-	.75** (.04)		.26** (.04)	.23	.49** -	.65
F2	-	-	-	.80	-	-	-	.71	1.04** (0.6)	-	1.04** (0.6)	.84
F3	-	-	-		-	-	-		.24** (.04)	-	.24** (.04)	.41

Goodness of Fit Indices
 $\chi^2 = 49.973, df = 37, p = .075, CFI = .999, TLI = .998, RMSEA = .016, SRMR = .016$

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังจากปรับโมเดล สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (F1) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปร ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรส่งผ่าน (Path Factor, F3 - F4) และตัวแปรแฝงภายใน (F4) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) ปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) และพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (F4) โดยปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (F4) ได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 65 (F4 ; R² = .65) นอกจากนี้ ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) ยังสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรส่งผ่าน (Path Factor) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 80 และร้อยละ 71 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ปัจจัยสังคม และวัฒนธรรม (F1) ปัจจัยภาพลักษณ์

นักการเมืองท้องถิ่น (F2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยเรียงลำดับตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (Total Effect ; TE) จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 1.04 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 1.04

2.2 ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) รองลงมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 0.49 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ .26 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (F1) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) โดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (F2) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .19 และส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .04 รวมเป็นค่าขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .23

2.3 ตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (F3) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เป็นลำดับสุดท้าย โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ .24 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (F4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ .24

3. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังการปรับโมเดล พบว่ามีค่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ค่า χ^2 2 ของโมเดลมีค่าเท่ากับ 49.973 โดยมีค่า df เท่ากับ 37 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .075 ซึ่งเมื่อทำการคำนวณค่าไคแอสควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.351 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

3.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องเหมาะสมเชิงสัมพัทธ์ มีค่า CFI เท่ากับ .999 และ TLI เท่ากับ .998 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

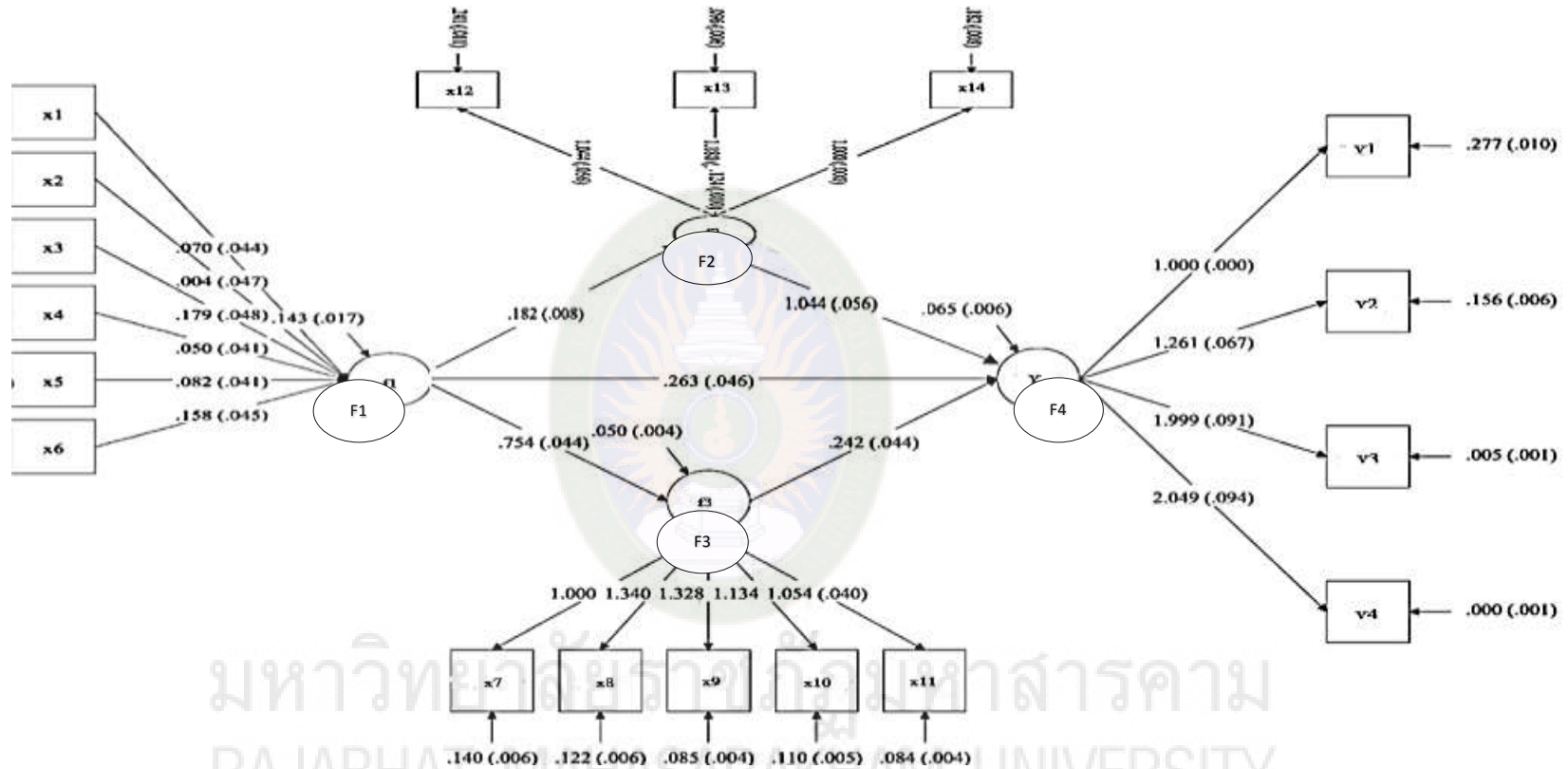
3.3 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า มีค่า RMSEA และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องและเหมาะสมในรูปความคลาดเคลื่อน มีค่า SRMR เท่ากับ 0.016 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดล ภายหลังจากปรับโมเดล ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดล โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังจากปรับโมเดล

ดัชนีวัดความเหมาะสม	เกณฑ์พิจารณา	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
χ^2 test	P - Value > 0.05	0.075	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	1.351	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.95	0.999	ผ่านเกณฑ์
TLI	≥ 0.95	0.998	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.016	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.016	ผ่านเกณฑ์

ทั้งนี้ จากตารางที่ 4.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของโมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังจากปรับโมเดล ที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผ่านเกณฑ์ของดัชนีวัดความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของโมเดลดังกล่าว ได้ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังการปรับโมเดล

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3

จากผลการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้นำมาสู่การวิจัยระยะที่ 3 เพื่อเป็นการยืนยัน โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายหลังจากปรับโมเดลที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 (การวิจัยระยะที่ 2) โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 3 นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษายืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่ามัธยฐาน (Med) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

ค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์ความเหมาะสมของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาปัจจัยที่เป็นประเด็นองค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

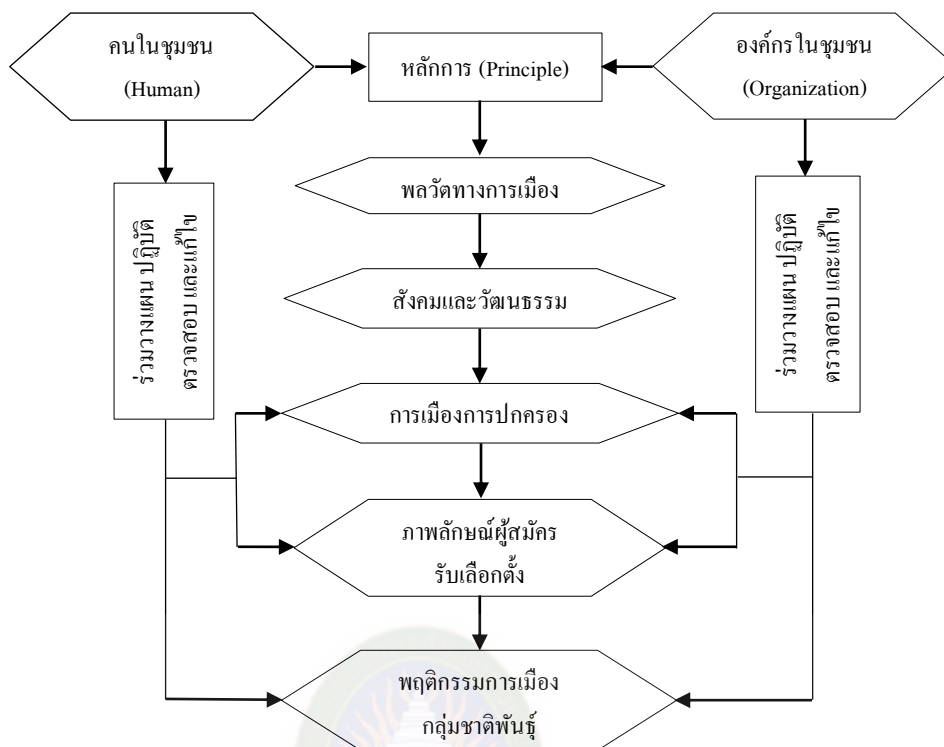
ปัจจัยที่เป็นประเด็นองค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา		ระดับความเหมาะสม
	Median	I.R.	
1. สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_1)	4.70	0.47	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. สำนักแห่งการรักษากฎหมาย / กฎกติกาสังคม (X_2)	4.65	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. จิตสาธารณะ (X_3)	4.66	0.37	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. สันติวิธีและการประนีประนอม (X_4)	4.65	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. สิทธิของตนเองและของผู้อื่น (X_5)	4.71	0.44	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. การมองโลกในแง่ดี (X_6)	4.83	0.37	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. วิสัยทัศน์และนโยบาย (X_7)	4.56	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(ต่อ)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ปัจจัยที่เป็นประเด็นองค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรม ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนา		
	Median	I.R.	ระดับความ เหมาะสม
8. ภาวะผู้นำ (X_8)	4.72	0.44	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9. ผลงาน (X_9)	4.63	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10. ประสิทธิภาพ (X_{10})	4.65	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11. คุณธรรม-จริยธรรม (X_{11})	4.65	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12. การสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน (X_{12})	4.71	0.44	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
13. ความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน (X_{13})	4.83	0.37	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. ระบบเศรษฐกิจ (X_{14})	4.56	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.11 จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นด้วยกับปัจจัยที่ 1 - 14 ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่า Median > 4.20 ขึ้นไปทุกปัจจัย (Minimum Median Value = 4.56, Maximum Median Value = 4.83) แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของปัจจัยที่เป็นประเด็นขององค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งนี้ จากผลการยืนยันโมเดลสมการโครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ดังกล่าว ผู้วิจัย สามารถสรุปโมเดลพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ให้อยู่ในรูปแบบของผังโน้ตส์ ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างของโมเดล ได้ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลพลวัตทางการเมือง

จากภาพที่ 4.4 นี้ สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลพลวัตทางการเมือง ประกอบด้วย พลวัตทางการเมือง ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ โดยส่งผ่านตัวแปรสังคมและวัฒนธรรม ตัวแปรการเมืองการปกครอง และตัวแปรภาพลักษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเป็นตัวประกอบซึ่งมีอิทธิพลให้เกิดการมีพฤติกรรมการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการแก้ไขการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 3) เพื่อศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 4) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 5) เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษากรอบแนวคิดของสังเคราะห์กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Document) และสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 21 คน

ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาระดับระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และการสุ่มแบบโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) เพื่อกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมพื้นที่วิจัยในแต่ละจังหวัด และหลังจากนั้น จึงทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

ระยะที่ 3 เป็นการศึกษาขั้นต้นรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยการใช้เทคนิคสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือ Connoisseur - Ship โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน

โดยผู้วิจัย ได้นำเสนอถึงการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ การวิจัยไว้ตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

จากการวิจัย เรื่องรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับของการวิจัย ดังนี้

5.1.1 การศึกษากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ประกอบด้วย

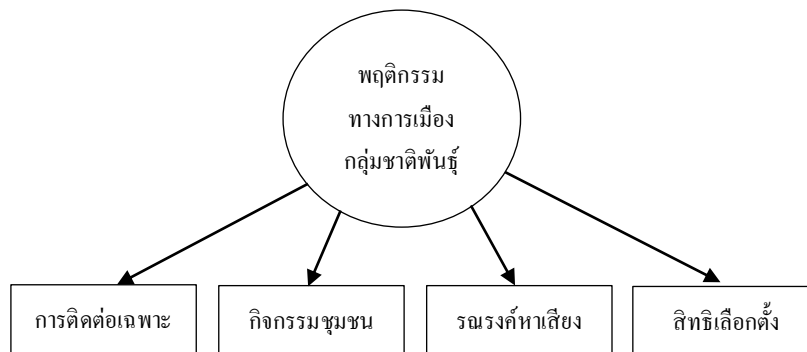
5.1.1.1 รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ความสนใจในการออกไปเสียงประชามติ ตลอดจน มีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นอยู่เสมอ

5.1.1.2 รูปแบบการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในท้องถิ่นตนเอง มีการพูดคุย วิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในท้องถิ่นตนเอง รวมถึงมีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในท้องถิ่นตนเอง

5.1.1.3 รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มประชาสังคม หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรม / โครงการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนการเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

5.1.1.4 รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น โดยมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น รวมถึงมีการเข้าพบปะ เยี่ยมเยียน มอบของขวัญ ให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมือง หรือข้าราชการในท้องถิ่นตนเอง

ทั้งนี้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5.1 ดังนี้

ภาพที่ 5.1 การสรุปกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือเขต 1

5.1.2 การศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้าน การใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.46$) มีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการหาเสียงฯ ($\bar{X} = 2.88$) และด้านกิจกรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.04$) และมีระดับมีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อเฉพาะฯ ($\bar{X} = 2.53$)

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้าง พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1.3.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้าง พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (f1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (f2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (f3) ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยเรียงลำดับตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (Total Effect ; TE) จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1) ตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (f2) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 1.04 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 1.04

2) ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (f1) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) รองลงมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 0.49 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 0.26 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (f1) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) โดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (f2) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.19 และส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (f3) ด้วยค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.04 รวมเป็นค่าขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.23

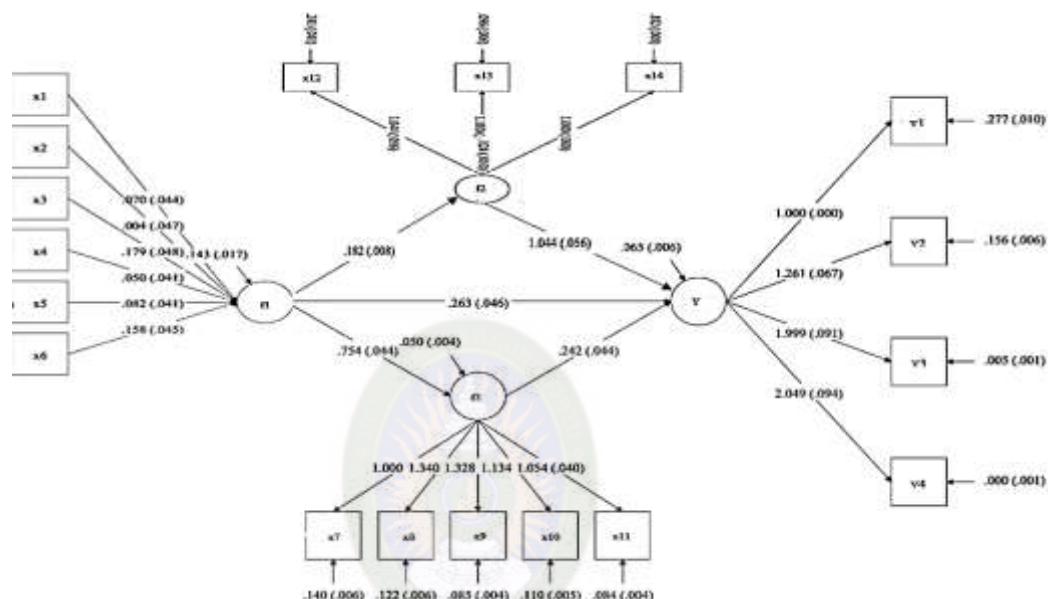
3) ตัวแปรปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (f3) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เป็นลำดับสุดท้าย โดยมีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 0.24 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 0.24

5.1.3.2 ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง พบว่ามีค่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ค่า χ^2 ของโมเดลมีค่าเท่ากับ 49.973 โดยมีค่า df เท่ากับ 37 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.075 ซึ่งเมื่อทำการคำนวณค่าไคแอสควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.351 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

2) ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ มีค่า CFI เท่ากับ 0.999 และ TLI เท่ากับ 0.998 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

3) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า มีค่า RMSEA และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน มีค่า SRMR เท่ากับ 0.016 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลยังมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยโมเดลสมการ โครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขงนี้ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 โมเดลสมการ โครงสร้างพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ยืนยันรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่ามัธยฐาน (Med) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นด้วยกับปัจจัยที่ 1 - 14 ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่า Median > 4.20 ขึ้นไป ทุกปัจจัย (Minimum Median Value = 4.56, Maximum Median Value = 4.83) แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของปัจจัยที่เป็นประเด็นขององค์ประกอบของรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

จากผลการวิจัย พบว่า กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ประกอบด้วย 1) รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) 2) รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) 3) รูปแบบกิจกรรมชุมชน (Community Activity) และ 4) รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) โดยการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2557) ได้อธิบายถึง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) การใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในทางการเมือง 2) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) เป็นกิจกรรมลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นรูปแบบของการไปมีส่วนร่วม ในการรณรงค์หาเสียง 3) กิจกรรมชุมชน (Community Activity) เป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่มีพลเมืองร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยประชาชนจะใช้กิจกรรมนี้โดยมีเป้าหมายที่แน่นอน และ 4) การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Particularized Contacts) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพลเมือง เป็นรายบุคคลนอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Robinson, Rusk and Head (1968, p. 165) ที่ได้จำแนกลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2) การเป็นสมาชิกของกลุ่มอิทธิพล 3) การติดต่อกับสมาชิกกับสมาชิกสภานิติบัญญัติ และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมืองและการสนทนาทางการเมือง โดยผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกัน ได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว

5.2.2 ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

จากผลการศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งพบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.46$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการหาเสียงฯ ($\bar{X} = 2.88$) และด้านกิจกรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.04$) และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อเฉพาะฯ ($\bar{X} = 2.53$) โดยผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น มีการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติเรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ อย่างไรก็ตามกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ยังขาดการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่น โดยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักการเมืองในท้องถิ่น และไม่นิยมเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น เนื่องจากไม่ค่อยได้มีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมืองและข้าราชการในท้องถิ่น และไม่มีการติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่น โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัสวศิริ ลาปีอิ (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาพลักษณ์นักการเมืองกับพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษากรณี การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง จังหวัดสงขลา โดยผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภูสิทธิ์ ขันติกุล (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองเพียง 2 ระดับเท่านั้น ได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ

5.2.3 ผลการศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

จากผลการศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (f1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (f2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (f3) ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย เป็นปัจจัยซึ่งได้รับอิทธิพลจากตัวแปรย่อย จำนวน 14 ตัวแปร ได้แก่ 1) สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X1) 2) สำนักแห่งการรักษากฎหมาย/กฎกติกาสังคม (X2) 3) จิตสาธารณะ (X3) 4) สันติวิธีและการประนีประนอม (X4) 5) สิทธิของตนเองและของผู้อื่น (X5) 6) การมองโลกในแง่ดี (X6) 7) วิสัยทัศน์และนโยบาย (X7) 8) ภาวะผู้นำ (X8) 9) ผลงาน (X9) 10) ประสิทธิภาพ (X10) 11) คุณธรรม จริยธรรม (X11) 12) การสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน (X12) 13) ความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน (X13) และ 14) ระบบเศรษฐกิจ (X14) ซึ่งตัวแปรย่อย ทั้ง 14 ปัจจัยนั้น เป็นองค์ประกอบของปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัย หรือตัวแปรที่ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ ส่งผลให้ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม (f1) ปัจจัยภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น (f2) และปัจจัยการปกครองท้องถิ่น (f3) มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (f4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัมลาศ เยาวะนิจ (2558) ได้อธิบายถึง บทบาทของการเมืองและการปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไว้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นนั้น เกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ถึงโครงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ชุมชนและประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน และปรับกระบวนการดำเนินงานให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่มีการจัดสวัสดิการ / แนวทางในการสร้างงาน / อาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของท้องถิ่น และนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัสวศิริ ลาปี้อี (2556) ได้อธิบายถึง บทบาทของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ไว้ว่า ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้งนั้น เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการสร้างการรับรู้ และทัศนคติในทางบวกต่อประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีการใช้ภาพลักษณ์ทางการเมืองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้นักการเมืองระมัดระวังไม่ทำสิ่งที่เสียหายทางการเมือง โดยองค์ประกอบของภาพลักษณ์ของผู้สมัครเลือกตั้ง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ โดยเป็นความสามารถในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ให้แก่ประชาชน 2) ด้านภาวะผู้นำ โดยการมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น 3) ด้านผลงาน โดยการมีผลการดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจนสามารถในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ 4) ด้านประสพการณ์ทำงาน โดยมีประสพการณ์ในการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม 5) ด้านจริยธรรม โดยการมีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นซึ่งประชาชนสามารถสร้างความไว้วางใจในผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557) ได้อธิบายถึง บทบาทของสังคมและวัฒนธรรมในฐานะตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ว่ามี 6 ประการสำคัญ คือ 1) สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) สำนักแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด 3) การมีจิตสาธารณะ 4) การยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม 5) การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และ 6) การมองโลกในแง่ดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผลการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมที่บูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวัน โดยการเสริมสร้าง ส่งเสริมและปลูกฝังความคิดด้านประชาธิปไตยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของคุณธรรม จริยธรรม เพื่อที่จะเป็นพลังปัญญาทางสังคม ต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัย ครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เพื่อพัฒนาระดับพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ต่อไป

5.3.2.2 ควรมีการคัดเลือกตัวแปรอิสระในการนำเข้ามาสู่สมการพยากรณ์ด้วยเทคนิค (Logistic Regression) ให้มากขึ้น ก่อนการนำเข้าสู่การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง เพื่อความสมบูรณ์ของการทำนายที่ดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). *คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กฤษณะ พินิจ. (2539). *ชนชั้นนำท้องถิ่นกับการประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน : กรณีศึกษา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัมลาศ เขาวะนิจ. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน*. กองแผนงานและสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : กระทรวงแรงงาน.
- โกวิท พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย : ว่าด้วยทฤษฎีแนวคิด และหลักการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2548). *พรมแดนแม่น้ำเมยกับความสัมพันธ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง - คนเมือง*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์. (2554). *ปัจจัยทางด้านการรณรงค์ทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2513). *บุคคลชั้นนำ โครงสร้างอำนาจและการเมืองในชุมชนไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์.
- จุมพล หนิมพานิช. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2542). *แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็น “ไทย”*. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท วันที่ 22 - 23 มีนาคม 2544 ณ ห้องช้างกระ โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2557). *พลวัตการการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : กับการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน*. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*, 2(1), 3 - 35.
- ชัยพร วิชาการุช. (2539). *การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2526). การเมืองของกลุ่มในหมู่บ้านภาคเหนือ : การวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด
 ข่ายสังคม. *วารสารรัฐศาสตร์สาร*, 9(1), 45 - 126.
- ตระกูล มิชัย. (2550). การปกครองท้องถิ่น หมู่บ้านและชุมชนกับการสร้างรากฐานประชาธิปไตย.
 กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์.
- ทวิช จตุวรพฤษ. (2551). อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และกระบวนการกลายเป็นสินค้า : การเมือง วัฒนธรรม
 ของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยว. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ :
 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- เทพพนม ช่มอาวุธ. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน
 ในจังหวัดพะเยา (คุณฉันทิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 เชียงราย.
- ธีระ กุลสวัสดิ์, สมคิด เพชรประเสริฐ และ เอกวิทย์ มณีธร. (2557). แบบจำลองพฤติกรรมการเมือง
 ส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.
วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย, 6(3), 77 - 98.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *สถิติชวนใช้*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี ต้นธูนิศย์. (2525). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในชนบทไทยศึกษาเปรียบเทียบกับหมู่บ้าน
 ที่มีโครงการพัฒนาของรัฐและหมู่บ้านที่ไม่มีโครงการพัฒนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคม
 วิทยามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิคม สุวรรณรุ่งเรือง. (2531). *ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดน
 ภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2559). *คนรวย “เอเย่นต์” ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ :
 สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ
 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). *พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics)*. *วารสารสถาบัน
 วัฒนธรรมและศิลปะ*, 12(2), 19 - 24.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- เบญจวรรณ บุญโทแสง. (2550). พัฒนาการการปรับตัวทางการเมืองของกลุ่มอำนาจท้องถิ่นภายหลัง
การผนวกดินแดนของสยาม (พ.ศ. 2442 - 2547) : กรณีศึกษา ตระกูล ณ เชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา คูวินทร์พันธุ์. (2551). การเมืองในระบบผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์และการเปลี่ยนแปลง
ทางการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นฉัตร เขียรชัยพฤกษ์. (2561). ทิศทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. *วารสารพุทธ
ปัญญาปริทรรศน์*, 3(2), 184 - 196.
- พรสันต์ เลิศวิทย์วิวัฒน์. (2550). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียน
อาชีวศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบท
อีสาน : กรณีศึกษา ประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด
อำเภอหนองสูง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 31(3), 64 - 96.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2533). โครงสร้างอำนาจและชนชั้นนำในชนบทไทย ศึกษากรณีหมู่บ้าน
ดั้งเดิม และหมู่บ้านที่กำลังเปลี่ยนแปลง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พินสุดา วงศ์อนันต์. (2554). การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของชุมชนที่มีความหลากหลาย
ทางชาติพันธุ์ : กรณีศึกษา ตำบลแม่ลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลพงษ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการ โครงสร้าง. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร
(รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ยศ สันตสมบัติ (2545). อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ : การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติ
ในสังคมไทย. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน).
- โยชิฟุมิ ทามาตะ อิทธิพล. (2537). อำนาจ การเมืองไทย ด้านที่ไม่เป็นทางการ. *รัฐศาสตร์สาร*,
19(2), 75 - 96.
- ระดม วงษ์น้อย. (2527). แนวความคิดเรื่องชนชั้นนำและการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัย : การใช้สถิติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ทรिปป์เพ็ลกรู๊ป.
- ลักษณะ สิริวัฒน์. (2556). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2518). *การพัฒนาการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2542). *วิวัฒนาการเมือง การปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาสนา ละอองปลิว. (2551). *อัตลักษณ์แห่งชาติและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทของการค้าและการท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงใหม่*. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). *การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัดการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : วิจิตรหัตถกรรมกราฟิมพ์.
- ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี. (2529). *ชนชั้นนำ โครงสร้างอำนาจชุมชนและทัศนคติทางการเมืองศึกษาเฉพาะกรณี สองหมู่บ้านในโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2561). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ เขต 1*. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). *คู่มือการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจ และหลักธรรมาภิบาล*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมจิต ปัญญาศักดิ์. (2528). *ชนชั้นนำ อำนาจ และ โครงสร้างอำนาจสูงชน การศึกษาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สมชัย รัทวิจิตร. (2541). *ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารระหว่างไทย - สหรัฐฯ.
- สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์ และ จักริ โปธิมณี. (2560). *การปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาติพันธุ์ในอำเภอกระทุ่มแบน และบ้านแพ้ว* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- สัญญา เคนากุมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2558). *การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง : ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2552). *สังคมวิทยา เนื้อหา และแนวการใช้เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักประชาสัมพันธ์.

- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ. (2560). *รูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะ
เสี่ยงดูบุตรหลาน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2545). *ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน*. กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
หยดฟ้า ราชมณี, ชีรยุทธ ธานีล และวิรัชกร กันประกอบ. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ
การเลือกตั้งของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. *วารสารมนุษยศาสตร์และ
ศิลปะศาสตร์*, 9(2), 122 - 134.
- อคิน รพีพัฒน์. (2543). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- อคิน รพีพัฒน์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา
นโยบายสาธารณะสุข.
- อโณทัย วัฒนาพร. (2527). *การเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ.
- อภิสิทธิ์พร สองเมืองสุข. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 6(1), 86 - 93.
- อรทัย กักผล. (2552). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ
: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- อัครวีริ ลาป้อ. (2556). ภาพลักษณ์นักการเมืองกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น
ศึกษากรณี การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง จังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยบริการ*,
24(1), 187 - 199.
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2554). *พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : วิเคราะห์
ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- Allport, G.W. (1967). *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York : John Welley and Sons. Inc.
- Allport, G.W. (1973). *Personality : A Psychological Interpretation*. New York : Henry Holt and Company.
- American Public Health Association. (1983). *Community Participation in Primary Health Care*. Prepared under Agency for International Development Contract DSPE -c - 0053, January.
- Barber, J.D. (1972). *Citizen Politics*. Bureau of Social Affair. Markham : Chicago.
- Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries : The Social Organization of Culture Difference*. Bergen : Universitets forlaget.
- Barth, Fredrik. (1993). Science - Technology-Society as Reform, *School Science and Mathematics*, 93(1), 145 - 151.
- Bottomore, T.B. (1964). *Elite and Society*. Baltimore, Maryland : Penguin Books.
- Brearley. C.P. (1990). Entrepreneur's human capital inputs and small business longevity. *Review of Economics and Statistics*. 72, 551 - 559.
- Brownlea, A. (1987). *Participation : Myths, Reality and Prognosis*. New York : Basic Book.
- Bureekul, T., Saengmahamat, R., Merieau, E. and Volpe, M. (2012). *Citizenship in Thailand*. Research Article. Citizenship and the future of Thai democracy : KPI Congress (13th) Sathaban Phra Pokklao. Bangkok. Thailand.
- Campbell, Angus. (1968). *Political Efficacy In measure of political attitudes*. New York : The Institute for Social Research.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee. Center for International Studies. Ithaca : Cornell University.
- Creighton, J.L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*. California : John Wiley and Sons.
- Cronbach, L.J. (1963). *Educational Psychology*. New York : Harcourt and Wordlore.
- Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. (5th ed.). New York : Harper Collins.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.

- Cummings, C.M. and Wise, D. (1996). *Democracy under Pressure : An Introduction to the American Political System*. T.X. : Harcourt Brace.
- Dahl, R.A. (1958). A Critique of the Ruling Elite Model. *American Political Science*, 52(2), 463 - 469.
- Dahl, R.A. (1961). *Who Govern? Democracy and Power in an American City*. New Haven : Yale University Press.
- Dahl, R.A. (1975). *Modern Political Analysis*. New Delhi : Prentice - Hall India Private Limited.
- David, S.L. (1977). *The Unbound Prometheus, Technological change and industrial development in Western in Europe from 1750 to the present*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Diamantopoulos, A. and Siguaw, A.D. (2006). Formative versus reflective indicators in LISREL. *British Journal of Management*, 17(4), 279 - 280.
- Dye, T.R. (1976). *Who Running America? : The Carter Years*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Dye, T.R. (1981). *Understanding Public Policy*. (4th ed.). New Jersey : Prentice - Hall.
- Dye, T.R. (1984). *Understanding Public Policy*. (5th ed). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Dye, T.R. (1985). *Politics in States and Communities*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Dye, T.R., Zeitler, W.R. and Harmon, L. (1981). *The Irony of Democracy : An Uncommon Introduction to American Politics*. California : Duxbury.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 39(2), 192 - 193.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 39(2), 192 - 193.
- Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva : World Health Organization. United Nation.
- Freud, S. (1964). *Group Psychology and The Analysis of The Ego Sigmund Freud*. New York : Bantam Books.
- Geoffrey, K.R. (1971). *A Dictionary of Political Analysis*. Great Britain : Longman.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw - Hill Book.
- Horowitz, I.L. (1962). Firm Size and Research Activity. *Southern Economic Journal*, 28(1), 298 - 301.
- Huntington, S.P. and Joan, M.N. (1976). No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries. *The Journal of Politics*, 39(2), 521 - 522.

- Kaplan, D. (2000). *Structural Equation model : foundation and extensions*. London : Thousand Oak.
- Keeves, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement : An international handbook*. Oxford : Pergamon Press.
- Keyes, C.F. (1970). *Local Leadership in Rural Thailand, in Local Authority*. Modern Thai Politics : Frog.
- Koufman, H.F. (1949). *Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities*. Agricultural Experiment Station Bulletins International Office. United Nation.
- Lasswell, H.D. (1948). *The Communication of Ideas*. New York : Harper and Brother.
- Lasswell, H.D. (1963). *The future of political science*. Englewood Cliffs NJ : Prentice - Hall, Inc.
- Lasswell, H.D. and Kaplan, A. (1970). *Power and society*. New Haven : Yale University Press.
- Likert, R. (1967). *The Human Organization : Its Management and Value*. New York : McGraw - Hill.
- Madaus, G.F., Scriven, M.S. and Stufflebeam, D.L. (1983). *Evaluation models viewpoints on educational and human services evaluation*. (8th ed.). Boston : Kluwer - Nijhoff Publishing.
- Milbrath, L.W. (1968). Political Participation. *International Encyclopedia of the Social Science*, 12, 252.
- Milbrath, L.W. and Goel, M.L. (1977). *Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics*. (2nd ed.). Chicago : Rand McNally.
- Mosca, G. (1939). *The Ruling Class*. New York : McGraw - Hill.
- Myron, W. (1971). *Political Participation : Crisis of the Political Process in Crisis on Sequences in Political Development*. Princeton : Princeton University Press.
- Neher, C.D. (1974). *Political Background in Modern Thai Politics: From Village to Nation*. Transaction Publishers.
- Nei, N.H. and Verba, S. (1975). *Political Participation Concept Theory and Implementation*. Columbia : University of South Carolina.
- Nie, N.H. and Verba, S. (1969). Political Participation. *Political Science* 4(1), 9 - 12.
- Oakley, P. (1984). *Approaches to Participation in Rural Development*. Geneva : International Office. United Nation.
- Pareto, V. (1964). *The Mind and Society*. San Francisco : McGraw - Hill.
- Presthus, R. (1964). *Public Administration* (4th ed.). New York : McGraw - Hill.
- Presthus, R.V. (1960). *Public administration*. (4th ed.). New York : Ranau Press.

- Reeder, W. (1974). *Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State*. Unpublished Ph.D. Dissertation, Cornell University : Ithaca.
- Roading, H.F. (1977). *A Dictionary of the Social Sciences*. Cambridge : Harvard University Press.
- Robert, G.K. (1971). *A dictionary of political analysis*. London : Longman.
- Robinson, J.P., Rush, F.B. and Head, K.B. (1968). *Measure of Political Attitudes*. Center for Political Studies - Institute for Social Research.
- Scott, W.A. (1967). *Introduction to psychological research* (4th ed.). New York : Penguin Books.
- Scott, W.A. (1976). *The Social Anthropology of Complex Societies*. London : Sage Publications.
- Scott, W.A. (1978). Ethnography and Anthropological Interpretation the Study of Thailand. *International Studies, Southeast Asia Series*, 54(2), 1 - 39.
- Scott, W.A. (1979). *Ethnic Adaptation and Identity : The Karen in Thai history and the history of the Karen in Thailand*. Philadelphia : Institute for the Study of Human Issues.
- Smith, R.H. and Others. (1980). *Management : Making Organizations Perform*. New York : Macmillan.
- Stoner, A.F. and Wankel, C. (1986). *Management*. (3rd ed.). New Delhi : Prentice - Hill.
- Stuart, E.C. (1972). *Participation of the Citizens*. (3rd ed.). Urbana : University of illinois Press.
- Taro, Y. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. (3rd ed.) New York : Harper and Row Publications.
- Tosi, H.L. and Carroll, S.J. (1982). *Management*. New York : John Wiley and Sons.
- United Nation Organization. (1981). *United Nation Department of International Economic and Social Affair. Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development. (Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert)*.
New York : United Nation.
- United Nation. (1981). *Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development*. New York : UNRISD, Popular Participation Programs.
- Weber, M. (1947). *The Theory of Social & Economic Organization*. New York : Henderson and Talcott.
- Weber, M. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York : Harold Process.
- Weber, M. (1968). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Free Press.
- Wiener, M. (1971). *Political Participation : Crisis of the Political Process in Crisis on Sequences in Political Development*. New Jersey.: Princeton University Press.
- Wiersma, W. (1995). *Research Methods in Education : An Introduction*. Boston : Allyn and Bacon.

Willer, D. (1968). *Scientific Sociology : Theory and method*. Englewood cliffs, New Jersey : Prentice - Hall.

Wright, C.M. (1959). *The Power Elite*. New York : Oxford University Press.

Wright, C.M. (1965). *The Society for the Study of Social Problems*. New York: Prentice - Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การศึกษารอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้ อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

1. ท่านมีรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในท้องถิ่นของท่าน อย่างไรบ้าง?

1.1 รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง

.....

.....

.....

.....

1.2 รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

.....

.....

.....

.....

1.3 รูปแบบกิจกรรมชุมชน

.....

.....

.....

.....

1.4 รูปแบบการติดต่อเป็นการเฉพาะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

เครื่องมือการวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของท่าน และเพื่อต้องการทราบพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของท่าน จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบจะเป็นความคิดเห็นตามความรู้สึกรับของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันได้

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

3. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้วกรุณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าท่านได้ตอบแบบสอบถามครบทุกข้อแล้ว ข้อมูลที่ท่านแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้จะมีความลับ และจะนำผลมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อตามข้อเท็จจริง เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นายนายภวัต พัฒนนิภากร

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

1. กลุ่มชาติพันธุ์ของท่าน
 - 1.1 ม้ง
 - 1.2 กระเหรี่ยง
 - 1.3 ไทยทรงดำ
 - 1.4 ลาวพวน
 - 1.5 ลาวเวียง

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง	5	4	3	2	1	A
1.1 ท่านมีความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น						A1
1.2 ท่านติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในท้องถิ่นท่าน						A2
1.3 ท่านมีความสนใจในการออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่น						A3
1.4 ท่านติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับออกไปเสียงประชามติในท้องถิ่นท่าน						A4
1.5 ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง						A5
1.6 ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติเรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่นท่าน						A6
1.7 ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงการเลือกตั้งและประชามติ						A7
1.8 ท่านรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ						A8

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1.9 ท่านรู้สึกว่าการไปออกเสียงประชามติในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ						A9
2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	5	4	3	2	1	B
2.1 ท่านมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง						B1
2.2 ท่านมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น						B2
2.3 ท่านวิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่นของท่าน						B3
2.4 ท่านไปเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นของท่าน						B4
2.5 ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง						B5
2.6 ท่านช่วยเหลือนักการเมืองท้องถิ่นในการหาเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอ						B6
2.7 ท่านมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักการเมืองในท้องถิ่นท่าน						B7
2.8 ท่านให้ความสนใจกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่นท่าน						B8
2.9 ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่น						B9
3. กิจกรรมชุมชน	5	4	3	2	1	C
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในโครงการสาธารณะต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น						C1
3.2 ท่านเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่นเสมอ						C2
3.3 ท่านไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครในงานต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น						C3

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
3.4 ท่านไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาสังคม เพื่อรักษาประโยชน์ในชุมชน / ท้องถิ่น						C4
3.5 ท่านเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน						C5
3.6 ท่านมีการรวมตัวเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมในชุมชน / ท้องถิ่น						C6
3.7 ท่านมีการร่วมมือกับสมาชิกอื่นเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน/ท้องถิ่น						C7
3.8 ท่านให้ความช่วยเหลือในด้านต่างในกิจกรรมของชุมชน / ท้องถิ่นท่านเสมอ						C8
3.9 ท่านรู้สึกว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ						C9
4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ	5	4	3	2	1	D
4.1 ท่านมีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่น						D1
4.2 ท่านมีความต้องการที่จะรู้จักข้าราชการในท้องถิ่นของท่าน						D2
4.3 ท่านมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นท่านเป็นประจำ						D3
4.4 ท่านมีการติดต่อข้าราชการในท้องถิ่นท่านเป็นประจำ						D4
4.5 ท่านพบปะ เยี่ยมเยียนบุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นของท่าน						D5
4.6 ท่านพบปะ เยี่ยมเยียนข้าราชการในท้องถิ่นของท่าน						D6
4.7 ท่านเคยมอบของขวัญให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นท่าน						D7
4.8 ท่านมีการมอบของขวัญให้แก่ข้าราชการในท้องถิ่นท่าน						D8

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
4.9 ท่านให้ความช่วยเหลือแก่นักการเมือง หรือข้าราชการ ในท้องถิ่นท่านในฐะระต่าง ๆ						D9
4.10 ท่านให้ความช่วยเหลือข้าราชการในท้องถิ่นท่าน ในฐะระต่าง ๆ						D10
4.11 ท่านมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมืองในท้องถิ่นท่าน						D11
4.12 ท่านมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ กับข้าราชการในท้องถิ่นท่าน						D12
4.13 ท่านมีติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง / ข้าราชการในท้องถิ่นท่าน						D13

ตอนที่ 3 พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่านเพียงช่องเดียว

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					ถ้ารับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. การสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน	5	4	3	2	1	E
1.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านประชาสัมพันธ์ถึงโครงการดำเนินงานอย่างชัดเจน						E1
1.2 ท่านความเข้าใจต่อการดำเนินงานของ อปท. ในพื้นที่อย่างชัดเจน						E2
1.3 ชุมชนของท่านมีการรับรู้ถึงโครงการดำเนินงานของอปท. ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง						E3
1.4 ผู้บริหารท้องถิ่นมีการชี้แจงถึงโครงการ การดำเนินงานอย่างชัดเจน						E4
1.5 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุยกับท่านถึงปัญหาในท้องถิ่นท่าน						E5
1.6 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุยกับท่านถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น						E6
1.7 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุยกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนถึงปัญหาในท้องถิ่น						E7
1.8 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุยกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นท่าน						E8
1.9 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการพูดคุยกับท่านถึงปัญหาในท้องถิ่น						E9
1.10 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการพูดคุยกับท่านถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น						E10
1.11 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการพูดคุยกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนถึงปัญหาในท้องถิ่น						E11

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1.12 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการพูดคุยกับสมาชิก อื่น ๆ ในชุมชนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในท้องถิ่นท่าน						E12
2. ความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน	5	4	3	2	1	F
2.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีกระบวนการดำเนินงาน ที่ไม่ซับซ้อน						F1
2.2 ท่านสามารถเข้าใจกระบวนการดำเนินงานของ อปท. ในพื้นที่ได้						F2
2.3 อปท. ของท่านประชาสัมพันธ์กระบวนการและขั้นตอน การดำเนินงานอย่างชัดเจน						F3
2.4 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจงถึงขั้นตอน การทำงานในเรื่องต่าง ๆ						F4
2.5 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจงถึงขั้นตอน การทำงานให้ชุมชนท่านเข้าใจ						F5
2.6 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงผลการดำเนินงานให้แก่ท่าน						F6
2.7 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงผลการดำเนินงานให้แก่ชุมชนของท่าน						F7
2.8 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง / ให้คำตอบ แก่ท่านในเรื่องที่ท่านสงสัย						F8
2.9 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน						F9
3. ระบบเศรษฐกิจ	5	4	3	2	1	G
3.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ท่าน						G1
3.2 อปท. ในพื้นที่ของท่านจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ครอบครัว ท่าน						G2

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
3.3 อปท. ในพื้นที่ของท่านเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ท่าน / ครอบครัวของท่าน						G3
3.4 อปท. ในพื้นที่ของท่านเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน / ท้องถิ่นของท่าน						G4
3.5 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้าง งาน / อาชีพให้แก่ครอบครัวท่าน						G5
3.6 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้าง งาน / อาชีพให้แก่ท่าน						G6
3.7 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้าง งาน / อาชีพให้แก่ชุมชน/ท้องถิ่น						G7
3.8 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ท่าน						G8
3.9 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ท่าน						G9
3.10 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน / ท้องถิ่นของท่าน						G10
3.11 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้ครอบครัวท่าน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น						G11
3.12 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้ท่านมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น						G12
3.13 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น						G13
4. วิสัยทัศน์ และนโยบาย	5	4	3	2	1	H
4.1 ผู้บริหารท้องถิ่นมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ ให้ท่านเข้าใจได้						H1
4.2 ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ท่านเข้าใจได้						H2

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
4.3 ผู้บริหารท้องถิ่นการอธิบายถึงนโยบายการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ท่านเข้าใจ						H3
4.4 นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นช่วยตอบสนองประโยชน์ ให้กับท่านได้						H4
4.5 ข้าราชการในท้องถิ่นสามารถสร้างวิสัยทัศน์การดำเนินงาน ให้ท่านเข้าใจได้						H5
4.6 ข้าราชการในท้องถิ่นสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์การดำเนินงาน ให้ท่านเข้าใจได้						H6
4.7 ข้าราชการในท้องถิ่นมีการอธิบายถึงนโยบายการดำเนินงาน ต่าง ๆ ให้ท่านเข้าใจ						H7
4.8 ข้าราชการในท้องถิ่นมีการอธิบายถึงประโยชน์ที่ท่าน จะได้รับจากนโยบายของท้องถิ่น						H8
5. ภาวะผู้นำ	5	4	3	2	1	I
5.1 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ						I1
5.2 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ท่าน						I2
5.3 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ครอบครัว ของท่าน						I3
5.4 ผู้บริหารท้องถิ่นท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ชุมชน ของท่าน						I4
5.5 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ ให้ท่านร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น						I5
5.6 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ชุมชน ในการทำงานเป็นทีม						I6
5.7 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้างแรงบันดาลใจสมาชิก ในชุมชนท่านทำงานร่วมกัน						I7

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
6. ผลงาน	5	4	3	2	1	J
6.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีผลการดำเนินงานบริหาร ท้องถิ่นที่ชัดเจน						J1
6.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์						J2
6.3 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีผลการดำเนินงานบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน						J3
6.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่าง เป็นที่ประจักษ์						J4
6.5 สมาชิกอื่นๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีผลการดำเนินงานบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน						J5
6.6 สมาชิกอื่นๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นมีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์						J6
7. ประสิทธิภาพ	5	4	3	2	1	K
7.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีประสิทธิภาพ ในการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ						K1
7.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีประสิทธิภาพในการ แก้ไขปัญหาให้แก่ท่านหรือชุมชนของท่านได้อย่างเหมาะสม						K2
7.3 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีประสิทธิภาพในการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ						K3
7.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาให้แก่ครอบครัวหรือ ชุมชนของท่านได้อย่างเหมาะสม						K4
7.5 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีประสิทธิภาพในการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ						K5

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
7.6 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิกในชุมชน ได้อย่างเหมาะสม						K6
7.7 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีความรู้ความสามารถ จากประสบการณ์อย่างเพียงพอ						K7
7.8 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น ท่านมีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์อย่างเพียงพอ						K8
7.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น ท่านมีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์อย่างเพียงพอ						K9
8. คุณธรรม จริยธรรม	5	4	3	2	1	L
8.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต						L1
8.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีสัจจะในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น						L2
8.3 ท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหารท้องถิ่นท่าน						L3
8.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต						L4
8.5 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ						L5
8.6 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร ท้องถิ่น						L6
8.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต						L7
8.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่น มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ						L8

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
8.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร ท้องถิ่น						L9
8.10 ท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่นท่านเป็นผู้ที่มีความ ซื่อสัตย์ สุจริต						L10
8.11 ท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่นท่านมีสัจจะ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น						L11
8.12 ท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหารในท้องถิ่นท่าน						L12
8.13 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต						L13
8.14 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่น มีสัจจะ						L14
8.15 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร ในท้องถิ่น						L15
8.16 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต						L16
8.17 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าการบริหารในท้องถิ่น มีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ						L17
8.18 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร ในท้องถิ่น						L18
9. สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง	5	4	3	2	1	M
9.1 ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง						M1
9.2 ท่านพูดคุยถึงปัญหาการเมืองกับเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก ในทางสร้างสรรค์						M2
9.3 ท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล						M3
9.4 ท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล						M4

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
9.5 ท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						M5
9.6 ท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						M6
9.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง						M7
9.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพูดคุยถึงปัญหาการเมืองกับเพื่อนบ้านหรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์						M8
9.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล						M9
9.10 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล						M10
9.11 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของ อปท.						M11
9.12 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ อปท.						M12
10. สำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฏกติกาของสังคม	5	4	3	2	1	N
10.1 ท่านให้ความเคารพกฎหมายทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N1
10.2 ท่านให้ความเคารพกฏกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N2
10.3 ท่านพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น						N3
10.4 ท่านพร้อมที่จะรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น						N4

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้จัด สำหรับผู้จัด
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
10.5 สมาชิกในครอบครัวท่านให้ความเคารพกฎหมาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N5
10.6 สมาชิกในครอบครัวของท่านให้ความเคารพกฎกติกา ของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N6
10.7 สมาชิกในครอบครัวของท่านพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือ ระเบียบแบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น						N7
10.8 สมาชิกในครอบครัวของท่านพร้อมที่จะรวมกลุ่มกัน คัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนที่ดี ของสังคมในท้องถิ่น						N8
10.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความเคารพกฎหมาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N9
10.10 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความเคารพกฎกติกา ของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด						N10
10.11 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือ ระเบียบแบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น						N11
10.12 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพร้อมที่จะรวมกลุ่มกัน คัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนที่ดี ของสังคมในท้องถิ่น						N12
11. จิตสาธารณะ	5	4	3	2	1	O
11.1 ท่านเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน						O1
11.2 ท่านมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม						O2
11.3 ท่านมีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ ส่วนรวม						O3

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
11.4 สมาชิกในครอบครัวท่านเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน						O4
11.5 สมาชิกในครอบครัวท่านมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม						O5
11.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีการเสียสละผลประโยชน์ ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม						O6
11.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน						O7
11.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม						O8
11.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีการเสียสละผลประโยชน์ ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม						O9
12. สันติวิธี และการประนีประนอม	5	4	3	2	1	P
12.1 ท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความเห็นที่แตกต่าง ของผู้อื่น						P1
12.2 ท่านยอมรับในความแตกต่างของคนอื่น						P2
12.3 ท่านไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา						P3
12.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น						P4
12.5 สมาชิกในครอบครัวท่านยอมรับในความแตกต่าง ของคนอื่น						P5
12.6 สมาชิกในครอบครัวท่านไม่นิยมใช้ความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหา						P6
12.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น						P7

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
12.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านยอมรับในความแตกต่าง ของคนอื่น						P8
12.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านไม่นิยมใช้ความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหา						P9
13. สิทธิของตนเอง และของผู้อื่น	5	4	3	2	1	Q
13.1 ท่านมีความเข้าใจต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง						Q1
13.2 ท่านใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี						Q2
13.3 ท่านมีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น						Q3
13.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความเข้าใจต่อสิทธิและหน้าที่ ของตนเอง						Q4
13.5 สมาชิกในครอบครัวท่านใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ ของตนเองเป็นอย่างดี						Q5
13.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น						Q6
13.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความเข้าใจต่อสิทธิและ หน้าที่ของตนเอง						Q7
13.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ ของตนเองเป็นอย่างดี						Q8
13.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความเคารพต่อสิทธิของ ผู้อื่น						Q9
14. การมองโลกในแง่ดี	5	4	3	2	1	R
14.1 ท่านมีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน						R1
14.2 ท่านมีความต้องการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน						R2
14.3 ท่านมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของท่าน						R3
14.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ ในสังคมด้วยกัน						R4

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม					สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
14.5 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความต้องการผูกมิตร กับเพื่อนบ้าน						R5
14.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของท่าน						R6
14.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความไว้วางใจในเพื่อน มนุษย์ในสังคมด้วยกัน						R7
14.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความต้องการผูกมิตร กับเพื่อนบ้าน						R8
14.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของท่าน						R9

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ค่าคะแนนความสอดคล้องแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

1. กลุ่มชาติพันธุ์ของท่าน

- 1.1 ม้ง
 1.2 กระเหรี่ยง
 1.3 ไทยทรงดำ
 1.4 ลาวพวน
 1.5 ลาวเวียง

ตอนที่ 2 ค่าคะแนนความสอดคล้องแบบสอบถามพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่ม
 ชาติพันธุ์

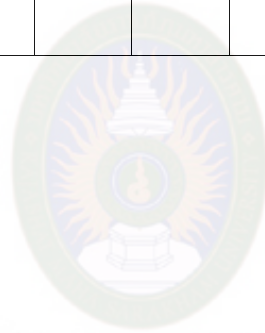
คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง						
1.1 ท่านมีความสนใจในการไปใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.2 ท่านติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	0	0.80
1.3 ท่านมีความสนใจในการออกไปเสียง ประชามติในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.4 ท่านติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับออกไป ใช้เสียงประชามติในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.5 ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับ ท้องถิ่นทุกครั้ง	+1	+1	0	+1	+1	0.80
1.6 ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติ เรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.7 ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิก ในชุมชนถึงการเลือกตั้งและประชามติ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
1.8 ท่านรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
1.9 ท่านรู้สึกว่าการไปออกเสียงประชามติ ในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง						
2.1 ท่านมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.2 ท่านมีความสนใจในนโยบายต่าง ๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.3 ท่านวิพากษ์ถึงนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.4 ท่านไปเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	0	0.80
2.5 ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูล / พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนถึงนโยบายของพรรคการเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.6 ท่านช่วยเหลือนักการเมืองท้องถิ่นในการหาเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.7 ท่านมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับนักการเมืองในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.8 ท่านให้ความสนใจกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	0	+1	+1	0.80
2.9 ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3. กิจกรรมชุมชน						
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในโครงการสาธารณะต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.2 ท่านเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่นเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.3 ท่านไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครในงานต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.4 ท่านไปรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาสังคมเพื่อรักษาประโยชน์ในชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.5 ท่านเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
3.6 ท่านมีการรวมตัวเพื่อการเคลื่อนไหว ทางสังคมในชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.7 ท่านมีการร่วมมือกับสมาชิกอื่น เพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ในชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.8 ท่านให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ในกิจกรรมของชุมชน / ท้องถิ่น ท่านเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.9 ท่านรู้ลึกว่าการเข้าร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน / ท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ						
4.1 ท่านมีความต้องการที่จะรู้จักบุคคลสำคัญ ทางการเมืองในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.2 ท่านมีความต้องการที่จะรู้จักข้าราชการ ในท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.3 ท่านมีการติดต่อบุคคลสำคัญทางการเมือง ในท้องถิ่นท่านเป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.4 ท่านมีการติดต่อข้าราชการในท้องถิ่น ท่านเป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.5 ท่านพบปะ เข้มเขียนบุคคลสำคัญ ทางการเมืองในท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.6 ท่านพบปะ เข้มเขียนข้าราชการ ในท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.7 ท่านเคยมอบของขวัญให้แก่บุคคล สำคัญทางการเมืองในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	0	+1	+1	0.80
4.8 ท่านมีการมอบของขวัญให้แก่ข้าราชการ ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.9 ท่านให้ความช่วยเหลือนักรการเมืองหรือ ข้าราชการในท้องถิ่นท่านในฐานะต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
4.10 ท่านให้ความช่วยเหลือข้าราชการ ในท้องถิ่นท่านในรัฐต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.11 ท่านมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ ในเรื่องต่าง ๆ กับนักการเมือง ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.12 ท่านมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ ในเรื่องต่าง ๆ กับข้าราชการ ในท้องถิ่นท่าน	0	+1	+1	+1	+1	0.80
4.13 ท่านมีติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือ จากนักการเมือง / ข้าราชการ ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	0	+1	0.80

ตอนที่ 3 ค่าคะแนนความสอดคล้องแบบสอบถามพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					Σ IOC / n
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	
1. การสื่อสารระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน						
1.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านประชาสัมพันธ์ ถึงโครงการ การดำเนินงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.2 ท่านความเข้าใจต่อการดำเนินงานของ อปท. ในพื้นที่อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.3 ชุมชนของท่านมีการรับรู้ถึงโครงการ ดำเนินงานของ อปท. ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.4 ผู้บริหารท้องถิ่นมีการชี้แจงถึงโครงการ การดำเนินงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.5 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุย กับท่านถึงปัญหาในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.6 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุย กับท่านถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.7 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุย กับสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนถึงปัญหาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.8 นักการเมืองในท้องถิ่นท่านมีการพูดคุย กับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนถึงแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.9 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการพูดคุย กับท่านถึงปัญหาในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.10 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการ พูดคุยกับท่านถึงแนวทางในการแก้ไข ปัญหาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.11 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการ พูดคุยกับสมาชิกอื่น ๆ ถึงปัญหาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
1.12 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการ พูดคุยกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชน ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2. ความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงาน						
2.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีกระบวนการ ดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.2 ท่านสามารถเข้าใจกระบวนการดำเนินงาน ของ อปท. ในพื้นที่ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.3 อปท. ของท่านประชาสัมพันธ์กระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.4 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงขั้นตอนการทำงานในเรื่องต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.5 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงขั้นตอนการทำงานให้ชุมชนท่านเข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.6 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงผลการดำเนินงานให้แก่ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.7 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง ถึงผลการดำเนินงานให้แก่ชุมชนของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.8 ผู้บริหาร / ข้าราชการในท้องถิ่นมีการชี้แจง / ให้คำตอบแก่ท่านในเรื่องที่ท่านสงสัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.9 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3. ระบบเศรษฐกิจ						
3.1 อปท. ในพื้นที่ของท่านจัดสวัสดิการสังคม ให้แก่ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.2 อปท. ในพื้นที่ของท่านจัดสวัสดิการสังคม ให้แก่ครอบครัวท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.3 อปท. ในพื้นที่ของท่านเข้ามาให้ความ ช่วยเหลือแก่ท่าน / ครอบครัวของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
3.4 อปท. ในพื้นที่ของท่านเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน / ท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.5 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างงาน / อาชีพให้แก่ครอบครัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.6 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างงาน / อาชีพให้แก่ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.7 อปท. ในพื้นที่ของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างงาน / อาชีพให้แก่ชุมชน / ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.8 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.9 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.10 การดำเนินงานของท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน / ท้องถิ่นของท่าน	+1	+1	+1	0	+1	0.80
3.11 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้ครอบครัว ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.12 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.13 การบริหารงานของ อปท. ช่วยให้สมาชิกในชุมชนท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4. วิสัยทัศน์ และนโยบาย						
4.1 ผู้บริหารท้องถิ่นมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ให้ท่านเข้าใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.2 ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ท่านเข้าใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.3 ผู้บริหารท้องถิ่นการอธิบายถึงนโยบายการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ท่านเข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.4 นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นช่วยตอบสนองประโยชน์ให้กับท่าน ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
4.5 ข้าราชการในท้องถิ่นสามารถสร้าง วิสัยทัศน์ การดำเนินงานให้ท่านเข้าใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.6 ข้าราชการในท้องถิ่นสามารถสื่อสาร วิสัยทัศน์ การดำเนินงานให้ท่านเข้าใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.7 ข้าราชการในท้องถิ่นมีการอธิบายถึง นโยบายการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ท่าน เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.8 ข้าราชการในท้องถิ่นมีการอธิบายถึง ประโยชน์ที่ท่านจะได้รับจากนโยบาย ของท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5. ภาวะผู้นำ						
5.1 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีบุคลิกภาพ ที่น่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.2 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีความเอื้อเพื่อ เพื่อแผ่แก่ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.3 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน มีความเอื้อเพื่อ เพื่อแผ่แก่ครอบครัวของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.4 ผู้บริหารท้องถิ่นท่านมีความเอื้อเพื่อ เพื่อ แผ่แก่ชุมชนของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.5 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้าง แรงบันดาลใจให้ท่านร่วมทำกิจกรรม กับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.6 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้าง แรงบันดาลใจให้ชุมชนในการทำงาน เป็นทีม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.7 ผู้บริหารท้องถิ่นท่าน สามารถสร้าง แรงบันดาลใจสมาชิกในชุมชนทำงาน ร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6. ผลงาน						
6.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีผล การดำเนินงานบริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
6.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่าน มีความสามารถในการแก้ปัญหาของ ท้องถิ่น ได้อย่างเป็นที่ประจักษ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.3 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีผลการดำเนินงาน บริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความสามารถในการ แก้ปัญหาของท้องถิ่น ได้อย่าง เป็นที่ประจักษ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.5 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีผลการดำเนินงาน บริหารท้องถิ่นที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.6 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านผู้บริหาร ท้องถิ่นมีความสามารถในการแก้ปัญหา ของท้องถิ่น ได้อย่างเป็นที่ประจักษ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7. ประสิทธิภาพ						
7.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่าน มีประสิทธิภาพในการบริหารท้องถิ่น ที่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่าน มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ให้แก่ท่านหรือชุมชนของท่าน ได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.3 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ในการบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีประสิทธิภาพในการ แก้ไขปัญหาให้แก่ครอบครัว หรือชุมชน ของท่าน ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
7.5 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหาร ท้องถิ่นมีประสพการณ์ในการบริหาร ท้องถิ่นที่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.6 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหาร ท้องถิ่นมีประสพการณ์ในการแก้ไขปัญหา ให้แก่สมาชิกในชุมชนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.7 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีความรู้ ความสามารถจากประสพการณ์ อย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.8 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นท่านมีความรู้ความสามารถ จากประสพการณ์อย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่าคุณบริหาร ท้องถิ่นท่านมีความรู้ความสามารถ จากประสพการณ์อย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8. คุณธรรม จริยธรรม						
8.1 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่าน เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.2 ท่านรู้สึกว่าคุณบริหารท้องถิ่นท่านมีสัจจะ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.3 ท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหารท้องถิ่น ท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.5 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่าคุณ ผู้บริหารท้องถิ่นมีสัจจะในการดำเนินงาน ต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.6 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความไว้วางใจ ในตัวผู้บริหารท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC / n
8.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่ ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่ ผู้บริหารท้องถิ่นมีสัจจะในการดำเนินงาน ต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความไว้วางใจ ในตัวผู้บริหารท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.10 ท่านรู้สึกว่ข้าราชการในท้องถิ่น ท่านเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.11 ท่านรู้สึกว่ข้าราชการในท้องถิ่น ท่านมีสัจจะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.12 ท่านมีความไว้วางใจในตัวข้าราชการ ในท้องถิ่นท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.13 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่ ข้าราชการในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความ ซื่อสัตย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.14 สมาชิกในครอบครัวของท่านรู้สึกว่ ข้าราชการในท้องถิ่นมีสัจจะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.15 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความ ไว้วางใจในตัวข้าราชการในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.16 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่ ข้าราชการในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความ ซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.17 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านรู้สึกว่ ข้าราชการในท้องถิ่นมีสัจจะในการ ดำเนินงานต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.18 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความไว้วางใจ ในตัวข้าราชการในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					Σ IOC/n
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	
9. สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง						
9.1 ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.2 ท่านพูดคุยถึงปัญหาการเมืองกับเพื่อน บ้าน หรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.3 ท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบ การทำงานของรัฐบาล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.4 ท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของรัฐบาล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.5 ท่านสนใจในการควบคุมตรวจสอบ การทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.6 ท่านสนใจในการวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพูดคุยถึง ปัญหาการเมืองกับเพื่อนบ้าน หรือ คนรู้จักในทางสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจ ในการควบคุมตรวจสอบการทำงาน ของรัฐบาล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.10 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจ ในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ รัฐบาล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.11 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจ ในการควบคุมตรวจสอบการทำงาน ของ อปท.	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ผลวัดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
9.12 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านสนใจ ในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ อปท.	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10. สำนักแห่งการรักษากฎหมายและกฎกติกาของสังคม						
10.1 ท่านให้ความเคารพกฎหมายทั้งต่อหน้า และลับหลังอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.2 ท่านให้ความเคารพกฎกติกาของ สังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง อย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.3 ท่านพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือ รวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคม ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.4 ท่านพร้อมที่จะรวมกลุ่มกันคัดค้าน ผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.5 สมาชิกในครอบครัวท่านให้ความเคารพ กฎหมายทั้งต่อหน้าและลับหลัง อย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.6 สมาชิกในครอบครัวของท่าน ให้ความเคารพกฎกติกาของสังคมที่ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.7 สมาชิกในครอบครัวของท่านพร้อม ที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกัน คัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคมในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.8 สมาชิกในครอบครัวของท่านพร้อม ที่จะรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิด กฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดี ของสังคมในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
10.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความ เคารพกฎหมายทั้งต่อหน้าและลับหลัง อย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.10 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านให้ความ เคารพกฎกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้า และลับหลังอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.11 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพร้อม ที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกัน คัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมาย หรือ ระเบียบ แบบแผนที่ดีของสังคม ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10.12 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านพร้อม ที่จะรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิด กฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนที่ดี ของสังคมในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11. จิตสาธารณะ						
11.1 ท่านเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.2 ท่านมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.3 ท่านมีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.4 สมาชิกในครอบครัวท่านเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.5 สมาชิกในครอบครัวท่านมีจิตสำนึก แห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีการเสียสละ ผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านเห็น แก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					Σ IOC / n
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	
11.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีจิตสำนึก แห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีการ เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12. สันติวิธี และการประนีประนอม						
12.1 ท่านมีความอดทนอดกลั้นต่อความเห็น ที่แตกต่างของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.2 ท่านยอมรับในความแตกต่างของคนอื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.3 ท่านไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไข ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความอดทน อดกลั้นต่อความเห็นที่แตกต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.5 สมาชิกในครอบครัวท่านยอมรับ ในความแตกต่างของคนอื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.6 สมาชิกในครอบครัวท่านไม่นิยมใช้ ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความ อดทนอดกลั้นต่อความเห็นที่แตกต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านไม่นิยม ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านยอมรับ ในความแตกต่างของคนอื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13. สิทธิของตนเองและของผู้อื่น						
13.1 ท่านมีความเข้าใจต่อสิทธิและหน้าที่ ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.2 ท่านใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ ของตนเองเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.3 ท่านมีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความเข้าใจ ต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ระดับท้องถิ่น	ค่าคะแนนความสอดคล้องของเครื่องมือ					
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	Σ IOC/n
13.5 สมาชิกในครอบครัวท่านใช้สิทธิ และ มีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความเคารพ ต่อสิทธิของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความเข้าใจ ต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านใช้สิทธิ และมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความเคารพ ต่อสิทธิของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14. การมองโลกในแง่ดี						
14.1 ท่านมีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ ในสังคมด้วยกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.2 ท่านมีความต้องการผูกมิตรกับ เพื่อนบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.3 ท่านมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.4 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความ ไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.5 สมาชิกในครอบครัวท่านมีความต้องการ ผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.6 สมาชิกในครอบครัวท่านมีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ๆ ในชุมชนของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.7 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความ ไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.8 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่านมีความ ต้องการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.9 สมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนท่าน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชุมชน ของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ง.1

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
y1	114.4282	656.094	.735	.978
y2	114.7305	658.091	.683	.978
y3	114.6499	655.875	.720	.978
y4	114.8514	654.299	.737	.978
y5	114.4282	657.185	.750	.978
y6	114.7053	658.264	.654	.978
y7	115.1159	648.779	.788	.978
y8	114.2670	660.646	.670	.978
y9	114.3627	661.520	.588	.978
y10	114.6474	649.481	.796	.978
y11	114.6247	646.715	.765	.978
y12	115.4660	652.997	.707	.978
y13	115.6599	651.680	.743	.978
y14	115.5264	651.184	.750	.978
y15	115.7305	650.632	.691	.978
y16	115.7028	648.740	.711	.978
y17	114.8741	644.626	.795	.978
y18	114.8816	645.968	.794	.978
y19	114.8564	641.452	.876	.977
y20	114.9849	641.535	.892	.977
y21	115.1360	638.133	.870	.977
y22	115.2569	643.217	.871	.978
y23	115.2519	637.719	.851	.978
y24	115.4635	641.764	.788	.978
y25	115.1360	643.613	.823	.978

(ต่อ)

ตารางที่ ง.1 (ต่อ)

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
y26	114.9446	641.861	.846	.978
y27	114.7355	646.498	.770	.978
y28	114.4282	658.574	.608	.978
y29	114.6826	660.419	.585	.978
y30	115.0000	645.157	.806	.978
y31	115.0176	659.623	.528	.979
y32	115.2116	644.682	.760	.978
y33	115.3098	657.947	.566	.979
y34	116.2620	651.840	.698	.978
y35	116.4383	662.287	.565	.978
y36	115.9950	644.182	.761	.978
y37	116.0202	649.585	.691	.978
y38	116.3325	658.384	.578	.978
y39	116.4282	664.715	.535	.979
y40	115.5642	646.398	.595	.979

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรบ. ว ๐๐๔๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภวัต พัฒนนิภากร รหัสประจำตัว ๖๐๙๒๖๒๐๙๐๑๑๙ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รครป. ว ๐๐๔๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนพันธ์ เขตต์กัน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภวัต พัฒนนิภากร รหัสประจำตัว ๖๐๙๒๖๒๐๙๐๑๑๙ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สาวลักษณ์ โกลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๓

ที่ รศรป. ว ๐๔๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย นายภวัต พัฒนนิภากร รหัสประจำตัว ๖๐๕๖๖๖๐๕๐๑๑๙ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๓

ที่ รศรป. ว ๐๐๔๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ศรีสมบัติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภวัต พัฒนนิภากร รหัสประจำตัว ๒๐๙๒๒๒๐๙๐๑๑๙ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ ไกศลกิตติ์อัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑๑

ที่ รศรป. ว ๐๐๔๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชดา เจียพงษ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภวัต พัฒนนิภากร รหัสประจำตัว ๖๐๑๒๖๒๐๑๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติธัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ภาคผนวก ฉ

ภาพประกอบการทำวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ๑.1 ผู้วิจัย ลงสัมภาษณ์กับชาวบ้านที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิด

ภาพที่ ๑.2 ผู้วิจัย ลงเก็บข้อมูลกับชาวบ้านที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยการแจกแบบสอบถาม

ภาพที่ ๓.3 ผู้วิจัย ได้ทำการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญ ข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ และประชากรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มารดมความคิดเห็น (Brainstorming) เพื่อยืนยัน รูปแบบ โครงสร้างพลวัตทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ในพื้นที่ภาคเหนือ ตอนล่าง 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ภวัต พัฒนนิภากร, สัจญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม).

พฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ภายใต้อิทธิพลของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง. *วารสารครุศาสตร์*, 2(33). มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายภวัต พัฒนนิภากร
วันเกิด	28 กันยายน 2524
สถานที่เกิด	เลขที่ 472 ซอยเทิดไท 33 ถนนเทอดไท แขวงควาพะนอง เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10600
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 868 / 36 อาคารวิว คอนโด หมู่ 4 ตำบลพลาชชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
สถานที่ทำงาน	ธุรกิจส่วนตัว
ตำแหน่ง	เลขที่ 868 / 36 อาคารวิว คอนโด หมู่ 4 ตำบลพลาชชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2559	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
พ.ศ. 2562	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม